

Raspust

»**O**čuvanje nacionalnog identiteta dio je moje političke ideologije i zato vas molim, i kao predsjednik Republike 'zahtijevam', da školujete svoju djecu na materinjem jeziku, da se upišete na poseban birački popis i koristite sva svoja prava koja su zajamčena zakonom i na taj način čuvate vlastiti nacionalni identitet«, poručio je predsjednik Srbije Boris Tadić Hrvatima u Srbiji nedavno, tijekom posjeta Bačkom Monoštoru, gdje je razgovarao s hrvatskim predsjednikom Ivom Josipovićem i predstavnicima hrvatske zajednice.

Međutim, niti molbe, niti zahtjevi čini se nisu dovoljni da bi se konačno u ovome mjestu, kao i u Sonti, formirali odjeli u kojima će se Hrvati školovati na materinjem jeziku. Naravno, u osnovnu školu se ne upisuju prvašići već izbor za njih čine roditelji. Zašto se Hrvati u ovim mjestima, gdje čine veliku većinu i gdje je hrvatski službeni jezik, ne opredjeljuju da upišu svoju djecu u odjele s hrvatskim nastavnim jezikom, ne znamo. Ravnateljica osnovne škole u Bačkom Monoštoru kaže kako su djeca voljna učiti materinji jezik, ali da nisu dovoljni samo individualni kontakti prosvjetnih djelatnika s roditeljima djece već je potreban puno opsežniji edukativni rad s pripadnicima hrvatske zajednice kako bi se u cijelosti eliminirali »demoni devedesetih«. S druge strane, ravnatelj osnovne škole u Sonti poručuje kako se mora raditi s roditeljima izravno i da Hrvatsko nacionalno vijeće mora dati decidne odgovore o svim aspektima i perspektivama obrazovanja na hrvatskom jeziku na svim razinama te da se mora više raditi na terenu. Od mjerodavnih u našoj krovnoj instituciji nismo uspjeli saznati radi li se i što na terenu. Raspust je. Zato u ovome broju donosimo samo mišljenja jedne strane – ravnatelja koji su u izravnom kontaktu s djecom i roditeljima. Nadamo se da ćemo u sljedećem broju izvijestiti čitatelje i o tome što o ovoj temi misle i kako se s ovim problemima suočavaju u HNV-u.

J. D.

Sve zainteresirane osobe koje bi željele obavljati posao kolportera tjednika »Hrvatska riječ« na dogovor se mogu javiti u Uredništvo NIU »Hrvatska riječ« na adresi Trg cara Jovana Nenada 15/II.

SADRŽAJ

AKTUALNO

U Bačkoj Topoli se održava Kamp tolerancije mladih podunavskih gradova i regija

UČENJEM JEZIKA SUSJEDA KORISTIMO SEBI.....6

Ministar Svetozar Čiplić u posjetu Mađarskom nacionalnom vijeću u Subotici

MINISTARSTVO ĆE OSIGURATI PRIMJENU ZAKONA.....7

TEMA

Inventivni poljoprivredni proizvođači se prilagođavaju zahtjevima tržišta

ISPLATI SE EKSPERIMENTIRATI.....15

Gradska uprava Subotice počela evidentiranje nepokretne imovine

PLAĆANJE POREZA JE OBVEZA GRAĐANA.....18-19

INTERVJU

Doc. dr. Milan Kekanović, profesor i inovator

KUĆE OD ILOVAČE PRIRODNI SU KLIMA UREĐAJI.....12-13

DOPISNICI

PROSLAVLJENE DUŽIJANCE U BAČKOM BREGU, MALOJ BOSNI I LEMEŠU...24-25

U Zagrebu održana 44. Međunarodna smotra folklor

PREDSTAVLJAMO BAŠTINU.....26-27

REPORTAŽA

U Zadru održane Hrvatske svjetske igre 2010.

TRI MEDALJE ZA HRVATE IZ SRBIJE.....28-29

KULTURA

U Subotici predstavljena knjiga pjesama Mirka Kopunovića »Nad raspu klinom čutnje«

IZMEĐU CRNICE I ČEŽNJE.....33

SPORT

Vanja Božićković, novi direktor ATP Croatia Opena

RAZMIŠLJAM SAMO O BUDUĆNOSTI.....47

U KRALJEVU NA ULICI NAPADNUT HRVATSKI KAJAKAŠ

Napadač uhićen,
gradonačelnik se ispričao

Prema pisanju Jutarnjeg lista, u Srbiji je zbog hrvatske zastave napadnuti kajakaš. Napadač je odmah uhićen i optužen za pokušaj ubojstva.

Hrvatski reprezentativac u kajaku i kanuu, star 29 godina, napadnut je u Kraljevu na juniorskom Europskom prvenstvu koje se održava u Srbiji. Zbog napada sud u Beogradu napadača tereti za pokušaj ubojstva. Sreća je u nesreći to što je policija reagirala brzo i odmah spriječila veći incident. Na inzistiranje napadnutog *Mateja Harkova* događaj je nekoliko dana ostao van radara javnosti.

»Imao sam čast nositi hrvatsku trobojku. Kad smo prolazili pored terasa jednog kafića, jedan je čovek ustao i počeo nas gađati staklenim čašama. Mene je jedna pogodila malo ispod kuka pa sam završio u bolnici na šivenju«, izjavio je Varaždinac Matej Herkov, koji je poslije bolničke intervencije pušten u tabor reprezentacije s tri šava, te dodao kako nije bilo bolno, ali da mu je itekako smetalo pri nastupu jer ozljeda je bila baš u visini ruba jakaka.

Završio je na 11. mjestu u klasičnom spustu, a u sprintu na 17.

»Siguran sam da bi plasman bio bolji za koje mjesto da se nije dogodio ovaj incident«, rekao je mladić.

Policija je odmah pronašla napadača i prosljedila ga u Beograd, gdje će mu se suditi za pokušaj ubojstva, piše Večernji list. Gradonačelnik Kraljeva *Ljubiša Simović*, svjestan ozbiljnosti događaja odmah je uputio ispriku hrvatskom savezu i naglasio kako će odsad sigurnost biti na višoj razini.

OBITELJ BORISA TADIĆA TRI DANA BORAVILA NA BRIJUNIMA

Odmor o trošku Hrvatske

Supruga i dvije kćerke predsjednika Srbije *Borisa Tadića* nedavno su tri dana provele na Brijunima, a njihov boravak platila je država Hrvatska, piše zagrebački Jutarnji list. Ta je vijest listu potvrđena u kabinetu predsjednika Hrvatske *Ive Josipovića*, na čiji je poziv Tadićeva obitelj boravila na Brijunima.

Jutarnji list piše kako se obitelj Tadić odmarala u rezidencijalnoj Vili Jadranka, a njihov boravak podmirila je država Hrvatska budući da su bile gošće predsjednika.

Vila Jadranka je najstarija od rezidencijalnih objekata na Brijunima. Od 1949. do 1953. tu je bila rezidencija *Josipa Broza Tita*, a u njoj su kasnijih godina boravili brojni strani državnici i gosti.

MEĐUNARODNI SUD PRAVDE U HAAGU PRESUDIO DA
DEKLARACIJA O PROGLAŠENJU NEOVISNOSTI KOSOVA
NIJE NELEGALNAU Srbiji negodovanje,
na Kosovu slavlje

Međunarodni sud pravde smatra da deklaracija o proglašenju neovisnosti Kosova nije protivna međunarodnom pravu. Taj je sud 22. srpnja objavio da je proglašenje neovisnosti Kosova legalno i sukladno međunarodnom pravu. To je savjetodavno mišljenje MSP-a, koje nema obvezujući karakter, a od 14 sudaca, kako navode agencije, 10 ih je glasovalo za odluku kojom se potvrđuje legalnost neovisnosti.

Kao što se i očekivalo odluka suda je s negodovanjem dočekana u Srbiji, a slavljenički u Prištini.

Srbijanski ministar vanjskih poslova *Vuk Jeremić*, koji je bio u Haagu na sjednici suda, izjavio je kako će odluka MSP-a izazvati nestabilnost u brojnim područjima svijeta gdje postoje teritoriji koji žele proglasiti neovisnost. »Srbija nikada neće priznati Kosovo«, rekao je Jeremić. Sve pravoslavne crkve na dan objave mišljenja suda u Srbiji su zvonile za spas Kosova, a u svim sabornim crkvama je održana i posebna molitva.

Nakon toga, u ponedjeljak, 26. srpnja, Skupština Srbije održala je izvanrednu sjednicu koja je trajala 12 sati, a rasprava je vođena o Vladinom prijedlogu rezolucije o Kosovu, koju su na koncu prihvatile sve zastupničke skupine, izuzev DSS-a i LDP-a.

Suština rezolucije je da Srbija nikada neće priznati neovisno Kosovo, te da će se za njega boriti političkim i pravnim sredstvima, ali da neće odustati niti od članstva u Europskoj Uniji.

U ZEMUNU PRETUČEN NOVINAR VREMENA TEOFIL
PANČIĆOpet su na meti
»unutarnji neprijatelji«

Prošlotjedni napad na novinara i kolumnista *Vremena Tefila Pančića* osudili su najviši državni dužnosnici Republike Srbije i AP Vojvodine, strukovna novinarska društva, te široka javnost. Nezavisno društvo novinara Vojvodine smatra kako je ovaj događaj »povezan sa stvaranjem najnovije političke i nacionalističke histerije u Srbiji«, te dodaje kako su ponovno na meti »unutarnji neprijatelji«, odnosno svi oni koji pišu i kritiziraju nenormalnosti koje postoje u ovom društvu. Predsjednik Republike Srbije *Boris Tadić* i predsjednik Vlade Vojvodine *Bojan Pajić* zatražili su od mjerodavnih tijela brzo i beskompromisno otkrivanje i kažnjavanje počinitelja napada.

Teofila Pančića prošle su subote dvojica mladića u gradskom autobusu u Zemunu pretukla metalnim šipkama i nanijela mu teže ozljede.

U BAČKOJ TOPOLI SE ODRŽAVA KAMP TOLERANCIJE
MLADIH PODUNAVSKIH GRADOVA I REGIJAUčenjem jezika susjeda
koristimo sebi

»Za ljude u Vojvodini tolerancija je svakodnevica i 'lifestyle'. Programima tolerancije koje pokrajinska Vlada godinama unazad provodi, nastojimo da kroz

sportske, kulturne i druge edukativne sadržaje mladi spoznaju kako je život u višenacionalnim i multikulturalnim sredinama velika prednost i bogatstvo«, izjavio je pokrajinski tajnik za propise, upravu i nacionalne manjine *Andor Deli*, otvarajući Kamp tolerancije mladih podunavskih gradova i regija, koji se od 25. do 31. srpnja održava u Bačkoj Topoli. Deli je dodao i kako je višejezičnost prilika za upoznavanje i drugih kultura, te da učenjem jezika susjeda ne činimo uslugu njima, nego sebi. Na Kampu tolerancije sudjeluje oko 200 mladih iz Nemačke, Austrije, Slovačke, Mađarske, Rumunjske, Bugarske, Ukrajine, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Srbije, a tijekom tjedan dana organizatori nastoje, kroz radionice, razgovore, koncerte i druge sadržaje, nastaviti dobru praksu stjecanja novih saznanja, veza i prijateljstava, upoznavanja sličnosti i razlika podunavskih regija, te specifičnosti dunavskog identiteta.

U jednoj od radionica, pod nazivom »Friendship on the Danube«, sudionici iz različitih gradova, regija i zemalja predstavili su specifičnosti unaprijed zadanih sredina, pa su tako, recimo, mladi iz njemačkog grada Ulm predstavili Vukovar, o Ukrajini su govorili mladi iz Kladova, Kragujevčani su predstavili mađarski grad Kiškunhalaš, a Pančevci bugarski grad Vidin.

Organizatori Kampa tolerancije mladih, četvrtog do sada, su Skupština i Vlada AP Vojvodine. Na svečanom otvorenju nazočni su bili, među ostalim, predsjednik Skupštine AP Vojvodine *Sándor Egeresi*, potpredsjednik Vlade Republike Srbije i ministar unutarnjih poslova *Ivica Dačić* i ministar za ljudska i manjinska prava *Svetozar Čiplić*.

MINISTAR SVETOZAR ČIPLIĆ U POSJETU MAĐARSKOM NACIONALNOM VIJEĆU U SUBOTICI

Ministarstvo će osigurati primjenu zakona

Primjena Zakona o nacionalnim zajednicama, kao i način njihova financiranja bile su teme razgovora ministra za ljudska i manjinska prava dr. Svetozara Čipliča i predsjednika Mađarskog nacionalnog vijeća dr. Tamása Korhécza kod koga je ministar bio u gostima ovoga tjedna. Posebice je istaknut novi način financijske potpore nacionalnim vijećima koja sada imaju i javne ovlasti. U predstojećem razdoblju resorno ministarstvo treba opredijeliti sredstva za funkcioniranje vijeća nacionalnih zajednica, i to prema novom Zakonu o nacionalnim zajednicama Republike Srbije. »Očekivani su bili problemi ili nejasnoće oko primjene novog zakona«, rekao je ministar Čiplič i naglasio kako će poduzeti sve da se zakon doslovce primjenjuje. »Cijela godina koja je pred nama bit će na neki način provjera

primjene zakona kada je riječ o tijelima lokalne samouprave, kao i drugih tijela koja se pojavljuju prilikom primjene ovoga zakona. Moja je obveza zaštititi pravo nacionalnih vijeća da neometano koriste svoje Ustavom zajamčene, a zakonom definirane ovlasti.« Tu spada i provedba novog sustava financiranja, podsjeća Čiplič. »Novi sustav je sada prvi put utvrđen zakonom, nacionalna vijeća imaju javne ovlasti te je njihova

proračunska i financijska pozicija drukčija. Zbog promjene karaktera nacionalnih vijeća, ta nova potpora, kao i praćenje korištenja novih ovlasti koje provodi ministarstvo, prijeko su potrebni.« Na sastanku je bilo riječi i o značaju popularizacije novih zakonskih ovlasti nacionalnih vijeća, istaknuo je predsjednik MNT-a dr. Tamás Korhécz. »Dogovoreno je provođenje serije konzultacija s raznim tijelima vlasti, lokalnim i detaširanim tijelima i ministarstvima. Tada ćemo sve te detaljno razrađene javne ovlasti nacionalnih vijeća na određeni način provesti u život. S obzirom da su te nove ovlasti novina u našem pravnom sustavu, dio tijela vlasti lokalne samouprave nisu svjesni ovih značajnih ovlasti nacionalnih

vijeća. To može dovesti do problema u funkcioniranju pravnog sustava, kao i u provođenju Zakona.« Korhécz je također naglasio spremnost rješavanja mogućih problema putem razgovora i dijaloga te da će u slučaju kršenja tih prava poduzeti sva pravna sredstva kako bi zaštitio kolektivna prava mađarske zajednice. Primjer toga je nezakonito imenovanje članova školskih odbora u Senti. Tužbe kojima se traži poništenje tih akata su podnesene i u njima se navodi kako su odluke donesene bez prijedloga i suglasnosti Mađarskog nacionalnog vijeća. Spomenuta je i mogućnost ispravka i dopune zakona jer su tijekom manjinskih izbora zamijećene situacije koje Zakonom uopće nisu ili su nedovoljno regulirane, zaključio je ministar za ljudska i manjinska prava dr. Svetozar Čiplič.

Siniša Jurić

IVAN KARAN, RAVNATELJ NIU »HRVATSKA RIJEČ« O POSLOVANJU U PRVIH 6 MJESECI OVE GODINE

Povećani prihodi, smanjeni rashodi

Upravni odbor NIU »Hrvatska riječ« je na sjednici održanoj 22. srpnja jednoglasno usvojio izvješće o šestomjesečnom poslovanju ustanove. »Za prvih šest mjeseci bili smo u plusu 2,1 milijun dinara od čega 1 milijun dinara čine sredstva za knjige koje će biti tiskane na jesen, a ostalo su uštede koje smo ostvarili u prvoj polovici godine«, kaže ravnatelj ustanove Ivan Karan. »Za drugo tromjesečje smo imali povećan priljev sredstava od Pokrajinskog tajništva za informacije za nešto manje od 8 posto i imali smo povećan vlastiti prihod za oko 10 posto. Zatim, imali smo smanjenje rashoda, na žalost morali smo najviše štedjeti na plaćama, kao i na nekim drugim rashodima, troškovima reklame, putovanja itd. Ovo smo morali uraditi kako bismo stvorili zalihu u slučaju nekih većih turbulencija u financiranju od strane Pokrajinskog tajništva kao što je bilo prošle godine kada smo u zadnjoj rati pred novu godinu dobili oko 600 tisuća dinara manje«, objašnjava Karan.

Na pitanje kakve su naznake iz pokrajinske Vlade, hoće li se stabilizirati financiranje manjinskih medija, Karan odgovara:

»Pokrajinsko tajništvo je odradilo dva kruga rasprava o kriterijima za financiranje manjinskih pisanih medija. S obzirom da su neka nacionalna vijeća dostavila određene primjedbe i da su u međuvremenu održani izbori za nacionalna vijeća, sada će to ponovno biti poslano novim sazivima nacionalnih vijeća nakon čijih će dostavljenih mišljenja biti izrađeni kriteriji i upućeni Vladi na usvajanje. Nisam uvjeren da to može biti prije kraja godine, tako da ne znamo na koji ćemo način biti dalje financirani, osim usmenog obećanja da se ne planira smanjenje dotacija izuzev u slučaju nekih nepredviđenih okolnosti.«

Inače, NIU »Hrvatska riječ« do sada se po novcu koji izdvaja pokrajinska Vlada nije izjednačila s drugim manjinskim pisanim medijima, osim što je novim nacrtom kriterija to predviđeno i nakon njihovog usvajanja očekuje se izjednačavanje svih manjinskih medija u pogledu financiranja ovisno o periodici izlaženja.

Ravnatelj Hrvatske riječi je uputio molbu Hrvatskom nacionalnom vijeću za financiranje pretplate određenog broja tjednika kojim se nastoji doći do što šireg kruga čitatelja: »Hrvatska riječ treba doći

do što većeg broja čitatelja i to je interes ne samo NIU Hrvatska riječ već i cijele hrvatske manjinske zajednice. S obzirom na to da će jedan od kriterija financiranja biti i količina remitende, mi moramo raditi na tomu da se ona smanji, jer bi bilo jako loše da se mora smanjivati broj tiskanih primjeraka, a sami ne bismo mogli izdržati iz vlastitog prihoda tiskati postojeći broj. Očekujemo, i to sam rekao novom predsjedniku HNV-a dr. Slaveni Bačiću, jedan bitno drugačiji odnos prema ustanovama naše manjinske zajednice nego što je to bilo u prethodnom razdoblju, jer da ne zaboravimo, dio vijećnika iz prethodnog saziva svoju je brigu o tim obvezama zbog kojih je i formirano nacionalno vijeće izražavao tako što su slali dopise Skupštini AP Vojvodine i Vladi AP Vojvodine da se prekine financiranje Hrvatske riječi. Nadam se da takvih slučajeva neće biti i da ćemo svi zajedno raditi da Hrvatska riječ dođe do što većeg broja čitatelja i predložio sam, budući da ima dosta mjesta u kojima živi više od 200 Hrvata, a nikada nitko iz hrvatske zajednice nije tamo išao na promocije, da idemo zajedno sa Zavodom za kulturu i s predstavnicima HNV-a na

promidžbe knjiga i tjednika i da to bude zajednička aktivnost. Nadam se da ću dobiti pozitivan odgovor u svezi s tim«, kaže Karan i dodaje kako je, budući da ustanova ima obvezu smanjiti broj primjeraka koje poklanja čitateljima, osim remitende koja će se i dalje poklanjati, predložio da se HNV pretplati za određeni broj korisnika a da NIU »Hrvatska riječ« plaća poštanske troškove. Osim toga uputio je i prijedlog predsjedniku HNV-a da na sajmove knjiga, novosadski i beogradski, gdje ustanova dobiva štandove od Pokrajinskog tajništva za kulturu, ove godine bude veći broj izdavača koji tiskaju knjige na hrvatskom jeziku iz naše manjinske zajednice, i da to bude u suradnji s HNV-om. »Dakle, da mi damo prostor, oni da osiguraju prijevoz i organiziraju to i odrede koga još pozvati kao gosta.«

J. D.

ZAVRŠEN LJETNI UPISNI ROK NA FAKULTETE U HRVATSKOJ

Hrvati iz Vojvodine nastavljaju školovanje u matici

Prema neslužbenim podacima iz HNV-a, na studij u Hrvatskoj upisalo se devet učenika iz Vojvodine *
Državna matura komplicirana, iskustva su naših sugovornica

Prošlog utorka, 20. srpnja, završio je ljetni upisni rok na fakultete u Republici Hrvatskoj, a već od srijede, 21. srpnja, započele su prijave za polaganje ispita državne mature u jesenskom roku i traju do 25. srpnja u 23,59 sati. Ispitima u jesenskom roku pristupaju učenici koji su završili 4. razred srednjoškolskoga obrazovanja, a nisu ih položili u ljetnome roku, kao i ostali pristupnici izvan sustava redovnoga obrazovanja koji polažu ispite za upis na visoka učilišta.

izborni dio koji obuhvaća sve ostale nastavne predmete koje je učenik u školi pohađao. Učenik će polagati ispite iz izbornoga predmeta ili više izbornih predmeta samo u slučaju da su navedeni kao uvjet za upis na studij ili ne.

Napomenimo i to da se upis na fakultete ove godine obavljao preko Nacionalnog informacijskog sustava prijave na visoka učilišta (NISPVU). Naime, na internet-skom portalu www.postani-student.hr, koji služi kao svojevrsna baza podataka, učenici su imali uvid u

Đakovu. U pitanju su fakulteti od učiteljskog, matematike, poljoprivrednog, dizajna tekstila, prava, teologije... Prema podacima koje imamo, devetero njih se uspješno upisalo na neki od fakulteta u Hrvatskoj, dodaje ona.

Inače, HNV-ova pomoć studentima sastojala se od pripremnih sati za ispit iz hrvatskog jezika, organiziranja višestrukog odlaska u Osijek na polaganje ispita za državnu maturu i smještaja tijekom boravka u tom gradu, te nostrifikacije svjedodžbi i diploma stečenih u Republici Srbiji.

Sonja Periškić iz Bačkog Monoštora upisala je dvopredmetni studij – pedagogije, odnosno etnologije i kulturne antropologije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. »Što se tiče državne mature, očekivala sam malo lakši ispit iz hrvatskog jezika, jer ga nismo imali u srednjoj školi. Dobro je da su nam u HNV-u organizirali sate iz hrvatskog jezika. Matematiku i engleski sam dobro uradila, a najbolje izborni predmet – psihologiju koju sam polagala u Osijeku. Inače, želja mi je bila upisati španjolski i talijanski jezik u Zagrebu. I onda sam nešto više od tjedan dana prije upisa saznala kako trebam polagati dodatni ispit predznanja jezika, prijavila sam se i išla na sreću, ali nisam uspjela proći. Tražili su baš puno. Poslije sam čekala na listi, jer je na Filozofskom fakultetu velika konkurencija, i onda sam zadnji dan 'upala' na pedagogiju. Zanima me to što sam upisala, nadam se da neće biti problema, samo treba zagrijati stolicu, kaže Sonja Periškić.

Andreja Balaž iz Bačkog Monoštora uspjela je upisati ono što je i htjela – socijalni rad na Pravnom fakultetu u Zagrebu. »To je bila moja prva želja i veoma sam sretna što sam se uspjela upisati«, kaže ona. »Imala sam dobre rezultate što se tiče ocjena iz srednje škole, a za državnu maturu sam se spremala neko vrijeme. Ispit iz hrvatskog jezika nisam, kao ni moje kolege, uradila baš najbolje, imali smo oko

Andreja Balaž

60 posto riješenosti. Utjeha nam je to što smo se školovali na srpskom jeziku. Pripremnih sati u sjedištu HNV-a u Subotici su nam svakako pomogli, ali smo dobili neka djela koja nam nisu bila baš najpoznatija. S druge strane, ispite iz matematike i engleskog jezika uradili smo ipak bolje. Što se tiče izbornih ispita – u Osijeku sam polagala sociologiju, te u Zagrebu na Pravnom fakultetu – logičko zaključivanje. Za 'drugu želju' s liste koju sastavljate, išla sam na motivacijski razgovor. Dakle, bilo je doista puno ispita i naporno, ali eto isplatilo se. Isto tako, papirologija je problem, trebalo je slati dokumenta na prijevod, pa na nostrifikaciju... Nadam se da će idućoj generaciji biti lakše, jer smo mi prvi koji smo polagali državnu maturu«, kaže naša sugovornica.

Nakon upisa na fakultete, vojvođanske bruce očekuje snalaženje za smještaj u studentskim domovima te dobivanje stipendija, u svezi s čim, prema najavama, mogu kao i dosad, računati na pomoć Hrvatskog nacionalnog vijeća.

D. B. P.

Sjedište Sveučilišta u Zagrebu

Prijave za upis na studijske programe bit će omogućene od 23. srpnja 2010. godine u 12,00 sati, kada će se moći odabrati studijski programi na kojima je ostalo slobodnih mjesta nakon ljetnoga upisnog roka. Studijske programe bit će moguće mijenjati, dodavati ili brisati sve do 17. rujna.

DRŽAVNA MATURA

Kao što je poznato, upis na fakultete u Hrvatskoj ove je godine prošao u znaku dodatne neizvjesnosti, budući da se namjesto dosadašnjeg prijamnog ispita, polagala državna matura. Državna matura se sastoji od ispita iz određenih nastavnih predmeta koje je učenik učio tijekom svoga četverogodišnjega srednjoškolskog obrazovanja. Obvezni ispiti koji se polažu na državnoj maturi su iz općeobrazovnih nastavnih predmeta koje je učenik pohađao tijekom srednje škole, a to su: hrvatski jezik, matematika i strani jezik. Drugi je dio državne mature

rezultate državne mature, detaljan izračun bodova za svaki prijavljeni studijski program i svoj plasman na njemu. Zahvaljujući ovom projektu, maturanti su se od ove školske godine elektroničkim putem mogli prijaviti na željeni studijski program te se – u skladu s uspjehom na ispitima državne mature, ocjenama i uspjesima na natjecanjima – upisati na studij.

STUDENTI IZ VOJVODINE

Hrvatsko nacionalno vijeće od svojeg osnutka svake godine pomaže učenicima oko upisa na fakultete u matičnoj Republici Hrvatskoj. Ove godine, preko HNV-a, na studij u Hrvatskoj pokušalo se upisati 11 učenika iz Republike Srbije. »Javilo nam se troje učenika iz Bačkog Monoštora, dvoje iz Sombora, dok su ostali iz Subotice«, kaže za HR **Marija Mandić** iz Ureda HNV-a. »Učenici koji su 'išli' preko nas, pokušali su upisati fakultete u Zagrebu, Osijeku, Petrinji, Zadru,

Sonja Periškić

ODRŽANA PRVA SJEDNICA NOVOG SAZIVA IZVRŠNOG ODBORA HNV-A

Novac će se dodjeljivati putem natječaja

Konstitutivna sjednica Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća održana je prošle srijede, 21. srpnja, a prva točka dnevnog reda bila je informiranje novih članova o tekućim aktivnostima i započetima poslovima prethodnog saziva toga tijela. Kada je riječ o dosadašnjim aktivnostima, formirana je platforma o informiranju na hrvatskom jeziku i pokrenut je informativni program na hrvatskom na Radioteleviziji Vojvodine, priopćio je, među ostalim, dosadašnji član IO HNV-a zadužen za informiranje *Mato Groznica*. Također je ustanovljeno kako se hrvatski jezik u službenoj korespondenciji u Vojvodini koristi u veoma visokom postotku, odmah poslije mađarskog jezika. Time je, po riječima Groznice, opravdano njegovo uvođenje u službeni uporabu u Vojvodini.

Na dnevnom redu bio je i prijedlog raspodjele sredstava u području javnog informiranja na natječaju Grada Subotice, a na koji se javio

Darko Sarić Lukendić

veći broj medija, od kojih su samo tri u svom programu imali i sadržaje koji se tiču informiranja na hrvatskom jeziku. »CRO Media« je na natječaju zatražila 650.000 dinara, dok je NIU »Hrvatska riječ« zatražila 239.000 dinara.

»Smatrali smo da obje ove medijske kuće trebaju dobiti zatraženi iznos sredstava«, kaže pred-

sjednik IO HNV-a *Darko Sarić Lukendić*. »Nešto je složeniji slučaj s televizijom YU ECO koja je zatražila ukupno 9.800.000 dinara, pri čemu su ovim iznosom obuhvaćeni i sadržaji na drugim jezicima. Problem je predstavljala činjenica da televizija YU ECO nije jasno navela koji iznos sredstava i na koje sadržaje želi potrošiti kada je u pitanju informiranje na hrvatskom jeziku. Također u YU ECO televiziji, po našim saznanjima, ne postoji redakcija na hrvatskom jeziku. Upravo iz tih razloga zatražili smo da sredstva usmjerena ka YU ECO televiziji, za sadržaje na hrvatskom jeziku, budu jasno definirana i odvojena od ostalih sredstava, kako bi se njihov utrošak mogao pratiti, jer samo na taj način možemo govoriti o informiranju i na hrvatskom jeziku. Također iz ovih razloga smatramo da televizija YU ECO eventualno odobrena sredstva treba utrošiti na emitiranje materijala od medijskih kuća koje već proizvode sadržaje

na hrvatskom jeziku«, objašnjava *Darko Sarić Lukendić*.

Na sjednici je bilo riječi i o prijedlogu izmjene vizualnog identiteta HNV-a. Prijedlog novog rješenja loga, koji je prezentiran na sjednici Izvršnog odbora, naći će se na sljedećoj sjednici Vijeća.

Razmatrane su i molbe nekoliko hrvatskih udruga i institucija za financijsku pomoć. »S obzirom da ukupna materijalno-financijska situacija još nije u cijelosti sagledana, a tu prije svega mislim na utrošak sredstava po pojedinim resorima, smatrali smo kako ovakvim 'ad-hoc' zahtjevima za sada nismo u mogućnosti izaći u susret. Također je prevladalo mišljenje da bi se novac trebao dodjeljivati na natječajima«, kaže *Sarić Lukendić*. Na sjednici je također predloženo i da se ubuduće treba obratiti pozornost na ovlasti Izvršnog odbora kako se iz raznih operativnih razloga, poput nedostatka kvoruma ili većine, ne bi blokirao rad Vijeća.

D. B. P.

ZAŠTO U BAČKOM MONOŠTORU I SONTI NEMA REDOVITE NASTAVE NA HRVATSKOM JEZIKU

Demoni devedesetih i nejasne perspektive

Iako u oba mjesta Hrvati čine većinu stanovništva i iako u oba mjesta već godinama veliki broj učenika izučava izborni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, nikako da se učini iskorak

Kada je riječ o hrvatskom školstvu u Vojvodini, već nekoliko godina unazad, a posebice u sezoni upisa, govori se o mogućoj uspostavi redovite nastave na hrvatskom jeziku u osnovnim školama u Bačkom Monoštoru i Sonti, u kojima se godinama izučava izborni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. U tim podunavskim mjestima, prema popisu iz 2002. godine, većinsko stanovništvo čine Hrvati: u Monoštoru ih je 52 posto, a u Sonti blizu 60 posto. Vrijedi napomenuti kako hrvatski jezik u tim mjestima ima i status službenog jezika, te podsjetiti kako je nedavno i sam srbijanski predsjednik *Boris Tadić*, posjetivši Bački Monoštor, pozvao pripadnike hrvatske nacionalne zajednice da iskoriste svoje pravo obrazovanja na materinjem jeziku.

Ravnateljica OŠ »22. oktobar« u Bačkom Monoštoru *Marija Mrgić*

kaže kako je nakon neformalnih razgovora s roditeljima ove generacije prvaša bilo izvjesno formiranje odjela s cjelovitom nastavom na hrvatskom jeziku, ali da je službeni sastanak održan u školi pokazao kako su ta očekivanja bila nerealna. »U našoj školi veliki broj učenika izučava hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture kao izborni predmet, ali jednostavno i pored svega zalažanja, nedostaje nam taj posljednji iskorak. Kadrovski smo putem seminara dovoljno osposobljeni, problema u nabavi potrebnih udžbenika nemamo, djeca su voljna učiti materinji jezik, problem je u starijima. Definitivno, nisu dovoljni samo individualni kontakti prosvjetnih djelatnika s roditeljima djece, potreban je puno opsežniji edukativni rad s pripadnicima naše nacionalne zajednice, kako bi se u cijelosti eliminirali demoni devedesetih«, objašnjava *Marija Mrgić*.

Ravnatelj OŠ »Ivan Goran Kovačić« u Sonti *Zvonko Tadijan* kaže kako se iz godine u godinu ponavlja ista priča kada je u pitanju uspostava redovite nastave na hrvatskom jeziku u toj školi. »Nakon preliminarne individualnih razgovora i službenog sastanka s roditeljima naših prvaša izvjesno je kako u Sonti ni ove godine neće biti odjela s cjelovitom nastavom na hrvatskom jeziku«, kaže *Zvonko Tadijan*. »Jednostavno, ponavlja se priča na koju ukazujem kroz sve ove godine, no tu priču vrlo rijetki su spremni saslušati i prihvatiti je realno, a s njom sam se uspio mnogima i zamjeriti. Jedan broj roditelja želio bi pružiti djetetu priliku za školovanje na materinjem jeziku, međutim nisu im jasne perspektive daljnjega obrazovanja. Upitno je i koliko smo kadrovski osposobljeni za provođenje kvalitetnog nastavnog procesa, jer roditelji prvo pitaju – a što kad dijete dođe do petog razreda,

što kad dođe do srednje škole? Što poslije srednje? Nitko im na to nije dao decidne odgovore, a malobrojni napisi u manjinskim medijima nisu dovoljni. S ljudima moramo raditi izravno, nadam se da će novi saziv naše krovne institucije puno više pozornosti posvetiti terenskom radu na prostorima udaljenijim od Subotice i da ćemo samo na taj način i situaciju glede obrazovanja na hrvatskom jeziku izmijeniti na bolje«, objašnjava *Zvonko Tadijan*.

I. A. / D. B. P.

U SOMBORU PROSLAVLJENA 76. PO REDU DUŽIONICA

Težak put do kruha i ruha

Običaj predaje kruha gradonačelniku novijeg je datuma i preko tog simboličkog čina, mi u prvom čovjeku ovog grada vidimo i sve ostale stanovnike Sombora kojima darujemo plod rada naših ruku, rekao je među ostalim predsjednik HKUD »Vladimir Nazor« Mata Matarić

Prošle je subote i nedjelje HKUD »Vladimir Nazor« proslavio 76. Dužionicu. Proslavu je u velikoj dvorani Hrvatskog doma otvorio predsjednik društva *Mata Matarić*, pozivajući nazočne da minutom šutnje odaju počast nedavno preminulom članu društva i doskorašnjem uredniku »Miroljubu« profesoru *Matiji Daniću*.

Predsjednik Matarić je pozdravio ovogodišnje goste Dužionice, članove KUD »Filipovčice« iz Komletinaca, koji su prikazali dio svojih običaja, narodne pjesme i plesove. Tom je prigodom Matarić između ostalog rekao: »Danas sam rekao i uvijek ću govoriti, ukoliko nestane tradicije, nestat će i nas – hrvatskog naroda na ovim prostorima. Dužionica je običaj Hrvata Bunjevaca ovih prostora, a svi koji na neki moderan način svojataju ovu manifestaciju vjerojatno će vrlo brzo završiti na pokušaju da nas kopiraju.«

KULTURNO-UMJETNIČKI PROGRAM

Kulturno-umjetnički program je započeo spletom bunjevačkih plesova iz okolice Sombora koje su prikazali mladi folkloristi društva domaćina, a potom su se predstavili gosti, koji su prvi put u Somboru. KUD »Filipovčice« je dobio ime po običaju koji se izvodio uoči blagdana Svetog Filipa i Jakova s ciljem dozivanja kiše. Oni su se somborskoj publici predstavili spletom komletinačkih kola, a potom je *Cecilija Miler* pročitala svoju pjesmu »Fala«, a predstavila se i pjevačka skupina društva domaćina. O novom broju lista »Miroljub« govorio je urednik *Alozije Firanj*, a potom su se predstavili ovogodišnji bandaš i bandašica – *Šima Džinić* s Bezdanskog puta i *Marija Firanj* iz Nenadića. Prigodnu pjesmu »Kosci« *Marije Hornjak* pročitla je voditeljica programa *Bojana Jozić*.

AKTUALIZIRANA MOLITVA OČENAŠA

Središnja proslava ovogodišnje somborske Dužionice započela je svetom misom u crkvi Presvetog Trojstva, koju je predvodio karmelićanin o. *Vjenceslav Mihetec*. On je u svojoj propovijedi rekao kako se oko Bogoslužnog stola okupljaju Božji prijatelji, oni koji su u krštenju s Kristom suukopani i po vjeri u snagu Boga s njime suosuskrli. Ti ljudi svim silama, po riječima oca Vjenceslava, pridonose da danas među ljudima vladaju nebeski odnosi. Ali to nije uvijek jednostavno, jer to su ljudi »koji se za uspostavu evandeoskih odnosa među ljudima danas krvavo znoje, koji su trnjem okrunjeni i na kraju raspeti. To je zato tako jer vole i jer mu vjeruju, bez Boga ne žele ništa, to su prijatelji Božji«, kaže otac Vjenceslav. O tome kako bi trebala izgledati današnja molitva, koja ne bi

Predaja kruha gradonačelniku

KUD »Filipovčice« iz Komletinaca

Mali sudionici s bandašom i bandašicom u Hrvatskom domu

trebala biti dosadna, rastresena i ravnodušna, koja bi trebala biti »aktualizirani« Očenaš, otac Mihetec kaže: »Ljudi moji, Somborci, ta Bog vam je otac. On vas voli. Stanite pred njega s vjerom u njegovo postojanje, u njegovu živu prisutnost, i recite mu, molite ga da vam pomogne da po vama danas njegovo ime bude sveto, da vam pomogne graditi njegovo kraljevstvo među vama, a to znači da gradite među sobom božanske odnose ljubavi, dobrote i mira, bratstva u Bogu. Pa to je kraljevstvo nebesko! Govorite mu kako je teško doći do kruha i ruha zbog nepoštenja mnogih, radi gramzljivosti i zaprepašćujuće sebičnosti. Recite mu kako vam je teško očuvati djecu i mladež jer budućnost je strašno neizvjesna i kako nema puno dobrog na koje se može sa sigurnošću ukazati. Recite mu, razgovarajte s njim, s Bogom, ocem svojim, kako smoći snage za praštanje kad onaj kojem oprostimo ne oprašta meni.«

KRUHA ĆE BITI

Nakon svečane svete mise, ovogodišnji je kruh

u Hrvatskom domu blagoslovio velečasni dr. *Marinko Stantić*, a taj su kruh potom sudionici Dužionice na čelu s bandašom i bandašicom ponijeli gradonačelniku *Nemanji Deliću*, koji je zahvalio sudionicima, i Hrvatima, kao i Bunjevcima, koji su mu zajedno predali kruh. »Dužijanca, ili Dužionica je veliki praznik Bunjevaca i Hrvata u našoj sredini i taj praznik ima kulturološki, etnološki, ali i gospodarski značaj, jer u svim dobima nevolje i krize kojih ovdje nažalost često bude, poljoprivreda je ta koja nas je održala i koja je ljude s ovih prostora sačuvala da opstanu, ostanu i traju i ubuduće«, rekao je Delić ističući kako je danas najvažnije da »ljudi ostanu ljudi«.

U Hrvatskom domu je priređen ručak prije kojeg se nazočnima obratio predsjednik HKUD-a »Vladimir Nazor« Mata Matarić. On je govorio o teškoj situaciji u poljoprivredi, o ljudima koji teško rade ne bi li ubirali plodove, kruh svagdašnji, te poručio gradonačelniku: »Običaj predaje kruha gradonačelniku novijeg je datuma i preko tog simboličkog čina, mi u prvom čovjeku ovog grada vidimo i sve ostale

stanovnike grada Sombora kojima darujemo plod rada naših ruku. Zato, gospodine gradonačelnice, poručujemo vam da će kruha biti za sve Somborce«, rekao je predsjednik »Nazora«.

Proslava Dužionice je uz tamburaše trajala do večeri, a nazočili su brojni gosti. Između ostalih: ministar savjetnik u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Beogradu *Filip Damjanović*, konzulica savjetnica Generalnog konzulata RH u Subotici *Vesna Njikoš-Pečkaj*, predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić*, zamjenik pokrajinskog tajnika za propise, upravu i nacionalne manjine *Mato Groznica*, gradonačelnik Sombora *Nemanja Delić*, predsjednik HNV-a dr. *Slaven Bačić*, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov*, direktor NIU »Hrvatska riječ« *Ivan Karan*, predsjednica udruge »Šokačka grana« iz Osijeka *Vera Erl*, te predstavnici Crkve, hrvatskih udruga i kulturno-umjetničkih društava.

Zlatko Gorjanac

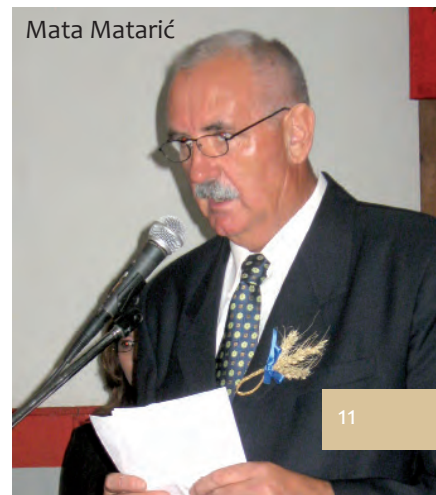

v.č. Marinko Stantić

30. srpnja 2010.

Domaći folklorai

Mata Matarić

DOC. DR. MILAN KEKANOVIĆ, PROFESOR I INOVATOR

Kuće od ilovače prirodni su klima uređaji

Razgovarala: Jasminka Dulić

Današnja klasična izolacija koju postavljamo na vanjsku stranu, najčešće stiropor ili vunu, nekako i funkcionira zimi, ali ljeti nikako

Ilovača je tradicionalni, po kvaliteti neprevaziđeni materijal za građenje u podnebljima gdje je ima u dovoljnim količinama. Gotovo na svim kontinentima, osim na polovima, ljudi su gradili i još uvijek grade ilovačom. Srednja Europa je naročito bogata ilovačom, a tu se nalazi i Srbija, kaže doc. dr. Milan Kekanović, koji je konstruirao specijalne opeke od nepečene ilovače s kojima je moguće zidati bez specijalne obučenosti i praktički bez viska.

O tome zašto se i danas, u vrijeme kada je svijest o ekološkim i energetskim problemima razvijena, i dalje grade zgrade i kuće koje u zimsko vrijeme troše suviše energije za grijanje a u ljeto za hlađenje, te ima li rješenja za ove probleme, razgovarali smo s profesorom Kekanovićem.

HR: Zašto smatrate da danas, pored svih drugih materijala koji se nude na tržištu, treba graditi ilovačom?

Postoji nekoliko osnovnih razloga koje ilovača istovremeno zadovoljava za razliku od mnogih drugih materijala koji to ne mogu. To je ekonomska i ekološka opravdanost, požarna otpornost, izolacija i zimi i ljeti, sigurnost i trajnost te odlična mikro klima prostora, jer ovaj materijal funkcionira kao prirodni

klima uređaj. Iz ovih razloga gradnja opekama od nepečene ilovače – čerpićem bila bi apsolutno prihvatljiva. Ove opeke bi se povezale s vezivom koje bi bilo isto takav materijal – vapnasto laki malter i na taj način možemo dobiti takve zgrade koje će zadovoljiti po pitanju mikro klime u ljetnom razdoblju. Naime, ovi zidovi reguliraju vlažnost u prostoru na potpuno prirodan način bez potrebe za klima uređajem. S druge strane, isto vezano za ljeto, imamo problem kod današnje gradnje s klasičnom izolacijom koju postavljamo na vanjsku stranu, najčešće stiropor ili vunu, koja nekako funkcionira zimi, ali ljeti nikako ne funkcionira. Kada sunce danima zagrijava fasadu na plus 50 stupnjeva, koliko god stavili debelu izolaciju na vanjsku stranu dio toplote će ući u zidove. Problem je što po noći, kad bi se toplota mogla vratiti nazad, ta moćna izolacija to ne dopušta. Ona ostaje i dan za danom, zidovi se zagriju i onda je jedino rješenje klima uređaj. Kod građevina zidanih čerpićem, da bismo popravili termičko stanje za zimu bilo bi dovoljno da se ožbuka termomalterom i sa vanjske i sa unutarnje strane. Termo malter nema tako moćnu izolacijsku moć, i ljeti ako bi se i zagrijavao preko noći bi se ohladio. Termo malter je

inače paropropusan približno kao što je i sam zid od čerpića, što je vrlo važno jer se difuzija vodene pare treba odvijati neometano. Ako stavimo drugačiju termoizolaciju u obliku stiropora koji je teško paropropustan ili u obliku vune koju opet moramo zaštititi da ne bi dobivala vlagu, mi smo opet zatvorili te zidove i kuću pretvorili u najlonsku kesu. U SAD u gradovima imaju sve veći problem pojavu plijesni koju su naročito primijetili nakon poplava u New Orleansu. Oni ni sami ne znaju zbog čega se to dešava jer danas koriste isključivo umjetne materijale i montažnu laku gradnju. Njihov problem je što nemaju prirodnog provjetravanja, difuzije i »disanja« zidova i sve to pogoduje razvoju mikroorganizama i gljiva i pojavu plijesni. Znači poanta je takvo građenje da zidovi moraju biti paroprusni – moraju disati. Stari graditelji su vodili računa o toj fizikalnoj zakonitosti, međutim trend brzog građenja doveo je do toga da smo neke stvari slučajno ili namjerno zaboravili i više nismo u stanju ispoštovati tu parodifuznost.

HR: Kako se danas može postići optimalno građenje ovim materijalom?

Jedan model idealne, zdrave i ekonomski prihvatljive gradnje bi bio zid od čerpića, u debljini najmanje 38 cm pa do 51 cm kao nekada, koji bi bio ožbukani s unutarnje i vanjske strane termomalterom. Termomalter je malter na bazi punitelja kao što je mljeveni stiropor s cementom i vapnom i imao bi ulogu termoizolacije i ujedno vapno regulira mikroklimu jer je paropropustan i takav zid bi zadovoljavao i ljetne uvjete bez potrebe za klima uređajem a isto tako i zimske uvjete po pitanju energetske efikasnosti, s dobrom akumulacijom i slabom mogućnošću za gubitke kondukcijom i transmisijom ako bi zidove i zidali sa spomenutim termo malterom, koji je samo jedan od njihovih inovacija koje se već nalaze na tržištu.

Mi sad trenutačno imamo aktivnost s Tondach Potisjem Kanjiža da se pokrene proizvodnja opeke s time da bi bila mogućnost da opeka bude nepečena, djelomično pečena i pečena. Znači tri su mogućnosti,

nepečena opeka koja ima sve prirodne odlike zemljanog zida s reguliranjem mikroklike, polupečena koja bi isto trebala imati te odlike s time da bi s njome riješili problem osjetljivosti na vlagu i smanjenje nosivosti, te pečena koja bi imala zadovoljenu čvrstoću, ali s druge strane ne regulira dovoljno dobro mikroklimu.

HR: Koje su mane kuća od naboja ili čerpića?

Pored dobrih strana, kuće od nabijanice ili čerpića imaju i nekih loših strana. Loša strana ovog materijala (nabijanica ili nepečena cigla) je njegovo ponašanje u slučaju da dođe do vlaženja. U suhom stanju ako bi je isprešali može čak zadovoljiti po pitanju nosivosti što znači da ima nosivost kao i da je pečena. Problem je ako dobije vlagu na bilo koji način i tada njena nosivost opada. Kad bi se taj problem prevladao, ovaj bi se materijal mogao koristiti i kod većih objekata. Ako bi se riješio problem stabilnosti odnosno nosivosti i u suhom i u vlažnom stanju, onda bi se mogao primjenjivati čak i za gradnju višekatnih objekata. Ovaj se problem može prevladati i konstruktivno – da skelet zgrade bude armirano betonski, a da nepečena opeka bude ispunjena, dakle čak i da nema zajamčenu nosivost može se koristiti. Mi bismo danas gradili s klasičnim betonskim temeljima s hidroizolacijom i zid bi bio praktički bez mogućnosti da uvuče kapilarnu vlagu iz zemlje kao što je to danas slučaj sa starim kućama od naboja i čerpića koje nemaju hidroizolaciju. Mi bismo tako uzeli dio od modernog građenja, temelj i hidroizolaciju na kojima bismo gradili zemljane zidove. S druge strane pojavljuje se i strop, a isto bi imalo smisla da se i na stropu pojave neke ploče od nepečene zemlje s vapnom.

HR: Koje su prepreke u korištenju ovog materijala?

Pravi je problem što se u građevinarstvu odviklo od sustava korištenja nepečene opeke. Kada bi se ekološki pristup više cijenio vjerojatno bi se to moglo promijeniti i zato s Potisjem, s kojim odavno surađujem kao inovator, radimo na tome da ponudimo tržištu jedan novi oblik opeke koji bi omogućio bržu i lakšu gradnju. Naime, mi smo jednostavno s modernizacijom i montažnom gradnjom koja je brza ali često puta i neekološka i nezdružava neke zanate izgubili, konkretno zidarski i tesarski. Zbog toga, kako bi parirali montažnoj gradnji treba nuditi tako konstruirane opeke za zidove i materijal za krovove, kojim praktički i nekalificirani i

polukvalificirani majstor može kvalitetno izvesti radove.

HR: U kojoj je to fazi?

To je u fazi nabave preša koje bi radile tu proizvodnju. Inače postoje takve preše u našem okruženju koje je napravila tvrtka Žako iz Stare Moravice za inozemno tržište, ali na nesreću nije uspjela preše prodati jer je došlo do nekih problema. No ta je preša u funkciji na Agrokombinatu kod Moravice i u stanju je proizvoditi prešane opeke koje smo mi ispitivali i imaju nosivost preko 10 mega paskala u suhom stanju, a to znači da se mogu koristiti i za višekratne objekte pod uvjetom da su postojane i u

sti jednostavno proglašene lošima. Jedino problemi vezani uz energiju, klimatske promjene i problemi vezani uz uporabu klima uređaja koji osim što troše energiju, štete i zdravlju, mogu nas vratiti građenju kuća sa zemljanim zidovima koji bi bili u stanju regulirati mikroklimu.

HR: Koliko se kod nas prihvaćaju inovacije općenito?

Kod nas se vrlo teško prihvaćaju inovacije. Naše tržište pogotovo nije naučeno prihvaćati inovacije s ovoga prostora, eventualno ih prihvaća kroz neku tehnologiju sa Zapada. Kada ja inoviram i konstruiram nešto novo na prvom mjestu je zadatak da »pridobijem«

interesirani za ništa više od onoga da jednostavno odrade kako su već navikli, klasično i brzo zarade minimum. Zakon o energetskej efikasnosti još se uvijek ne primjenjuje, ali ne znači da se neće početi primjenjivati. I nas će Europska Unija pritiskati i onda će stanove i poslovne prostore u stvari prodavati energetska efikasnost. Što je manja potrošnja to će cijena stambenog ili poslovnog prostora biti viša, a s druge strane i cijena energenata će ići na taj način da što se manje troši to će biti manja cijena, a što se više troši po četvornom metru – bit će viša cijena, kako bi se ljudi natjerali da urade izolaciju, na bilo koji način. EU je napravila klase objekata, međutim i oni imaju problem napraviti objekt A klase jer niti kod njih još ne postoji jasno shvaćanje kakvu izolaciju treba napraviti. Mnogi govore kako treba izolaciju staviti u što većoj debljini, na zidove, ali onda tek djelomično rješavamo problem. Ja govorim a to i fizika i termodinamika potvrđuju da je izolacija na stropu najbitnija i ključna po pitanju energetske efikasnosti objekata.

HR: Postoji li u skorije vrijeme izgrađena kuća po suvremenim principima od nepečene opeke?

Bio je plan za znanstveni projekt prije tri-četiri godine, međutim, na žalost, recenzenti koji rade pri ministarstvu su ocijenili kako je tema koja je predložena interesantna, ali iz nekih drugih, nerazumljivih razloga nisu prihvatili taj moj projekt. Rekli su kako je malo zatraženo sredstava i malo je sudionika na projektu, a iako do danas imam 6-7 novih materijala koji se nalaze na tržištu, rekli su mi da nisam kompetentan, a tema je bila vezana uz građenje nepečenom opekama koju bi kemijski aktivirao bez pečenja u smislu da dobijemo dovoljnu čvrstoću i postojanost, kako u suvom tako i u vlažnom stanju. Da je tema tada prihvaćena već bismo odmakli dalje i sigurno bismo imali izgrađene kuće od čerpića po suvremenim principima gradnje, koje su ekonomski, ekološki, zdravstveno i po svakom drugom aspektu prihvatljive.

HR: Jedan od vaših patenata je i StiroFert koji se proizvodi u Vrbasu?

Ovaj je pronalazak patentiran 2005. godine i proizvodnja se odvija u Vrbasu s realnim i izvjesnim planom da se proširi u Španjolsku, Rusiju i na afrički kontinent. Konstrukcija je atestirana u Srbiji i EU a u planu je atestiranje i u Hrvatskoj, kao vrlo interesantnom tržištu. Moje rješenje, i najnoviji pristup koji sam i praktički dokazao kroz ovu patentiranu međukatnu konstrukciju StiroFert, je da je izolacija na

stropu ta koja može riješiti problem u potpunosti i apsolutno osigurati energetske efikasnost objekata A klase. Naime, ja sam konstrukcijski izolaciju ugradio na stropu koja je tamo ostala kao »zarobljena oplata«. Tako dobijamo laku i žilavu roštiljno-kasnetnu međukatnu konstrukciju koja može kao od šale svladati raspone i veće od deset metara uz sigurnost i nosivost daleko veću od klasičnih »debelih« i teških punih ploča. Ova ploča može biti i krovna s rasponima i većim od trideset metara.

Moje mišljenje je da kreativnost i mašta pripada samo ljudima. Treba je cijeniti i poticati kao nešto najvrjednije na našoj Zemlji i u Svemiru. Mašta u znanosti se ne smije sprečavati i ograničavati krutim zakonima i teoremama, jer to može samo usporavati i sputavati razvoj tehnike, tehnologije i privrede a time i napredak čovječanstva.

Nagrađeni patenti

Prvi vlastiti patent prijavio je 1997. godine. Sudjelovao je na nekoliko svjetskih izložbi i osvojio brojne nagrade: I. olimpijada inovacija »GENIUS 1998« u Budimpešti – zlatna medalja u grani građevinarstvo i GENIUS medalja u grani kemija i metalurgija. Svjetska izložba inovacija EUREKA 98 u Bruxellesu – zlatna medalja, Izložba inovacija 1998. u Beogradu – zlatna medalja »Nikola Tesla«, II. olimpijada inovacija »GENIUS 2000« u Budimpešti – zlatna medalja u grani građevinarstvo, Internacionalni 29. salon inovacija u Ženevi 2001 – srebrna medalja.

Njegov pronalazak »Dubinska vertikalna sonda za zagrijavanje i rashlađivanje zidova i prostora«, Savez pronalazača Mađarske proglašava za najbolji od svih objavljenih pronalazaka za 2000. godinu na sajtu Svetske organizacije pronalazača IFIA - IFIS.

Duboko nezadovoljan društvenim položajem inovatora demonstrativno je vratio nagradu »Pronalazač godine« koju je dobio od Saveza pronalazača Jugoslavije i Privredne komore Srbije još 1999.

Najbolje od dvije škole

Milan Kekanović je rođen 1959. godine u selu Bratuljevi (Slavonska Požega, Hrvatska). Kako kaže, spojio je i uzeo najbolje od dviju škola. Završio je Srednju tehničku građevinsku školu u Osijeku i Građevinski fakultet u Zagrebu, koji je posebno poznat kao konstruktorski za projektiranje konstrukcija, te je spojio to znanje s beogradsko-subotičkom školom koja je s druge strane poznata po pitanju građevinskih materijala. Magistrirao je i doktorirao u Beogradu kod prof. dr. Mihaila Muravljeva koji mu je približio građevinske materijale kao vrlo aktualnu znanstvenu disciplinu. Uz pomoć prof. dr. Bartula Skenderovića s Građevinskog fakulteta u Subotici je ušao u svijet fiziko-kemije, bez koje se danas ne mogu izučavati, inovirati i konstruirati novi materijali.

U jednom projektnom poduzeću u Slavonskoj Požegi radio je šest godina kao samostalni odgovorni projektant da bi 1989. godine osnovao svoje privatno projektno i izvođačko poduzeće. Od 1992. godine na Građevinskom fakultetu u Subotici predaje građevinske materijale, tehnologiju betona i zidane konstrukcije, a energetske održivu arhitekturu predaje skupa s doc. dr. Ivanom Hegedišem.

navlaženom stanju. Ove preše daju bolju kvalitetu i tehnološki su iznad klasične tehnologije proizvodnje opeke s vakuum prešama. Imaju veću preciznost i te bi preše trebale na tržištu valorizirati i to bi dalo dobar rezultat u smislu da bi se te opeke ponovno pojavile na tržištu. Ekonomska cijena je prihvatljivija jer su ove opeke daleko jeftinije od opeka koje se peku, a i ekološki su prihvatljivije u smislu zdrave gradnje.

HR: Zašto su se ljudi okrenuli nezdram, skupljim materijalima umjesto da su zadržali stari, dobar način gradnje koji je ugodniji za život i jeftiniji?

To je jednostavno stvar navike. Neke smo stvari zaboravili i vrlo je teško promijeniti tu naviku nabolje. Osim toga industrija je jako agresivna, pogotovo kemijska industrija koja ulazi u građevinarstvo, konkretno po pitanju betona. Sve to skupa ide k tome da su neke stvari koje su se primjenjivale u prošlo-

majstore. Ako oni kažu da je s time lako i praktično raditi i još ako je to i kvalitetno i jeftino, onda smo riješili cijelu stvar i primjena je zagarantirana. Ali da bi došli do toga da to majstori isprobaju, dug je put i bez financijske pomoći privrede i društva, često puta je taj put za jednog inovatora nesavladiv. Ministarstvo za znanost i tehnologiju nešto pokušava na tom planu uraditi ali dosta to teško ide. Možda će nas taj energetske aspekt natjerati da drugačije postavimo stvari.

S druge strane to je povezano s našom projektantskom strukom koja je na ovom tržištu totalno potcijenjena, u toj mjeri da projektante više ne zanima hoće li i što će projektirati. Jer jedan keramičar, da bi postavio pločice, po četvornom metru uzima 10, 13 pa i više eura, a svi projektanti, građevinci, strojari, električari i arhitekti kad dobiju po četvornom metru 7-8 eura – sretni su. To je totalna degradacija struke i projektanti jednostavno nisu zain-

U SUSRET DUŽIJANCI

Stoljetna zahvalnost

Jedno od najsvjetlijih razdoblja Dužijance započelo je 1993. godine. U teškom razdoblju za sve Hrvate – Bunjevce i Šokce u Republici Srbiji, zbog rata u Hrvatskoj i BiH, hrabri čelnici grada Subotice i čelnici HKC »Bunjevačko kolo« objedinili su crkvenu i gradsku Dužijancu i obogatili je mnogim duhovnim i kulturnim sadržajima, kaže župnik župe sv. Roka u Subotici mons. Andrija Anišić

Ove godine 8. kolovoza slaviti će se stota misa zahvalnica Dužijance, koja je iz obiteljske zahvale prerasla u veliku manifestaciju. Tim povodom razgovarali smo sa sadašnjim župnikom župe sv. Roka u Subotici, mons. Andrijom Anišićem.

HR: Prije 100 godina tadašnji župnik župe sv. Roka Blaško Rajić, obiteljsku zahvalu za završetak žetve prenio je i u crkvu, pa je tako Dužijanca dobila i vjersku dimenziju. Ove će se godine slaviti stota misa zahvalnica Dužijance. Bandaši i bandašice kreću nakon blagoslova iz vaše župe, koja se smatra kolijevkom Dužijance. Što za vas to predstavlja?

Točno prije stotinu godina, 1911. godine, mons. Blaško Rajić slavio je u crkvi sv. Roka u Subotici prvu misu zahvalnicu za završetak »risa« i za kruh svagdašnji. I zato je doista crkva sv. Roka »kolijevka« crkvene Dužijance. Ono što je učinio mons. Rajić, Crkva danas naziva inkulturacijom. Ono što je stoljećima živjelo u narodu obogaćeno je evanđeljem. Tako se od onda Bogu zahvaljivalo i u obiteljima i u crkvi i to sv. misom ili euharistijskom slavljenjem.

Svaka je Dužijanca, otkad sam župnik župe sv. Roka u Subotici, za mene posebna. Istina, povezana je i s dosta obveza, koje nisu lagane ali su mi drage. U dvorištu župe čisti se žito i pletu vijenci, iz crkve sv. Roka bandaš i bandašica s bandašima i bandašicama iz Sombora i drugih mjesta gdje se slavi dužijanca, te sa svojim pratiocima, nakon blagoslova polaze na zahvalno slavlje u katedralu. S bivšim predsjednikom organizacijskog odbora Dužijance, *Lazom Vojnić Hajduk*om, uveli smo običaj da bandaš i bandašica u nedjelju u predvečerje (18 sati), u pratnji župnika nose vijenac od žita i cvijeće na grob Blaška Rajića, kojeg možemo nazvati ocem Dužijance. Do prije dvije godine u dvorištu župe bilo je i bandašicino kolo. Na svakoj Dužijanci srce mi je jače kucalo, a često sam i poskakivao od radosti.

HR: Posljednjih desetljeća, misno slavlje zahvale predvodi gost, biskup ili kardinal iz zemlje ili inozemstva. Tko će predvoditi ovu jubilejsku zahvalu?

Svećenici Hrvati naše biskupije, u dogovoru s biskupom odlučili smo da dvogodišnje slavlje jubilarne stote obljetnice Dužijance predvode dva hrvatska kardinala. Tako će ove godine naš dragi gost biti kardinal *Vinko Puljić*, vrhbosanski nadbiskup i metropolita, a iduće godine će euharistijsko slavlje predvoditi kardinal *Josip Bozanić*, nadbiskup i metropolita zagrebački.

HR: Hoće li ove godine Dužijanca biti proslavljena na neki drugačiji način?

Dužijanca od 1993. godine, kad je postala jedinstvena manifestacija Crkve i grada Subotice u organizaciji Hrvatskog kulturnog centra, ima svoj prepoznatljivi tijek. Tridesetak različitih manifestacija u okviru Dužijance kao da pripremaju njezino središnje slavlje, a to je uvijek sveta misa zahvalnica u katedrali, te povorka i predaja blagoslovljenoga kruha gradonačelniku. Radujemo se što će ove godine Katolički institut za kulturu, povijest i duhovost »Ivan Antunović« objaviti knjigu – fotomonografiju *Grge Piukovića* »Sto bandaša i bandašica«. Bit će to veliki doprinos kako povijesti Dužijance tako i jubilarnom slavlju Dužijance. Osim toga, budući da je upravo ove godine stota Dužijanca, obred blagoslova i ispraćaja bandaša i bandašice iz crkve sv. Roka predvodit će kardinal Puljić i naš biskup Ivan.

HR: Crkvena proslava Dužijance održala se punih 100 godina. Tko je, po vašem mišljenju, zaslužan za to, pogotovo kad znamo kako je Dužijanca opstala i za vrijeme rata, kao i u komunističko vrijeme, kada su sve djelatnosti Crkve praćene s podozrenjem?

Bio bi svakako dugi niz kad bih nabrojao sve koji su zaslužni da Dužijanca traje već sto godina. Svakako, opstanak crkvene Dužijance prije svega treba zahvaliti njezinom utemeljitelju Blašku Rajiću, koji je o njoj vodio brigu uz pomoć Katoličkog divojačkog društva sve do svoje smrti. U vrijeme komunizma svakako su zaslužni za njezino održavanje biskupi *Lajčo Budanović* i *Matija Zvekanović*, kao i brojni svećenici Hrvati kao i vjernici laici, koji su u velikom broju dolazili na Dužijancu na Veliku Gospu i koji su sudjelovali u procesiji s Presvetim sakramentom oko katedrale. Svakako posebnu zahvalu dugujemo onima koji su se u tim vremenima oblačili u bunjevačku narodnu nošnju i tako očitovali svoj ponos pripadnosti hrvatskom narodu i bunjevačkom rodu.

Novo razdoblje u povijesti Dužijance zbilo se 1968. godine kada su naši hrvatski intelektualci okupljeni oko »Bunjevačkog kola« i drugi, uz crkvenu Dužijancu pokrenuli i tzv. gradsku Dužijancu s mnogim lijepim manifestacijama, koju je nažalost komunistički režim brzo ugušio.

Jedno od najsvjetlijih razdoblja Dužijance započelo je 1993. godine.

U teškom razdoblju za sve Hrvate – Bunjevce i Šokce u Republici Srbiji, zbog rata u Hrvatskoj i BiH, hrabri čelnici grada Subotice i čelnici HKC »Bunjevačko kolo« objedinili su crkvenu i gradsku Dužijancu i obogatili je mnogim duhovnim i kulturnim sadržajima. U ovom razdoblju veliku je ulogu odigrao i naš sadašnji biskup *Ivan Penzes*, koji je kao Mađar zdušno podržavao i podržava ovu našu manifestaciju. Dakako da su u najnovijem razdoblju za Dužijancu najviše zaslužni svi oni koji su u njezinoj organizaciji aktivno sudjelovali, kako svi članovi organizacijskog odbora tako i brojni vanjski suradnici toga odbora.

HR: Bandaš i bandašica su središnji likovi, predvoditelji žetvenih svečanosti. Koja je njihova uloga u proslavi Dužijance, osobito na svetoj misi?

Poznato je kako je uloga bandaša i bandašice u obavljanju risa bila vrlo važna i zapažena. Oni su bili organizatori i predvoditelji risa, a ta je čast uvijek pripadala najvrjednijima i najvještijima. Kad se ris prestao obavljati onda su se za bandaša i bandašicu birali mladi vjernici koji su bili aktivni u svojim župnim zajednicama. Dok nije ukinuto, bandaša i bandašicu biralo je Katoličko divojačko društvo, a kasnije je to obavljao netko od hrvatskih svećenika. Sada bandaša i bandašicu bira katedralni župnik mons. *Stjepan Beretić*.

Biti bandaš i bandašica je posebna čast, ali i odgovornost. Oni praktički imaju ulogu od Tijelova, kada se objavljuje tko su bandaš i bandašica za određenu godinu. Sudjeluju na svim manifestacijama vezanim uz Dužijancu, a na samoj misi zahvalnici čitaju Božju riječ, prinosu u prikaznoj procesiji krunu Dužijance te predaju kruh gradonačelniku; poslije podne, kao što sam već spomenuo, posjećuju grob Blaška Rajića, a navečer su domaćini »Bandašicinog kola«, koje se sada održava na središnjem gradskom trgu. U svakom slučaju imaju dosta obveza, ali im je sigurno lijepo.

Ž. Vukov

INVENTIVNI POLJOPRIVREDNI PROIZVOĐAČI SE PRILAGOĐAVAJU ZAHTJEVIMA TRŽIŠTA

Isplati se eksperimentirati

U Srbiji se trenutčno uljana repica proizvodi na oko 7000 hektara, a smatram da će za 4-5 godina biti potrebna proizvodnja na 300.000 hektara, toliko se danas proizvodi u Poljskoj. Svi oni koji su educirani za tu proizvodnju tada će biti u prednosti, kaže Željko Kovač, direktor »Confido tima«, poduzeća koje se bavi ugovaranjem proizvodnje i trgovinom poljoprivrednih proizvoda

Natezanja oko cijena osnovnih ratarskih kultura – pšenice, kukuruza i suncokreta – svake su godine ista, baš kao i prijetnje proizvođača da iduće godine neće sijati ono na čemu »nemaju zaradu«. No, kao što je natezanje oko cijena isto, ista je i opredijeljenost poljoprivrednika da se iz godine u godinu oslone na oprobano i znano, pa makar to bila i »proizvodnja s gubitkom«.

A, stručnjaci uporno tvrde kako vrijedi eksperimentirati, jer proizvodnja nekih drugih kultura, uljane repice, slačice, facilije ili uljne rotkve, primjerice, može donijeti već u zaradu, a omogućava i onima s manjim posjedima zemlje da se održe u poljoprivrednom biznisu.

ZARADA VEĆA VEĆ U PRVOJ GODINI

»Za uljanu repicu je veliki interes kupaca, pogotovo u inozemstvu, a može se dobro prodati i na domaćem tržištu«, kaže Željko Kovač, direktor subotičke tvrtke »Confido tim« koja se bavi ugovaranjem proizvodnje i trgovinom poljo-

privrednih proizvoda i potrebnih repromaterijala. »Iza sebe imamo četiri uspješne sezone. Uradili smo kompletnu edukaciju poljoprivrednih proizvođača i omogućili im da dođu do odličnog rezultata. Tako su neki od njih u proizvodnji uljane repice i ove godine postigli prinose od preko 4 tone po hektaru. Ako znamo da je tržišna cijena uljane repice oko 300 eura, onda vidimo u kojoj je mjeri to profitabilniji proizvod od nekih drugih kultura.«

Kovač dodaje i kako je Confido tim prošle godine ugovorio proizvodnju slačice na 1000 hektara, te da je bio ugodno iznenađen interesom inventivnih poljoprivrednih proizvođača koji su prihvatili novu kulturu, shvaćajući da je visokoprofitabilna.

»Imate starih mladića i mladih staraca«, objašnjava Željko Kovač, inače inženjer tehnologije. »Nema pravila, nekad stariji ljudi znaju biti iznimno napredni i prihvaćaju novine, i obrnuto. U tom je trenutku cijena suncokreta bila 16 dinara za kilogram i mislim da su oni koji su se opredijelili za slačicu, nju posijali uglavnom na površi-

nama prethodno predviđenim za suncokret. Cijena slačice je bila 640 eura za tonu, a preko 60 posto proizvođača je već u prvoj godini imalo prinos veći od 2 tone po hektaru. Usporedbe radi, prošle je godine za zaradu od 1280 eura po

je kultura za koju će, kaže Željko Kovač, u Europskoj Uniji u budućnosti biti velika potražnja.

»U Srbiji se trenutčno uljana repica proizvodi na oko 7000 hektara, a smatram da će za 4-5 godina biti potrebna proizvod-

hektaru slačice trebao prinos od 13 tona pšenice, što nitko nije imao. Postigli smo odličnu kvalitetu slačice i cjelokupnu smo proizvodnju prodali partneru u Njemačkoj. Zadovoljan sam i kao tehnolog, jer smo imali robu čak i bolje kvalitete nego u zemljama u okruženju – u Rumunjskoj, Mađarskoj, Češkoj, Austriji, Poljskoj.«

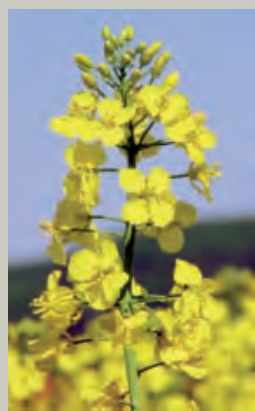
KULTURE ZA KOJIMA TRAŽNJA RASTE

Osim izravne zarade, prednost ovih netradicionalnih kultura je i njihovo svojstvo poboljšivača zemljišta, pa su odlična pretkultura za pšenicu i ječam, recimo. Tako uljana repica, slačica i uljna rotkva ujedno i filtriraju zemljište i odstranjuju određene negativne mikroorganizme i zbog toga su na tim zemljištima iduće godine prinosi veći i za više od 25 posto. Uljana repica se, inače, najviše koristi u proizvodnji biodizela i to

nja na 300.000 hektara, toliko se danas proizvodi u Poljskoj«, dodaje Kovač. »Svi oni koji su educirani za tu proizvodnju tada će biti u prednosti. Potreba za biodizelom raste, a poljoprivredni će proizvođači sami smanjivati proizvodnju onih kultura koje su manje profitabilne. Primjerice, pšenice je prije 2 godine bilo zasijano na 650.000 hektara, a prošle godine na ispod 430.000 hektara. To ne znači da se odgovarajućom primjenom agrotehničkih mjera ne može postići značajnije veći prinos i kod pšenice, pa ćemo onda na manjim površinama dobivati veće prinose i neće biti manjka pojedinih žitarica.«

Confido tim inače ima 13 zaposlenika, od toga 4 agronoma i 2 inženjera tehnologije i svi su oni svojim partnerima, poljoprivrednim proizvođačima, na usluzi, pogotovo u pružanju savjeta, jer u dobroj je proizvodnji svatko na koristi.

Z. Perušić

Uljana repica

Uljana repica je industrijska biljka koja se koristi za proizvodnju prehrambenog ulja, te za biodizel. U prosjeku 1 hektar zasijane uljane repice može dati 400 litara biodizela. Najveći proizvođači su u zemljama Europske Unije, zatim u Kanadi, SAD-u, Australiji, Kini i Indiji. U Indiji uljana repica čini čak 13 posto posijanih površina. Prema Američkom odjelu za poljodjelstvo, uljana je repica bila trećim glavnim izvorom biljnog ulja

2000. godine, nakon soje i palme uljarice. Osim toga, drugi je svjetski glavni izvor proteinske hrane, iako čini tek petinu proizvodnje prvog glavnog izvora, soje.

U Europi se uzgaja i kao krmno bilje, i to za zelenu krmu u svježem stanju. Koristi se i za silažu. Njeni nusproizvodi se koriste za krmne smjese. Koristi se i u ratarstvu, za zelenu gnojdbu, te u poljodjelstvu za plodosmjenu, u smjeni uzgoja pšenice i kukuruza.

GRADSKA UPRAVA SUBOTICE POČELA EVIDENTIRANJE NEPOKRETNE IMOVINE

Plaćanje poreza je obveza građana

Premda mnogi sugrađani akciju evidentiranja i ažuriranja baze podataka poreznih obveznika povezuju s povećanjem poreza i namjerom lokalnih vlasti da popuni sve tanji gradski proračun, u Službi za naplatu kažu kako te dvije stvari ne treba dovoditi u vezu i da je preklapanje slučajno

Ovih je dana iz Gradske uprave na adrese Subotičana razaslan 60.000 poreznih prijava za utvrđivanje poreza na imovinu. Porezni obveznici bi trebali sami popuniti prijave, ali ukoliko im za to treba pomoć, Gradska uprava je angažirala 44 aktivista koji će ići po kućama i pomagati u popunjavanju. Građani bi također trebali sami donijeti popunjene prijave u Gradsku kuću u Službu za utvrđivanje i naplatu lokalnih javnih prihoda na 1. katu u sobu 103, ili ih pak mogu predati aktivistima.

»Cilj akcije je da se evidentiraju točni podaci i da ispravimo pogreške koje postoje u mnogim slučajevima a nastale su zbog promjena na nepokretnostima ili promjena u broju članova kućanstva. Od nas se očekuje da porez bude točan, a to možemo samo ako imamo točne podatke. Moramo reći kako i dandanas postoje kuće, stanovi, vikendice, garaže još uvijek neprijavljene«, kaže Marija Terežak, porezna kontrolorka u Službi za utvrđivanje i naplatu lokalnih javnih prihoda.

OSNOVICA JE TRŽIŠNA VRIJEDNOST NA DAN 31. PROSINCA

U Službi očekuju kako će ovom akcijom ažuriranja podataka biti

ispravljena nepravda da neki plaćaju porez na imovinu, a neki ne. Osim onih koji ne plaćaju ili imaju neke promjene u odnosu na prethodno prijavljeno stanje, porezne prijave trebaju popuniti i građani koji posjeduju objekte za koje su pokrenuli postupak legalizacije. Također, pomoćni objekti i garaže prijavljuju se posebno, za koje će građani dodatne prijave moći dobiti od aktivista, a vlasnici trebaju fotokopirati i unaprijed pripremiti dokaze o vlasništvu. Akcija je organizirana na cijelom teritoriju grada, i obuhvaća i okolna sela. Inspektorka uredske kontrole Radenka Lajšić kaže kako se evidentiranje nepokretne imovine prioritarno odnosi na one koji do sada nisu plaćali porez i na one koji imaju neke promjene na imovini, ali i da bi bilo dobro da svi sugrađani »osvježe« svoje stare prijave. Osobito stoga jer porezna umanjenja ovise o broju članova kućanstva.

Očekuje se kako će se nakon ovog ažuriranja povećati baza podataka prema kojoj trenutno ima blizu 80.000 evidentiranih objekata, odnosno oko 43.000 poreznih obveznika. Inače na njihove adrese ovih će dana stići i porezna rješenja za 2010. godinu, i to uvećana u odnosu na prošlogodišnja. Naime, na temelju prosječnih tržiš-

nih cijena četvornog metra objekata na teritoriju grada, koje je utvrdilo Gradsko vijeće, građani mogu očekivati da će ovogodišnji porez za stan i stambene zgrade biti oko 12 posto viši od prošlogodišnjeg, dok će za garaže to povećanje iznositi oko 21 posto. Što se tiče poslovnih prostora i vikendica za odmor, iznos poreza bit će manji za godišnju amortizaciju od 1,5 posto.

»Za poreznu osnovicu uzima se tržišna vrijednost nepokretnosti na dan 31. prosinca prethodne godine, a ti se podaci prikupe od Porezne uprave, od investitora i Republičkog zavoda za statistiku. Tržišna vrijednost poslovnih prostora je opala, a razlog je što se gradilo više takvih prostora nego što ima potražnje, oni se ne prodaju i ima ih previše za grad. S druge strane, vrijednost stanova i kuća je porasla, nevjerovatno je koliko ima izgrađenih novih objekata, ali sve se to prodaje«, kaže Marija Terežak, te dodaje kako je isti slučaj i s garažama za kojima je povećana tražnja pa je povećana i tržišna cijena. Za ovu godinu je Gradsko vijeće utvrdilo prosječnu tržišnu cijenu četvornog metra za stanove i stambene zgrade 64.307 dinara, za poslovne prostore 108.261,12 dinara, za vikendice 43.304,45 dinara, a četvorni

metar za garaže i druge objekte je 39.602,07 dinara.

POVEĆANJE POREZA NA IMOVINU

Premda mnogi sugrađani akciju evidentiranja i ažuriranja baze podataka poreznih obveznika povezuju s povećanjem poreza i namjerom lokalnih vlasti da popuni sve tanji gradski proračun, u Službi za naplatu kažu kako te dvije stvari ne treba dovoditi u vezu i da je preklapanje slučajno.

Naime, evidentiranje nepokretne imovine provodi se uz financijsku podršku MEGA programa (Projekt za poticanje ekonomskog razvoja općina) i Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID), a osim Subotice obuhvaćeno je još 19 gradova u Srbiji.

Ubiranje poreza na imovinu građana lokalna tijela preuzela su od siječnja 2008. godine od kada Gradska uprava radi kontrolu, utvrđivanje i naplatu, i on je postao izravni proračunski prihod, ali je istodobno republička vlast umanjila transfere iz republičkog proračuna, a kako se lokalne kase moraju nekako popuniti povećanje poreza na imovinu je neizbježno.

Porez na imovinu obračunava se po stopi od 0,04 posto knji-

govodstvene vrijednosti za pravne osobe, a tržišne vrijednosti za građane. Stopa je propisana republičkim zakonom, a tržišnu vrijednost određuje lokalna samouprava i to je osnova za obračun poreza. Kada je riječ o vrijednosti imovine poduzeća, ona se procjenjuje na temelju bilance stanja u kojoj poduzetnik prikazuje i svoju imovinu. Poduzetnici su dužni po zakonu raditi revalorizaciju i amortizaciju osnovnih sredstava i objekata kojima raspolažu, a sukladno tomu pretpostavlja se da oni adekvatno i realno prikazuju vrijednost svoje imovine kojom poduzeće raspolaže.

REGISTRIRANO VIŠE OD 80 POSTO IMOVINE

U ukupnom obujmu gradskog proračuna za 2010. godinu, porez na imovinu sudjeluje sa 7,6 posto, od čega je 3,6 posto porez na imovinu fizičkih osoba, a 4 posto pravnih. Šefica Službe financija u Gradskoj upravi *Dubravka Rodić* kaže kako se teško može govoriti o točnom postotku naplate zbog starih dugovanja koja se s preuzimanjem posla

od Porezne uprave sada u preuzetim knjigama vode kao početno stanje.

»Mi smo po osnovi toga aktivnije vodili tu bitku s neplatišama, odnosno s poreznim obveznicima. Primjerice, ako je zaduženje za jednu proračunsku godinu 110 milijuna, a mi naplatimo recimo 130 milijuna, to ne znači da je naplata sto posto nego znači da su naplaćeni neki dugovi iz prethodnog razdoblja koji su bili obračunavani od strane Porezne uprave a preuzeti u knjigama kao početno stanje na karticama poreznog obveznika«, kaže *Dubravka Rodić*.

Ona dodaje kako po osnovi izvješća za prvih šest mjeseci 2010. u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, postoji značajno povećanje naplate. Tako je godišnji plan za ostvarenje poreza od fizičkih osoba 131 milijun, a u prvih šest mjeseci naplaćeno je 57 milijuna što je 43,5 posto ostvarenje u odnosu na plan, ili za 34 posto više ostvarenog prihoda po osnovi poreza nego za isto razdoblje prethodne godine. Od pravnih osoba godišnji plan ostvarenja je 146 milijuna dinara, za prvih šest mjeseci naplaćeno

je 78 milijuna dinara, što je 53,3 posto u odnosu na planiran obujam ili 56 posto više u odnosu na isto razdoblje 2009. godine. *Dubravka Rodić* kaže kako su takvi rezultati zadovoljavajući, jer pod nekim idealnim uvjetima ostvarenje proračuna u prvih šest mjeseci obično bude 45 posto.

Zanimljiv je i podatak prema kojemu je porez na imovinu 2007. godine sudjelovao sa 6,7 posto u ukupnim prihodima Subotice. Ovaj iznos je veći od republičkog prosjeka, što govori da je u Subotici Porezna uprava revnosnije popisala imovinu nego u većini drugih općina i gradova, te su procjene da u Subotici nije registrirano manje od 20 posto imovine, dok se u ostatku Srbije postotak neregistrirane imovine kreće od 30 do 40 posto.

»Dužnost je svakog građanina da prijavi svoju imovinu, čak postoji jedan sustav automatizma, koji na žalost nije brz, da se ugovori o kupoprodaji ovjereni u sudu moraju dostaviti nadležnom poreznom tijelu u svezi s porezom na imovinu. Međutim, građanin je u obvezi kao porezni obveznik pod-

nijeti samostalno poreznu prijavu kojom će evidentirati i beneficije koje umanjuju poreznu osnovicu«, kaže *Dubravka Rodić*.

Ona kaže kako ne postoji način da Gradska uprava ima uvid u to pružaju li građani točne podatke o svojoj imovini.

»Građani snose osobnu odgovornost po pitanju podataka unesenih u poreznoj prijavi. Naravno, nitko ne može privatni posjed opstruirati na način da ude i provjeri ima li netko ovo ili ono, nego je to jednostavno moralna obveza građanina da prijavi ono što posjeduje. A opet, to sve što posjeduje više znači za benefit u smislu umanjenja porezne osnovice nego zbog toga što će nešto utajiti pa tako uštedjeti«, kaže *Dubravka Rodić* te dodaje kako prinudne naplate ima ali samo za pravne osobe. »Do sada smo imali problem, a mislim da ćemo ga vrlo brzo riješiti, posredstvom pravника koji će raditi na naplati od fizičkih osoba putem suda. Kada je riječ o pravnim osobama prinudna naplata se radi preko Narodne banke Srbije, i to funkcioniра.«

S. Mamužić

Uvid u nacрте planova detaljne regulacije

Povjerenstvo za planove Skupštine Grada Subotice oglasilo je javni uvid u Nacrt plana detaljne regulacije graničnog prijelaza »Bajmok« i Nacrt plana detaljne regulacije za regulaciju gradske prometnice prvog reda od Ulice Vuka Mandušića do državne ceste prvog reda M-22.1 u Subotici. Javni uvid može se obaviti do 3. kolovoza, radnim danima

od 8 do 14 sati, u Gradskoj upravi, Trg slobode 1.

Povjerenstvo za planove Skupštine grada oglasilo je i javni uvid u Nacrt plana detaljne regulacije za dio prostora Mjesne zajednice »Kertvaroš« između ulica Banijske, Kireške, Partizanskih baza i Alekse Šantića, kao i Nacrt plana detaljne regulacije za dio prostora mjesnih zajednica »Makova

sedmica« i »Željezničko naselje« u Subotici, između ulica 51. divizije, Majšanskog puta, Graničarske, Bračke i Jovana Mikića. Javni uvid može se obaviti do 24. kolovoza, radnim danima od 8 do 14 sati, u Gradskoj upravi. Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu dobiti informacije o planovima u Gradskoj upravi, u Službi za građevinarstvo, u uredu broj 202-1.

Primjedbe na planirana rješenja mogu se do 24. kolovoza, u pisanom obliku, dostaviti Službi za građevinarstvo, na šalteru 14 ili 15 u Uslužnom centru.

Pravne i fizičke osobe moći će svoje primjedbe obrazložiti na javnoj sjednici Povjerenstva za planove, koja će se održati u utorak, 7. rujna, s početkom u 13 sati, u Plavoj dvorani Gradske kuće.

Temeljem članka 10. i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04 i 36/09) Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, Subotica – Trg slobode br. 1.

OBAVJEŠTAVA

Da je nositelj projekta »ECO FENIX B TEAM« d.o.o., Subotica, Gajeva 75 podnio zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš za predmetni kompleks u funkciji reciklaže metalnih i nemetalnih otpadaka i to: 1. poslovni prostor-uredi kolska vaga nadstrešnice za reciklažu i skladištenje otpadaka na katastarskoj parceli broj 3234 k.o. Stari grad na teritoriju Grada Subotica. Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, II. sprat, Stare gradske kuće, soba 226 u periodu od 30. 7. do 9. 8. 2010. u vremenu od 10 do 12 sati. Molimo Vas da u gore navedenom roku, dostavite mišljenje o zahtjevu za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja predmetnog objekta na životni okoliš ovom nadležnom tijelu.

Temeljem članka 10. i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04 i 36/09) Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, Subotica – Trg slobode br. 1.

OBAVJEŠTAVA

Da je nositelj projekta »TUTORIC« d.o.o., Subotica, Karadordev put br. 74 podnio zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš za objekt – magacin toner kasete za štampače na katastarskoj parceli broj 2946 k.o. Stari grad na teritoriju Grada Subotica. Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, II. sprat, Stare gradske kuće, soba 226 u periodu od 30. 7. do 9. 8. 2010. u vremenu od 10 do 12 sati. Molimo Vas da u gore navedenom roku, dostavite mišljenje o zahtjevu za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja predmetnog objekta na životni okoliš ovom nadležnom tijelu.

Iskustvo za obuku drugih

Subotica ima senzibilitet za različitosti i normalno je da je inkluzivni rad s djecom prvo prihvaćen upravo ovdje, kaže Dujo Runje, koordinator pedagoške i psihološke stručne službe u predškolskoj ustanovi »Naša radost«

»**N**aša radost« iz Subotice izabrana je za jednu od svega sedam predškolskih ustanova u zemlji u kojima će se provoditi program pod nazivom »Testiranje inkluzivnog programa u 25 partnerskih ustanova u Srbiji«. Listu od 25 ustanova, i to 15 osnovnih, 3 srednje

zemlji počela provoditi nevladina organizacija »Save the Children«.

TESTIRANJE POSTOJEĆIH MODELA

»Subotica ima senzibilitet za različitosti i normalno je da je inkluzivni rad s djecom prvo prihvaćen upravo ovdje«, kaže *Dujo Runje*, koordinator pedagoške i psihološke stručne službe u predškolskoj ustanovi »Naša radost«. Naravno da je ustanova s najdužom inkluzivnom praksom u predškolsstvu u zemlji, uvrštena na popis koji je sačinila Selekciona komisija Ministarstva prosvjete, i to na listi pod brojem 1.

Ovo je prvi put da se na polju inkluzije program testiranja, a potom i obuke, provodi od strane države, a cilj je da se jednoga dana utvrde i model-centri u radu s djecom. Provedbom programa od rujna, država će, praktički, testirati postojeće modele inkluzivnog obrazovanja u ustanovama izabranim na listu, u dvadesetak gradova u zemlji, kako bi se došlo do najboljih modela inkluzivnosti.

Proteklih se godina inkluzivna praksa u subotičkim vrtićima proširivala i potvrđivala, čime je prikupljeno značajno iskustvo u radu odgojno-obrazovnih skupina u koje su uključivana djeca s posebnim potrebama, odnosno s različitim oblicima smetnji u razvoju, bilo fizičkim ili mentalnim. Djeca sa smetnjama u razvoju prihvaćaju se u odgojno-obrazovne skupine koje vode odgojitelji educirani za inkluzivni rad, tj. za rad sa skupinom djece koju čine dječaci i djevojčice različitih individualnih sposobnosti i mogućnosti.

Zabavište na hrvatskom jeziku

Od 1. rujna u objektu »Marija Petković« (kod Kerske crkve, Skerlićeva 4) počeo će raditi zabavište na hrvatskom jeziku, odnosno tzv. poludnevni boravak.

Za razliku od vrtićkih skupina, tzv. cjelodnevni boravak je mjesto gdje dijete može biti na smještaju 10, a u pojedinim vrtićima i 11 sati, dok boravak u zabavištu traje 5 sati. »Pohađanje pripremnog programa prije polaska u školu je obvezno, a otvaranjem ovog zabavišta htjeli smo koliko-toliko izići u susret obiteljima čija su djeca u obvezi pohađati pripremni program, a nije im potreban cjelodnevni boravak.

Na gradskom području do sada nismo imali takvu mogućnost, odnosno vrtić na hrvatskom jeziku. Opredijelili smo se da zabavište bude u objektu »Marija Petković«, jer tamo već postoji vrtić na hrvatskom jeziku«, kaže Dujo Runje, koordinator pedagoške i psihološke stručne službe u Predškolskoj ustanovi »Naša radost«.

Dosadašnje tri skupine na hrvatskom jeziku (poludnevni boravak u Tavankutu i dvije obdanišne skupine na cjelodnevnom boravku u vrtiću »Marija Petković«) ostaju. Novo zabavište djeca će pohađati popodne, od 12 do 17 sati, i zainteresirani se i dalje mogu prijavljivati.

Predškolska ustanova će, inače, u novu (pred)školsku godinu od 1. rujna startati s istim brojem odgojno-obrazovnih skupina kao i prošle godine, bit će ih 189.

»Isti broj skupina, ali nešto manje djece, jer je prema Zakonu o predškolskom odgoju donesenom u travnju, promijenjen normativ i smanjen broj djece u skupinama, primjerice, u jaslima s najmlađom djecom sa 16 na 12.

Opredijelili smo se da u svim skupinama bude do 20 posto djece više, kako dopušta zakonodavac, a ima potrebe za tim. Ali i time, i dalje će biti problema zadovoljiti sve potrebe. Sasvim je sigurno da bi pokraj »Mandarine« mogao biti još jedan takav objekt«, kaže Dujo Runje, naglašavajući kako mnogi roditelji neće imati mogućnosti dijete smjestiti u željeni objekt, a da im je, najčešće zbog prijevoza, problem prihvatiti smještaj u nekom udaljenijem vrtiću.

POTREBNO JE VRIJEME I POSTUPNOST

»Svojevremeno smo počeli s manjim brojem inkluzivnih skupina, da bi se postupno njihov broj povećavao, jer je za sve potrebno vrijeme i postupnost. Mislim da za škole neće valjati da su sve odjednom stavljene u situaciju da primjenjuju inkluziju od rujna«, iznosi Dujo Runje iskustvo Predškolske ustanove, dopunjujući ga podatkom da »Naša radost« sada ima dvadesetak inkluzivnih, od ukupno 189 odgojno-obrazovnih skupina, koliko ih je u subotičkoj ustanovi.

»Inkluzija podrazumijeva rad u

skupini po posebnom programu. Do sada zakonski nije bilo utvrđeno s kojom je djecom neophodno raditi po inkluzivnom programu, više je to bilo prepušteno procjeni i ocjeni stručnjaka u »Našoj radosti«, i suradnji s Razvojnim savjetovalištem. A sada, od rujna, posao oko ocjene potrebe za smještajem djeteta u inkluzivnu skupinu trebaju raditi posebna povjerenstva, i pri tome smještaj djeteta bit će potpuno besplatan, jer će troškove plaćati država. To je nešto posve novo, ali takvo interesorsko povjerenstvo još nije imenovano, niti se još zna koliko će djece na novi način biti primljeno«, kaže Runje.

K. Korponaić

Dujo Runje

škole i sedam predškolskih ustanova sačinila je Selekciona komisija Ministarstva prosvjete Republike Srbije, o čemu su ustanove obaviještene u srpnju. Na popisu je i jedna škola iz Subotice – Osnovna škola »Sonja Marinković«. Za izbor na listu kandidirano je oko stotinu ustanova iz Srbije.

Provođenje inkluzivnog pristupa pri upisu mališana, i u radu u okviru odgojno-obrazovne skupine, u pojedinim vrtićima u Subotici eksperimentalno je započelo još oko 2000. godine, po čemu je »Naša radost« bila prva u zemlji. Odnosno, subotička je ustanova bila prva u području predškolsstva koja je prihvatila rad u inkluzivnim grupama kada je ovaj program u

Odgojitelji stažisti

»Naša radost« počela je primati pripravnike stažiste, prema novim zakonskim propisima koji se ove godine prvi put primjenjuju. Za mogućnost da godinu dana rade u ustanovi bez naknade i redovitog radnog odnosa, a steknu praksu koja im omogućuje polaganje stručnog ispita i licenciranje, prijavilo se 50-ak odgojitelja.

Dio stažista je već počeo raditi, a prijem prijavljenih za posao nastaviti će se i sljedećih mjeseci.

U SRIJEDU, 4. KOLOVOZA, U VELIKOJ VIJEĆNICI GRADSKE KUĆE

Predstavljanje fotomonografije »Sto bandaša i bandašica«

Unakladi Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«, objavljena je fotomonografija »Sto bandaša i bandašica« autora *Grge Piukovića*. Knjiga također donosi fotografije »kruna« i drugih simbola dosadašnjih Dužijanci.

Predstavljanje knjige bit će održano u okviru programa Dužijance, u srijedu 4. kolovoza, u 19 sati u Velikoj vijećnici Gradske kuće. O knjizi će, osim autora, govoriti predsjedavajući Instituta »Ivan Antunović« mons. dr. *Andrija Kopilović* i katedralni župnik *Stjepan Beretić*. U okviru književne večeri nastupit će Katedralni zbor »Albe Vidaković« i ansambl »Hajo« s vokalnom solisticom *Antonijom Piuković*.

»Sto godina je veliko razdoblje za istraživanje. Svakomu tko nešto skuplja predstavlja veliki izazov«, navodi autor ove fotomonografije Grgo Piuković. »Osim izazova i velike želje, postojala je i bojazan da se neće pronaći ništa iz ranijeg razdoblja, budući da je do sada objavljivao samo popis bandaša i bandašica. Sam popis bandaških parova, međutim, nije bio dovoljan da bi se pronašla fotografija. Ovako veliki broj fotografija, objavljen u monografiji, ne bilo moguće prikupiti bez ljudi koji su iz nesebično posuđivali iz svojih obiteljskih albuma i bez ljudi koji su usmenim kazivanjem pomogli doći do dragocjenih podataka«, navodi autor knjige.

Recenzentica knjige, etnografinja mr. *Valéria Beszédes* zapisala je, među ostalim, kako je fotomonografija Grga Piukovića značajno izvoriste kulturnog naslijeđa grada Subotice. »Dovoljno je samo gledati slike, i ako nas osim ljudi ovojekovječenih na fotografijama interesira i to što je još zabilježilo oko kamere, one nam odaju puno toga o našem gradu, o njenih deset desetljeća, o svijetu koji se stalno mijenja«, bilježi *Valéria Beszédes*.

U okviru književne večeri bit će riječi i o logotipu jubilarne Dužijance 2010.- 2011. kojega je izradio akademski slikar-grafičar *Ivan Balažević*.

D. B. P.

Grgo Piuković

STO BANDAŠA I BANDAŠICA
fotomonografija

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila
  - Najpovoljnije osiguranje imovine,
  - Kasko osiguranja motornih vozila i radnih mašina plaćanjem na 12 rata
  - Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
  - Putna zdravstvena osiguranja
  - Sigurna i brza isplata štete
  - Postanite i Vi član velike porodice "Croatia osiguranja"
- D.D. iz Zagreba

"Milenijum osiguranje" A.D.O. Beograd - Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon: +381 (24) 555-867 i 552-406

E-mail: mios@tippnet.co.yu

Radno vreme: od 8 do 16 časova

KLUB »MJESEČINA« BIT ĆE OTVOREN U MALOJ BOSNI PRI OSNOVNOJ ŠKOLI »IVAN MILUTINOVIĆ«

Djeca su najmanje kriva za odabir lošeg puta

Fundacija »Mjesečina« organizirat će projekt individualne filantropije, 14. kolovoza pred 'Roda megamarketom' gdje će biti postavljen terenski klub »Mjesečina«, a kupci i njihova djeca moći će se aktivno uključiti u program i dati svoj doprinos kupovinom majica »Mjesečine«

Fundacija »Mjesečina« najavila je otvorenje svog osmog Kluba noćnog sporta u Maloj Bosni u sportskoj dvorani stare zgrade Osnovne škole »Ivan Milutinović«. Ravnatelj škole Ivan Stipić kaže kako u Maloj Bosni ima puno djece kojima će Klub

la je lokalna samuprava, a prvom Klubu Mjesečina prostor je osigurala Eržebet Ivanović, ravnateljica Tehničke škole. Cilj programa Mjesečina je omogućiti mladima, a osobito onima koji besciljno i bez novca u grupama ili usamljeno noću lutaju gradom, da barem jednu

za natječaj koji smo raspisali za teritorij uže Srbije. U prvom krugu grant smo dodijelili jednoj civilnoj organizaciji u Gornjem Milanovcu, i oni su otvorili klub noćnog sporta koji su nazvali 'Optimist'. Jako nam je drago što imamo partnera u Srbiji. Na taj natječaj pristigle su 74 prijave, što znači da je zainteresiranost za naš program Mjesečina poprilično velika i postali smo kao fundacija prihvaćeni, a time što uspijevamo dodijeliti grantove i drugima, poboljšavamo i vlastiti imidž», kaže Kiss.

On ističe kako je sada cilj fundacije osigurati novac za renoviranje zgrade sportske dvorane u Maloj Bosni, kao i sredstva za drugi krug natječaja koji će biti raspisan za teritorij Srbije radi otvorenja drugog kluba.

»U tom cilju organiziramo projekt individualne filantropije, 14.

Roda megamarket nam je partner i sudjelovat će u realizaciji tog projekta individualne filantropije, individualnog davanja, a sudjelovat će i svi klubovi u Subotici počevši od prvog iz Tehničke škole pa do posljednjeg iz Američkog kutka. Program će biti vrlo raznovrstan tako da će se kupci i njihova djeca moći aktivno uključiti u aktivnosti i dati svoj doprinos da se ta ideja i mreža noćnih sportskih i socijalnih klubova širi po Subotici i izvan», kaže Dezső Kiss, te dodaje kako će program biti priređen na dijelu parkirališta gdje će se igrati stolni tenis i stolni nogomet, pikado, zatim aktivna video sport igra, projekcija aktivnosti klubova, potom glazbeni program u kojemu će nastupiti bend »Mjesečine«, a dijelit će se i bedževi koje izrađuju djeca članovi klubova.

»Mjesečina« biti od velike pomoći jer u selu oni nemaju nikakvu zabavu primjerenu njihovom uzrastu. »Naši učenici nemaju nikakvu mogućnost zabaviti se i kreativno provoditi svoje slobodno vrijeme krajem tjedna, a budući da se u klubovima 'Mjesečina' djeci nudi mogućnost besplatnog bavljenja sportom i druženje, smatrali smo da će to djeci biti od velike pomoći. Čuli smo za veoma pozitivna iskustva iz drugih škola u kojima već postoje ovakvi klubovi, primjerice u školi 'István Kizur', te da doista postoji velika zainteresiranost djece za takvu vrstu druženja i zabave», kaže Stipić.

Klubovi »Mjesečina« su otvoreni, besplatni večernji i noćni klubovi u kojima se djeca i mladi okupljaju oko sportskih, kulturnih, rekreativnih i drugih aktivnosti. U Subotici je 2005. osnovana Sekcija noćnog sporta za mlade, ovu ideju podrža-

večer vikendom provedu u relativno kulturnoj sredini baveći se sportom, gdje će se prema njima ljudski ophoditi uz maksimalnu toleranciju.

FUNDACIJA ZAJEDNICE, A NE STRANAČKA, CRKVENA ILI PRIVATNA

Fundacija »Mjesečina« inače je među rijetkim u našoj zemlji registrirana kao fundacija zajednice, na registarskom listu ona je tek na 37. mjestu. Korodinator programa i predsjednik Skupštine fundacije »Mjesečina« Dezső Kiss ističe kako to nije stranačka, crkvena ili privatna, već fundacija zajednice, što znači da nema uposlenih nego su se članovi dragovoljno udružili i dragovoljno rade u interesu fundacije i na realizaciji misije i glavnih ciljeva fundacije.

»Osim klubova u Subotici, naša je fundacija uspjela osigurati novac

kolovoza pred 'Roda megamarketom' gdje ćemo postaviti terenski klub 'Mjesečina' i gdje ćemo provoditi naše aktivnosti od 8 sati ujutro do 21 sata. Putem pisama pozivamo roditelje svih naših bivših korisnika usluga, djece, koju mi nazivamo 'mjesečarima', da nas posjete i svojoj djeci po povoljnoj cijeni kupe majicu 'Mjesečine'.

ODVLAČENJE DJECE OD KOMPIJUTORSKE OVISNOSTI

Godišnje više stotina djece boravi u klubovima »Mjesečina«, a unazad od kada su osnovani kroz njih je prošlo više tisuća djece o kojima nitko ne brine, koja su zapostavljena i ne posvećuje im

se nikakva pažnja. Počasna predsjednica Fundacije dr. *Bogdanka Prčić-Knežević* kaže kako su djeca najmanje kriva kada krenu lošim putem, te da je ideja da se upravo najmlađima pomogne za nju bio snažan motiv da se prihvati dužnosti u Fundaciji.

»Ono što je naš dugogodišnji suradnik Dezső Kiss započinjao uvijek je imalo težinu i značaj, tako da sam imala apsolutno povjerenje da se radi o ispravnoj stvari. Onda i moje opredjeljenje prema medicini i humanističkom pozivu, i svijest koliko su djeca zapuštena, krivnjom ili ne krivnjom svojih staratelja i roditelja, i koliko im stvarno treba pomoć i koliko su najmanje kriva kad krenu lošim putem, sve to me je opredijelilo da se angažiram i vrlo mi je drago što sam počasna predsjednica, premda mogu reći kako je moja pomoć više moralna i simbolična«, kaže dr. Knežević.

Dezső Kiss ističe kako »mjesečari« nisu djeca ulice, oni su zapostavljena djeca koje ima i u

dobro situiranim obiteljima: »Kažu kako ljubav ne prestaje mržnjom, ljubav prestaje indiferentnošću.

To su djeca kojoj se ne posvećuje nikakva pažnja – niti pozitivna niti negativna. To su djeca s kojom se ne bave ni roditelji niti škola.

Današnja škola preferira djecu koja su verbalno i apstraktno obdarena i koja mogu predstavljati školu na

iz sustava, ponavljaju i napuštaju školu, a najveća opasnost je u tomu što im, ni u školi ni u obitelji, nisu osigurani uvjeti za razvoj ličnosti. Njihova ličnost čak atrofiraju jer se njima nitko na bavi. Mahom su na ulici, ali to nisu ulična djeca, ili sjede pred televizijom ili pred ekranom kompjutera i igraju igrice. Mi sada pokrećemo ozbiljne akcije među našom djecom kako bismo ih odveli od kompjutorskih igara jer svjetska istraživanja pokazuju da je to nova bolest ovisnosti 21. stoljeća. Poslije ovisnosti o nikotinu, alkoholu i drogama pridružuju se internetske igre zbog kojih se u brojnim obiteljima i među pojedincima dešavaju ubojstva, samoubojstva, krađe, raspadanje obitelji, napuštanje djece«, kaže Kiss.

Podsjetimo da je program »Mjesečina« nagrađen najvišim priznanjem Jefferson instituta »Mjesta u srcu« za najuspješniju lokalnu inicijativu 2006. godine.

S. Mamužić

Uvid u nacrt planova detaljne regulacije

Povjerenstvo za planove Skupštine grada Subotice oglasilo je javni uvid u Nacrt plana detaljne regulacije graničnog prijelaza »Bajmok« i Nacrt plana detaljne regulacije za regulaciju gradske prometnice prvog reda od Ulice Vuka Mandušića do državne ceste prvog reda M-22.1 u Subotici. Javni uvid može se obaviti do 3. kolovoza, radnim danima od 8 do 14 sati, u Gradskoj upravi, Trg slobode 1.

Povjerenstvo za planove Skupštine grada oglasilo je i javni uvid u Nacrt plana detaljne regulacije za dio prostora Mjesne zajednice »Kertvaroš« između ulica Banijske, Kireške, Partizanskih baza i Alekse Šantića, kao i Nacrt plana detaljne regulacije za dio prostora mjesnih zajednica »Makova sedmica« i »Željezničko naselje« u Subotici, između ulica 51. divizije, Majšanskog puta, Graničarske, Bračke i Jovana Mikića.

Javni uvid može se obaviti do 24. kolovoza, radnim danima od 8 do 14 sati, u Gradskoj upravi. Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu dobiti informacije o planovima u Gradskoj upravi, u Službi za građevinarstvo, u uredu broj 202-1.

Primjedbe na planirana rješenja mogu se do 24. kolovoza, u pisanom obliku, dostaviti Službi za građevinarstvo, na šalteru 14 ili 15 u Uslužnom centru.

Pravne i fizičke osobe moći će svoje primjedbe obrazložiti na javnoj sjednici Povjerenstva za planove, koja će se održati u utorak, 7. rujna, s početkom u 13 sati, u Plavoj dvorani Gradske kuće.

Slobodna mjesta na fakultetima

U drugom natječajnom roku za upis na prvu godinu osnovnih strukovnih studija na Visokoj tehničkoj školi ima još ukupno 52 mjesta na proračunu i 101 mjesto za samofinancirajuće studente. Studijski programi Informatičko inženjerstvo i Internet i elektroničko poslovanje popunjeni su na proračunu, dok za samofinancirajuće studente na ovim programima ima još mjesta za osam odnosno tri brucoša. Na ostalim programima nijedno mjesto za samofinancirajuće studente nije popunjeno, a na proračunu su ostala dva slobodna mjesta na Razvoju proizvoda sa mehatronikom, sedam mjesta na Termotehnici s ekologijom, 23 na Elektrici s telekomunikacijama i 20 na Automatizaciji s energetikom.

Preostalo je mjesta i za obrazovanje budućih odgojitelja. U drugom

upisnom roku na prvu godinu studija na Visokoj školi strukovnih studija za obrazovanje odgojitelja ima još 11 mjesta za studiranje na proračunu, na mađarskom nastavnom jeziku i 33 mjesta za samofinancirajuće studente, od čega 21 mjesto na srpskom i 12 na mađarskom jeziku. Prijavljivanje kandidata u drugom upisnom roku je od 1. do 3. rujna

Toplana najavljuje tužbe protiv dužnika

Kućanstva duguju »Subotičkoj toplani« 122 milijuna dinara za prethodnu sezonu grijanja, a poslovni potrošači 105 milijuna dinara. Krajnji rok za plaćanje građana je 31. srpnja, poslije čega će Toplana protiv neurednih platiša pokrenuti sudske tužbe. U ovom komunalnom poduzeću ipak očekuju da će do početka kolovoza naplatiti 90 posto potraživanja i tako uspjeti platiti dug NIS Gasu koji iznosi oko 20 milijuna dinara. Iz Toplane apeliraju na potrošače da ukoliko ne mogu izmiriti odjednom cijeli dug, dođu i dogovore se o mogućnosti odloženog plaćanja.

Komora talijansko-srpskih gospodarstvenika u Subotici

Sastanak predstavnika Komore talijansko-srpskih gospodarstvenika u Subotici održan je prošloga tjedna, a nakon njega neslužbeno je najavljena mogućnost još jedne talijanske investicije.

Glavne teme sastanka, održanog 21. srpnja u Gradskoj kući, bile su proširenje postojeće i uspostavljanje nove suradnje talijanskih sa subotičkim poduzećima. Investitori iz Italije koji posluju u Subotici, među kojima su Leonardo (proizvođač obuće u vlasništvu talijanskog Pakersona) i Elektromont (poduzeće u vlasništvu talijanske Applicazioni elettriche generali), iznoseći svoja dosadašnja iskustva ocijenili su veoma pozitivnim poslovnu klimu i rezultate koje postižu. Predstavnici grada zaduženi za gospodarski razvoj iznijeli su mogućnosti novog investiranja u Subotici, a prije svega kroz grinfild investicije na lokacijama druge kasarne i zone Mali Bajmok.

Komora talijansko-srpskih gospodarstvenika okuplja poslovne ljude čije su tvrtke zainteresirane za investiranje u Srbiju, a prednost Vojvodine u kojoj je, izuzimajući Fiat, plasiran najveći dio talijanskih investicija, jeste u veoma razvijenoj ekonomsko – gospodarskoj strukturi koju najbolje ilustrira Subotica, ocijenjeno je na sastanku.

NARODNE NOŠNJE U HRVATA (III. DIO)

Odjevne karakteristike jadranskog područja

Piše: Dario Španović

Jadransko područje predstavlja pojas priobalja s otocima. Ovo područje možemo zemljopisno podijeliti na tri cjeline: prvu čini Istra s Kvarnerom, zatim slijedi Hrvatsko primorje (od Rijeke do Karlobaga), te Dalmacija koja se prostire od Karlobaga do granice s Crnom Gorom. Među narodnom nošnjom jadranskog područja postoje razlike, ali osnovni odjevni predmeti su u velikoj većini slučajeva isti. Nošnje ovih područja su, zahvaljujući moru i trgovini, u velikoj mjeri išle u korak s odjećom stilskih epoha europskih mediteranskih zemalja, premda je u pojedinim područjima vidljiv i utjecaj dinarskih nošnji.

Glavni gornji odjevni predmeti izrađivani su od vunene tkanine. Vuna se dobivala u kućnoj proizvodnji, ali se izrada tkanine prepuštala profesionalnim majstorima, pa su pojedina mjesta predstavljala tkalačka središta za širu okolicu. Odjeća se pravila od dvije vrste tkanine – laganija, prozirna tkanina »carza« tkala se u dvije niti, dok se deblja, zimska »raš« pravila od četiri niti. Dobivena tkanina se davala na bojenje »tintorima«, dok se samo u Istri nosila odjeća pravljena od vunene tkanine u svojoj prirodnoj

boji. Osim vune, u domaćoj proizvodnji se dobivala i svila koja se u cijelom primorju uzgajala i tkala. Od svile su pravljene ukrasni rupčići, koji su se nosili oko pojasa, i pokrivala za glavu. Drugi tekstil, u prvom redu platno, uglavnom se kupovao u gradovima ili na sajmovima, dok je samo u siromašnijim krajevima (Čićarije) pravljen u kućnoj radinosti. Finije i skuplje platno »pano« kupovano je za porube i kaputiće.

MUŠKA NOŠNJA

Muška nošnja u okolici Dubrovnika ima srodnosti s nošnjom dinarskog područja, ali se u velikoj mjeri razlikuje po kroju hlače. Hlače su veoma široke, dopiru tek ispod koljena, cijela im je širina skupljena u struku, tako da u stražnjem dijelu nastaju obilni i teški nabori. Na najvećem otoku Jadranskog mora, Krku, narodna je nošnja u potpunosti mediteranskog tipa. Donji dio čine hlače »brageše« koje dopiru do pola listova, a preko košulje »stomanje« nosi se prsluk »koret« koji je, kao i brageše, izrađen od crnog sukna.

U hladnijem razdoblju nosio se kratki kaput s rukavima. Najtipičniji dio krčke nošnje je kapa isplete-

na od modre vune koja ima oblik dugog tuljca (kupe), pa kad se stavi na glavu vrh joj se povija unazad i pada prema ramenima. Postoje dvije varijante ove kape s dugačkim vrhom – »vela berita«, i s kratkim vrhom – »mala berita«.

Na području Istre postoje dvije vrste hlače – na sjevernom, zapadnom i južnom dijelu »benevreke« od bijelog sukna koje su duge i tijesno uz nogu pripijene, dok su se u srednjoj Istri nosile »benevreke« od smeđeg sukna dugačke do pola lista. Ostali dijelovi nošnje su isti za cijelu Istru – prsluk »krožet«, kratki kaput »koret« i dugi kaput bez rukava »kamižola«. Zajednički dio muške nošnje cijelog jadranskog područja je kaput s kukuljicom zvan »kaban« ili »kapot« koji se koristio za vrijeme nevremena, a osim muškaraca koristile su ga ponekad i žene.

ŽENSKA NOŠNJA

Ženska košulja u jadranskoj nošnji zadržala je ravan kraj sa široko otvorenim rukavima, a dužina može biti do struka ili listova. U zadarskom području košulja ima šareni svileni vez, dok se u ostalim područjima nosi košulja s bijelim vezom ili

bijelom čipkom. U ženskoj gornjoj odjeći, koja se nosi preko košulje, izdvajamo dva osnovna tipa kod kojih je zajedničko to da je suknja složena u guste i oštre nabore koji naglašavaju vertikalnu. U prvom slučaju je tip nošnje s poramenicama gdje je suknja podijeljena na dvije polovice – prednju i stražnju. Svaka polovica je u gornjem dijelu skupljena i čvrsto stegnuta tako da je taj dio sasvim krut. Dio iznad pojasa obrubljen je crvenim porubom i odatle se pružaju poramenice čije se dužina može prilagođavati. Između prednjeg i stražnjeg dijela bokovi su otvoreni u obliku slova V. Drugi tip je suknja koja umjesto poramenica ima prišiven prsluk koji je pripijen uz tijelo. Prsluk bez rukava sprijeda je duboko otvoren tako da otkriva prsa i rukave košulje. Ovakav tip odjeće je najzastupljeniji na otoku Pagu, gdje se nosi od kraja XV. stoljeća. Nošnja Paga je prepoznatljiva po paškoj čipki, svakako najljepšoj i najkompliciranijom za izradu. Čipkarskim radom pod nazivom »paški teg« ukrašene su košulje i oglavljia i on predstavlja svuda prepoznatljiv rad koji se, osim u ukrašavanju nošnji, koristi i za izradu kućnih ukrasa od čipke. (KRAJ)

PETA ŽUPSKA LIKOVNA KOLONIJA U SOMBORU

Slikarski dan u predivnom ambijentu

U župi Presvetog Trojstva u Somboru 21. je srpnja održana peta po redu župska likovna kolonija. Okupili su se slikari iz Sombora, Osijeka i Subotice, te su u ambijentu negdašnjeg franjevačkog samostana potražili svoju muzu. Različiti stilovi, tehnike i motivi zablistali su na platnima, a sve slike ostaju u župi. Ljubitelji likovne umjetnosti uskoro će ih moći vidjeti na izložbi koja će biti priređena u prostoru ovog samostana.

»Ovo je peta likovna kolonija koju priređujemo u našoj župi. Čast nam je što nam se vraćaju slikari koji su i prije bili sudionici ovih kolonija, a drago nam je vidjeti i nove slikare, jer tada vidimo i nove tehnike rada, upoznajemo se uz ugodno druženje«, kaže umjetnica iz Sombora *Cecilija Miler*, koja je i glavna organizatorica ovih likovnih kolonija.

»Mislim da je ovo jako dobar ambijent za likovnu koloniju, a mi se kao domaćini trudimo ugostiti

slikarima jer ova kolonija traje samo jedan dan, a umjetnici i za taj

ostaju krasna djela koja uljepšavaju prostor naše župe. Slike u župi

Slikari u negdašnjem franjevačkom samostanu

jedan dan sa sobom ponesu dobre dojmove s kolonije, dok nama

ostaju, one se ne otuđuju, a nakon kolonije se opreme i stavljaju na

počasna mjesta. Ljudi koji ovdje dođu, a bili su sudionici prošlih kolonija, obrađuju se kad vide kako njihova slika čini jedan sklop ovog župskog prostora. Slikarima ostavljamo slobodnu volju, tako da mi ovdje imamo i osječkih, subotičkih i somborskih pejzaža, imamo i slikare koji u crkvi slikaju sakralne elemente, tako da dobijemo vrlo kvalitetne slike«, ističe *Cecilija Miler*. Svi su slikari zauzeli sebi najbolju poziciju, te ih je bilo u sakristiji, po hodnicima, u crkvi i u župskom dvorištu.

Na ovoj su koloniji sudjelovali slikari: *Ria Trdin*, *Ranka Mirković*, *Slavica Jalovičar* i *Dražen Seles* iz Osijeka, slikari likovnog odjela Bunjevačkog kola iz Subotice *Ivan Šarčević*, *Josipa Križanović*, *Sonja Skenderović*, *Karolj Terteli* i *Mirko Kesegi*, kao i Somborci: *Rudolf Cirkli*, *Marija Turkalj Matić*, *Jene Višinka*, *Sava Stojkov* i *Peter Mraković*.

Z. Gorjanac

U VAJSKOJ PREDSTAVLJENA KNJIGA »PRID SVITOM – SAGA O SVITU KOJI NESTAJE« TOMISLAVA ŽIGMANOVA

U sintezi tradicijskog i modernog

Knjiga *Tomislava Žigmanova* »Prid svitom – saga o svitu koji nestaje« predstavljena je u subotu, 24. srpnja, u prostoriji lovačkog društva »Fazan« u Vajskoj. O knjizi su govorili pjesnik *Mirko Kopunović* iz Subotice, kao i autor ovoga djela.

U uvodnom je izlaganju *Mirko Kopunović* upoznao publiku s kratkim životopisom autora, a osvrnuo se i na pojedine likove iz knjige. Pisac je zaustavio duh jednog gotovo iščezlog kulturnog doba, koje se prepoznaje ne samo na prostoru oko Subotice, Čikerije, Tavankuta, Mirgeša, Lemeša, Bikova, Sombora i drugih mjesta, nego je svojevrsna univezalna pojava. Introvertnost i zatvorenost nije odlika samo bunjevačkih Hrvata u Vojvodini, nego je karakteristika i mnogih drugih naroda.

Što se tiče same knjige, u njoj je, kako je rekao *Kopunović*, sve do tančina osmišljeno i razrađeno, od tehničkih pojedinosti i izgleda do

autorova osebujnog umjetničkog izričaja.

Publici se obratio i autor *Tomislav Žigmanov*, koji je među ostalim istaknuo kako naše sudbine do sada nisu bile dovoljno književno obrađivane, a da je on sam nastojao da u knjizi ne bude ništa slučajnoga. »Deset monologa opore sudbine, poput salaških otoka, a što sve završava jednim dijalogom, omaž su svijetu napuštenom, ali čiji su životi bili primjeri, uzori i potaknuća za druge«, rekao je *Žigmanov* i dodao kako su »priče

etnografski zakovane za prošlost, a opet, gotovo hipermoderni aranžirane.«

Knjiga je nagrađena Srebrnom poveljom Matice hrvatske, što dovoljno govori o njezinoj vrijednosti. Kao i uvijek *Žigmanov* nije propustio priliku ukazati na potrebu očuvanja ikavice i poznavanja književnog stvaralaštva vojvodanskih Hrvata, te ostavljanja pisanih tragova, jer je znanje o nama još uvijek malo.

U okviru književne večeri po prvi je put nastupila pjevačka sku-

pina »Šokački derdani«, koja je, među ostalim, otpjevala pjesmu »U sebi nosim ravnicu« na tekst *Josipa Dumendžića Meštra* iz Bođana, a koju je uglazbila *Nermina Košutić*, voditeljica zbora.

Ovaj kulturni događaj pratilo je 40-ak osoba, među kojima su bili predsjednica HKUPD-a »Mostonga« iz Bača *Dara Filipović*, predstavnici HKUPD-a »Matoš« iz Plavne, ravnateljica OŠ »Ivo Lola Ribar« iz Plavne, pjesnik *Josip Dumendžić Meštar* iz Bođana i drugi, a program je vodio inicijator susreta *Željko Pakledinac*, tajnik HNV-a.

Organizator književne večeri bila je MO DSHV-a Vajska, a u razgovodu nakon programa mnogi su nazočni zaključili kako bi češće trebalo organizirati ovakve kulturne događaje, pogotovo što u ovom kraju djeluju čak tri hrvatske kulturne udruge.

Zvonimir Pelajić

Josip Dumendžić Meštar,
Mirko Kopunović
i Tomislav Žigmanov

DUŽIJANCA U MALOJ BOSNI

Zlato naših bačkih njiva

Zahvalu Bogu za bogat urod pšenice dali su prošle nedjelje i vjernici župe Presvetoga Trojstva u Maloj Bosni. Proslava dužijance započela je svečanom svetom misom u župnoj crkvi ukrašenoj novim žitom, gdje su mladi mještani u narodnim nošnjama, risari i risaruše, dočekali svoje ovogodišnje predvoditelje – bandaša i bandašicu *Marka Dulića* i *Ivu Stantića*, te male bandašice i bandaša *Ivanu Tikvicki*, *Anicu Lulić* i *Antuna Lešnjakovića*. Oni su donijeli sliku od slame, simbol vjere i napornog rada, koja će među vrijednim slikama od svih proteklih dužijanci, krasiti zidove crkve u Maloj Bosni.

Predvoditelj misnog slavlja bio je vlč. *Dragan Muharem* uz koncelebraciju mjesnog župnika vlč. *Željka Augustinova*. U prigodnoj propovijedi, vlč. Muharem ukazao je vjernicima da je dužijanca radost i da unatoč životnim nedaćama, nisu siromašni jer za Boga znaju i čovjeku se raduju.

»Molili smo i nadali se, a ponekad smo i strahovali i zagonetno uzdizali pogled k oblačnom nebu da se tučom ne ospe na njive, kuće, voćnjake i vinograde naše. Danas, kada slavimo dužijancu, želimo da nam

ova svetkovina doista postane izraz radosti i zahvalnosti Bogu za zlato naših bačkih njiva. I mi smo s razlogom sretni, jer znamo da dužijanca nije samo mimohod i narodna nošnja, nije samo 'pokazati se'. Dužijanca je blagdan obitelji i radost jer je žetva završena. Dužijanca su sklopljene ruke i molitva iz duše. Zbog toga smo se okupili u ovoj ponosnoj župi, kako bismo zahvalili za posijano sjeme, za zelena polja, za kišu i sunce, za predani rad i za svako zmo, svaku slamku. Bog nas poziva da odjenemo blagdansko ruho, ali napose nas poziva na ljubav svagdašnju. I možda nije ništa preče i vrijednije od toga da mi, mladi naraštaji, osjetimo da je došao red na nas da preuzmemo brigu za naš hrvatski rod, brigu za vjeru, i to ne samo veseljem i radošću, nego i kolijevkom i radom«, naglasio je u svojoj propovijedi vlč. Muharem.

Bogu je u nedjelju u Maloj Bosni zahvaljeno za uspješan svršetak žetve i pjesmom župnog zbora i vjernika, a žetveno slavlje nastavljeno je navečer, u dvorištu župe, gdje je održano Bandašicino kolo.

Marija Matković

DUŽIJANCA U LEMEŠU

Kruh i kruna na oltaru

Središnja manifestacija lemeške dužijance održana je u nedjelju, 25. srpnja. Svečana sveta misa prikazana je u mjesnoj crkvi Rođenja Blažene Djevice Marije, a predvodio ju je župnik *Goran Vilov* iz Bačkog Monoštora uz pomoć mjesnog župnika *Antala Egedija*.

Bandaš i bandašica na oltar su donijeli kruh i krunu, a mali bandaš i bandašica klasje i sječeni kruh, koji je poslije blagoslova podijeljen nazočnim vjernicima. Da bi misa bila što ljepša pobrinula su se dva zbora – župni zbor pod vodstvom *Željka Zelića* i djevojački zbor »Musica viva« koji vodi *Marita Topić*.

U pratnji tamburaškog orkestra iz Bača, koji vodi *Mišo Čosić*, povorka je krenula u zgradu mjesne zajednice. Tamo ih je dočekaio predsjednik savjeta *A. Vidaković*, kojemu je predana kruna dužijance i kruh od novog žita, poslije čega je priređena večera na kojoj je predsjednica HBKUD »Lemeš« *Marija Bagi* zahvalila sponzorima, a bandašima i bandašicama uručila knjige, dar »Hrvatske riječi«.

Prethodnog je dana održana risarska večer u Domu kulture. Novi bandaš *Mario Brkić* i bandašica *Bernanda Jurić* donijeli su vijenac od žita domaćici *Marini Lobodi* i domaćinu dužijance *Marku Viliću*, da ga čuvaju do sljedeće godine. Jednako tako su i mali bandaši *Sandra Šandor* i *Luka Vilić* preuzeli svoju obvezu za sljedećih godinu dana.

U BAČKOM BREGU ODRŽANE XI. ŽETVENE SVEČANOSTI

Zemlja plodom urodila

U nedjelju, 25. srpnja, žitelji Bačkog Brega i njihovi uzvanici okupili su se u župnoj crkvi svetoga Mihovila, kako bi skladnom pjesmom i usrdnom molitvom zahvalili Bogu na ovogodišnjem daru novoga žita i novoga kruha. U organizaciji Udruge građana Hrvata - Šokaca »Ante Jakšić« 11. put zaredom održana je manifestacija »Bereške žetvene svečanosti«. Sudionici manifestacije, članovi KUD-ova »Lovor« Trnjani i »Dukat« Vladislavci (Republika Hrvatska), te domaćeg HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« i predstavnici KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora, odjeveni u svoje starinske narodne nošnje, u procesiji su pred oltar župne crkve ponijeli darove Bogu, darove zahvale za ovogodišnje novo žito, za ovogodišnji novi kruh. Darove je primao i misno slavlje predvodio bereški župnik vlč. *Davor Kovačević*. S njim su suslavili prior karmelićanskog samostana u Somboru o. *Bernardin Vismeg* i trajni dakon *Stipan Periškić* iz Bačkog Monoštora.

U nadahnutoj propovijedi župnik je govorio o kruhu našem svagdašnjem, ovozemaljskom, ali i o kruhu nebeskom. »U obraćanju Bogu tražimo kruh svagdašnji, tražimo ono bez čega ne možemo živjeti. Isto tako, ni naše siromašne duše ne mogu živjeti bez kruha nebeskoga, koji se lomi na našem oltaru. Stoga uz zrna žita u ovoj činiji, danas u ovoj crkvi Bogu prinosimo i naše duše, danas zahvaljujemo Bogu svojom molitvom i pjesmom. Hvala Ti Oče nebeski na daru novoga žita, na daru novoga kruha, na daru svega iznikloga iz ove naše plodne bačke zemlje«, rekao je vlč. *Kovačević*.

Na koncu mise sve uzvanike, sudionike i vjernike pozdravio je i predsjednik udruge »Ante Jakšić« *Željko Kolar*, a sliku, dar HMI, župniku župe Bački Breg vlč. *Davoru Kovačeviću* uručio je predstojnik vukovarskog ureda HMI *Silvio Jergović*. Poslije mise za sve sudionike manifestacije i uzvanike priređen je svečani žetveni ručak u prostorijama mjesnog Doma kulture. Za dobro raspoloženje u vrijeme i poslije ručka pobrinuo se tamburaški sastav »Prima bend« iz Duboševice, Republika Hrvatska.

Ivan Andrašić

Ovu su večer članovi HBKUD »Lemeš« posvetili tradiciji žetve prikazavši običaje i radove vezane uz ovaj značajan posao. Od kosidbe, pjesme, do šala koje su se redale u to vrijeme. Sudjelovali su članovi folklornog, dramskog, pjevačkog i recitatorskog odjela. Gosti su bili članovi ME »Német László« i djevojački zbor »Misica viva« iz Svetitara Miletica.

Lucia Tošaki

PREDSTAVLJEN IX. SVEZAK LEKSIKONA

U velikoj dvorani mjesne zajednice u petak je predstavljen deveti svezak Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca. Leksikon su predstavili glavni i odgovorni urednik dr. sc. *Slaven Bačić* i sveučilišni profesor u Kragujevcu,

rođeni Somborac dr. sc. *Ivan Gutman*. Bačić je svoj dio predstavljanja više zasnovao na statistici, te je govorio o početku ostvarivanja ovog značajnog projekta, od ideje do realizacije, a profesor Gutman je objašnjavao natuknice koje više nisu u uporabi ili padaju u zaborav kao što su: haptike, hvat, heptika, hetija... Bilo je riječi i o zemljopisnim i povijesnim pojmovima. Ovom je prigodom spomenut poznati Lemešanin, sportaš-olimpijca *Stevan Horvat*.

U ZAGREBU ODRŽANA 44. MEĐUNARODNA SMOTRA FOLKLORA

Predstavljamo baštinu

Brojne domaće i inozemne folklorne skupine i ove su godine prekrasnim nošnjama zašarenili glavni grad Hrvatske te kroz ples i pjesmu predstavili tradicijske običaje svojih zemalja na 44. međunarodnoj smotri folklora, održanoj od 21. do 25. srpnja u Zagrebu

U nešto više od četiri desetljeća postojanja ova Smotra prikazuje tradicijske kulturne vrijednosti hrvatskog i drugih naroda sa svih strana svijeta te kulturnu baštinu nacionalnih manjina koje žive u Hrvatskoj i pomaže promicanju i čuvanju bogatstva i raznolikosti folklornog naslijeđa (glazbe, poezije, plesova, običaja i nošnji) te pridonosi stvaranju i iskazivanju višestrukih identiteta, nacionalnih i lokalnih. Međunarodna smotra folklora utemeljena je daleke 1966. godine i zapravo je nastavak mnogo starije tradicije, priredbe »Smotra Seljačke sloge«, kulturno prosvjetne organizacije HSS-a, koja je tridesetih godina organizirana sa željom ukazivanja na potrebu revalorizacije hrvatske tradicijske kulture, koja je tih godina nedvojbeno bila seljačka kultura, kao i 80 posto tadašnjeg njezinog stanovništva. Cilj je bio osvijestiti ljude i ukazati na činjenicu da i Hrvatska ima svoju kulturu visoke vrijednosti koju treba sačuvati, a te smotre su trajale do poslije Drugog svjetskog rata, kada su promjenom sustava i ideologije završile.

NAJUGLEDNIJA SMOTRA IZVORNOG FOLKLORA U HRVATSKOJ

Ovogodišnja, 44. međunarodna smotra folklora posvećena je očuvanju i zaštiti nematerijalne kulturne baštine zemalja članica Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu (UNESCO), a svoju tradicijsku glazbu i plesove u pet je dana Zagrepčanima i njihovim gostima prikazivalo 17 domaćih i 10 inozemnih folklornih skupina.

»Svi su sudionici Smotre nositelji nematerijalne kulturne baštine upisani u nacionalne popise, a neki i u UNESCO-v Reprezentativni popis nematerijalne kulturne baštine čovječanstva. U nacionalnom popisu Hr-

vatska je dosad registrirala 77 kulturnih dobara, od kojih je sedam uvršteno i u spomenuti UNESCO-v Reprezentativni popis, čime je Hrvatska zauzela prvo mjesto u Europi i četvrto u svijetu, ispred nje su samo Kina, Japan i Republika Koreja«, rekla je na svečanom otvorenju Smotre 21. srpnja u Etnografskom muzeju Zagreba stručna i umjetnička ravnateljica smotre dr. sc. *Zorica Vitez* te naglasila kako se predstavljanjem nematerijalne kulturne baštine zemalja članica UNESCO-a željelo podsjetiti na novo mjesto tradicijske kulture koja danas u svijetu ima svoj pokret za zaštitu, posebice malih etničkih skupina. »Izbor ovogodišnje teme Smotre potaknut je i činjenicom da je ova godina proglašena godinom kulturne raznolikosti, a ovogodišnja Međunarodna smotra folklora s nazivom 'Predstavljamo baštinu' pripremljena je u suradnji s Ministarstvom kulture Republike Hrvatske, odnosno s njegovim Odjelom za nematerijalnu kulturnu baštinu i Hrvatskim povjerenstvom za UNESCO. Dugogodišnji pokrovitelj Smotre je Hrvatski sabor, a ovogodišnju je svojim visokim pokroviteljstvom počastio i UNESCO«, rekla je dr. sc. *Vitez* i ustvrdila kako je Međunarodna smotra folklora najuglednija manifestacija tzv. izvornog folklora u Hrvatskoj, odnosno folklornog amaterizma posvećenog njegovanju i prikazivanju zavičajne baštine, a predstavlja i promiče baštinske vrijednosti svih naroda i kultura i pridonosi nastojanjima da se u globaliziranom svijetu sačuvaju kulturne različitosti. Programe Smotre osmišljavaju stručnjaci, etnolozi i folkloristi, koji su i suradnici Ministarstva kulture u pitanjima prepoznavanja i dokumentiranja fenomena nematerijalne kulturne baštine. U stalnom dodiru sa suvremenim životom tih pojava i njihovim nositeljima, etnološka i folkloristička struka pridonosi očuvanju hrvatske tradicijske kulture kao baštine.

Ženska pjevačka skupina »Vrutak« iz Srijana (Splitsko-dalmatinska županija)

Viteško udruženje »Kumpanija« iz Blata s otoka Korčula

Moravski ansambl iz Kyjova, Češka

Folklorno društvo »Poljica« sa otoka Krka

30. srpnja 2010.

SAJAM, FESTIVALI, RADIONICE, IZLOŽBE, SAVJETOVANJA, PREZENTACIJE

Dugogodišnji organizator Međunarodne smotre folklor, Koncertna direkcija Zagreb, pomaže u predstavljanju i afirmiranju baštine te u promicanju ideje o kulturnoj raznolikosti kao općoj vrijednosti čovječanstva.

Posjetitelji su u pet dana održavanja 44. međunarodne smotre folklor vidjeli 17 domaćih folklornih skupina iz cijele Hrvatske te goste iz Albanije, Bugarske, Češke, Iraka (Kurdistan), Irana, Mađarske, Makedonije, Rumunjske, Španjolske (Baskija) i Zimbabvea.

Na Trgu bana Josipa Jelačića svakodnevno je tijekom trajanja Smotre održavan Sajam tradicijskih obrta i suvenira, a osim centralnog zagrebačkog trga i ljetne pozornice Gradec na Gornjem gradu neke priredbe odvijale su se i na nekoliko popratnih lokacija glavnog grada Hrvatske, Gliptoteci, crkvi sv. Katarine, Klubu Purgeraj u Parku Ribnjak, studiju Josip Račić u Margaretsoj ulici, Gornjogradskoj gimnaziji na Katarininom trgu i Etnografskom muzeju, a sudionici Smotre gostovali su i na drugim priredbama u zagrebačkoj okolini.

Tako je folklorna skupina »Arkaitz Anorgako Dantzariak« iz Španjolske (Baskije) nastupila 23. srpnja na 40. međunarodnom folklornom festivalu u Beltincima (Slovenija) i 24. srpnja na 15. žetvenim svečanostima u Zaprešiću, Folklorni ansambl »Kitka« iz Makedonije nastupio je 23. srpnja na 4. međunarodnom festivalu folklor »Iz bakine škrinje« u Koprivnici, Folklorni ansambl »Bistrica« iz Bugarske izveo je istog dana svoj program u hotelu The Regent Esplanade u Zagrebu, te su u »Šimunskim cajtima« nastupili Folklorni ansambl »Kitka« iz Makedonije i Arbil i Sulaimaniya iz Folklorne skupine »Nali« iz Iraka.

Osim glazbeno-scenskih priredbi Međunarodnu smotru folklor pratili su i razne popratne izložbe, radionice, savjetovanja, prezentacije, a Smotru je popratila izložba fotografija »Žene iz Dalmatinske zagore« *Biljane Gaurine* u Studiju Josipa Račića, koja je otvorena 20. srpnja, a 21. srpnja u Etnografskom muzeju otvorena je i izložba »Svečanosti buša u Mohaču« koja je prikazala mađarske pokladne običaje. Ljubitelji baštine i tradicijske glazbe i plesa mogli su sudjelovati i na više radionica – »Maloj školi glagoljice« *Damira Kremenica*, »Međunarodnoj plesnoj radionici« koju je vodio *Francis Feybli* te na glazbenoj radionici »Baština gajdi i duda« voditelja *Andora Vegha*.

44. međunarodna smotra folklor završila je u nedjelju 25. srpnja svetom misom za sve sudionike u Zagrebačkoj katedrali te večernjim koncertom u crkvi sv. Katarine naslovljenom »Gospodi pomiluj«, koncertom crkvenog pučkog (glagoljaškog) pjevanja iz mjesta Sali na Dugom otoku.

Zlatko Žužić

Zvodo Zvevanhu Arts Ensemble Harare iz Zimbabvea

KUD »Matija Antun Relković«
iz Davora (Brodsko-posavska županija)

Mohammad Ghayoom Amini Khalilha
i Esfandiar Tokhmkar Oliaei iz Irana

Folklorni ansambl »Ghiocelul« iz Rumunjske

Izložba »Svečanosti buša u Mohaču«
u Etnografskom muzeju u Zagrebu

Arbil i Sulaimaniya iz folklorne skupine
»Nali« iz Iraka (Kurdistan)

U ZADRU ODRŽANE HRVATSKE SVJETSKJE IGRE 2010.

TRI MEDALJE ZA HRVATE IZ SRBIJE

*Najbolji s ovih prostora bili su stolnotenisači Nebojša Gabrić i Vedran Jegerić,
a Hrvati iz Srbije natjecali su se još i u nogometu i košarci*

Reprezentacija Hrvata iz Srbije sudjelovala je na ovogodišnjim, drugim po redu, Hrvatskim svjetskim igrama koje su od 18. do 23. srpnja održane u Zadru. Sportsko natjecanje Hrvata iz dijaspore okupilo je Hrvate iz Argentine, Australije, Austrije, Belgije, BiH, Brazila, Crne Gore, Čilea, Danske, Francuske, Hrvatske, Italije, Južnoafričke Republike, Kanade, Makedonije, Nizozemske, Rumunjske, SAD-a, Slovačke, Srbije, Švedske, Švicarske i Venezuele. Sportaši su imali prigodu natjecati se u boćanju, košarci, malom i velikom nogometu, odbojci, odbojci na pijesku, plivanju, vaterpolu, rukometu ragbiju, tenisu i stolnom tenisu i to u dvoranama i na terenima grada Zadra i okolice.

Organizator Hrvatskih svjetskih igara je Hrvatski svjetski kongres (HSK), a Igre za cilj imaju povezivanje Hrvata i njihovih potomaka iz izvandomovinstva s domovinom Hrvatskom i Bosnom i Hercegovinom putem sporta i druženja.

Hrvate iz Srbije predvodila je *Olga Perušić* iz Subotice, bivša predsjednica udruge mladeži »KroV«.

»Zbog tadašnje neaktivnosti Hrvatskog nacionalnog vijeća u svojstvu člana Hrvatskog svjetskog kongresa, Kongres je 2009. godine za voditeljicu organizacijskog odbora HSI-a Srbije imenovao mene te sam organizirala zainteresirane sportaše za sudjelovanje na Hrvatskim svjetskim igrama 2010.«, kaže *Olga Perušić*.

Reprezentaciju Hrvata iz Srbije činili su: nogometna ekipa iz Bačkog Monoštora koju je predvodio trener *Adam Forgić*, ekipa košarkaša iz Golubinaca i ekipa u stolnom tenisu iz Subotice. Najuspješniji su bili upravo natjecatelji u stolnom tenisu koji su osvojili tri medalje – jedno zlato i dva srebra. Među veteranima stolnotenisača *Nebojša Gabrić* osvojio je srebrnu medalju dok je u parovima osvojio zlato. Treću

medalju donio je stolnotenisač *Vedran Jegerić* koji je u parovima osvojio srebro.

Nogometaši su se, baš kao i košarkaši, doma vratili bez odličja, osvojivši peta mjesta u svojim konkurencijama. Nogometnu momčad činili su: *Velimir Forgić, Boban Martinović, Stevan Periškić, Branislav Đipanova, Vladimir Forić, Dalibor Pašić, Zoran Veselinović, Zlatko Vakoš i Aleksandar Forgić*.

U košarci su nas predstavljali: *Boris Udovčić, Miroslav Gašparović, Mario Bratić i Vladimir Pažin*, kojima su se pridružila i dvojica igrača iz Bosne i Hercegovine – *Andrija Ćorić i Viktor Planinić*.

Po riječima voditeljice organizacijskog odbora HSI-a Srbije *Olge Perušić*, novac za troškove prijevoza sportaša iz Srbije osigurali su Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske, Generalni konzulat RH u Subotici, Hrvatsko nacionalno vijeće, poduzeće »Euro petrol« iz Subotice i Autoškola »Privatnik« iz Subotice.

Posljednjih dana natjecanja sudionike iz Srbije posjetio je *Anto Franjić*, konzul savjetnik iz Generalnog konzulata RH u Subotici.

Mladi Hrvati iz svih krajeva svijeta skupa su se družili na feštama u Zadru, Ninu i u Poličniku, a na terenima su nastojali pružiti što kvalitetniju igru, saznajemo od *Olge Perušić*. Inače, Igre su zatvorene dodjelom medalja i zabavom u zadarskom klubu »Arsenal«.

Prve Hrvatske svjetske igre u Zadru su održane 2006. godine.

Opširnije o tome kako je protekao nastup mladih Hrvata iz Srbije na ovogodišnjim Hrvatskim svjetskim igrama u Zadru, čitajte u našem podlistku za mlade »Kužiš« koji će biti objavljen 27. kolovoza 2010. godine.

D. B. P.

Svečanost otvorenja HSI

Nebojša Gabrić – srebrna medalja u stolnom tenisu

Tulum

Nogometaši iz Bačkog Monoštor

Košarkaši iz Golubinaca

Kronologija od 31. srpnja do 6. kolovoza

31. SRPNJA 1743.

Na prvoj službenoj sjednici Gradskog vijeća (Magistrata) slobodne i povlaštene kraljevsko-komorske varoši Szent Mária (Sveta Marija, Subotica), za prvog suca (tada pročelnika grada), izabran je plemeniti *Stipan Vojnić*.

31. SRPNJA 1849.

Po ulasku III. carske armije u Suboticu, za glavnog suca i privremenog gradonačelnika slobodnog kraljevskog grada Maria Theresiopolis postavljen je *Gottfried Arnold*, budući da se prethodna uprava, na čelu s gradonačelnikom *Stipanom Kujundžićem* – raspala. Za natkapetana postavljen je *Josip Mačković*, a za nadbilježnika *Božidar Prokopčanić*.

31. SRPNJA 1857.

Rođen je *Ilija Kujundžić*, kapelan, kateheta, isprve suradnik, kasnije urednik većeg broja listova i časopisa (Neven, Danica i dr.), bunjevačkih i šokačkih preporodnih glasila, zagovornik uvođenja materinskog jezika u pučke škole. Objavljuje pod pseudonimom – Gromović.

1. KOLOVOZA 1831.

Žestok udar kolere pogađa žitelje Subotice i kupi žrtve. Čak i zdravi stanovnici odlaze u crkvu radi zadnje pomasti. Kasnije se i crkve zatvaraju, a svećenicima je zabranjeno uobičajeno pričešćivanje, pa se hostija dijeli prutićima.

1. KOLOVOZA 1921.

Rođen je spisatelj, glazbenik i pedagog *Pavao Bačić*. Autor je dviju zbirki satiričnih stihova i knjige pripovjedaka »Smrti usprkos«, te monografije »Pere Tumbas Hajo – umjetnik tamburice«. Komedija »Salašari silom varošani«, te desetak njegovih dječjih igrokaza, doživjeli su mnoge izvedbe na profesionalnim scenama Jugoslavije. Umro je 22. lipnja 1984.

1. KOLOVOZA 1979.

Subotički korzo, duž ulice Borisa Kidriča, zatvoren je za promet, te

je time na opću radost i odobravanja Subotičana – prepušten pješacima.

2. KOLOVOZA 1873.

Svjetlo dana ugledao je prvi broj »Subotičkog glasnika«, tjednika za gazdinstvo, prosvitu i zabavu. Izlazio je subotom, uređivao ga je prvo poznati novinar *Kalor Milodanović*, a potom *Božidar Vujić*.

2. KOLOVOZA 1970.

Prikazom žetvenih radova, kulturnim, sportskim i drugim programima, predajom kruha ispečenog od novog žita gradonačelniku, okončano je veliko narodno slavlje »Dužijanca '70.«. Mimohod je,

od igrališta Bačke, kod Sombroske kapije, do središta grada, promatralo više od 100.000 ljudi, što je do danas ostao neprevaziđeni rekord.

2. KOLOVOZA 2002.

Zvucima tamburice i bakljadom mladih, predstavljene su dvije knjige pjesama – »Salašarske skice« *Josipa Temunovića* i »Bunjevački blues« *Tomislava Žigmanova*. Poetskim recitalom *Marije Šeremešić*, te služenjem kruha

od novog žita, obilježen je početak žetvenih svečanosti Hrvata u Somboru i okolici, pod nazivom – »Dužionica«.

3. KOLOVOZA 1901.

Dva i pol mjeseca nakon prve regularne nogometne utakmice u Subotici je utemeljen Atletski klub »Bačka«. Gajio je više sportova, ali najveća pozornost je usredotočena na nogomet. U prvoj upravi kluba su tadašnji vrsni športaši: nogometaši *Wagner*, svjetski rekorder-atletičar *Đuro Stantić*, biciklist, kasnije motociklist te prvi letač ovoga podneblja *Ivan Sarić* i drugi.

3. KOLOVOZA 1984.

Premинуo je *Geza Vujkov*, jedan od utemeljivača subotičkog Hrvatskog narodnog kazališta, darovit glumac, koji je uspješno igrao i u predstavama Mađarskog narodnog kazališta u Subotici.

3. KOLOVOZA 2001.

Stota obljetnica Nogometnog kluba Bačka obilježena je, osim ostalog, i tiskanjem monografije *Živojina Inića* »Lučonoše jugoslavenskog fudbalca«.

4. KOLOVOZA 1869.

Na sportskim terenima pokraj jezera započete su prve Paličke sportske igre. Više od 200 prijavljenih natjecatelja ogledalo se u dvadeset i tri discipline. Drugi dio ovih igara, popularno nazvanih Palička olimpijada, okončan je 11. kolovoza. Organizator ove velike sportske smotre bilo je Atletsko društvo »Achilles«.

4. KOLOVOZA 2001.

U 81. godini je iznenada umro profesor jezika i književnosti *Bela Gabrić*, istaknuti javni djelatnik, spisatelj, počasni građanin grada Subotice, te nositelj najvišeg priznanja Svete Stolice laiku »Ecclesia et Pontifice«. Rođen je 10. ožujka 1921.

5. KOLOVOZA 1831.

Epidemija kolere poprima katastrofičan razmjer, u gradu i okolici dnevno umire 50-60 ljudi. Grobari imaju pune ruke posla. Na Bajnatu je podignuta baraka za stotinu bolesnika. Bolničari dnevno dobivaju po 30 krajcara i još toliko za svakoga izliječenoga i spašenoga oboljeloga.

5. KOLOVOZA 1956.

Na Gradskom stadionu Kineski cirkus je pred oko 7 tisuća Subotičana izveo prekrasan, atraktivan program drevnih vještina iz ove daleke azijske zemlje od kojih zastaje dah. Bio je o doživljaj dojmljiv za cijeli život.

5. KOLOVOZA 1988.

Poljoprivrednik *Stipan Šarčević* je na svojoj parceli od deset hektara proizveo 75 tona, odnosno, 7,5 tona pšenice po hektaru.

6. KOLOVOZA 1911.

Održana je prva javna svetkovina prastarog (i bunjevačkog) žetvenog običaja – Dužijanca. Bandaša *Ivu Prčića* i bandašicu *Mariju Prčić*, pred crkvom Svetog Roka u Keru, sačekala je skupina djevojaka obučenih u bijelo. Slavlje je organizirao župnik *Blaško Rajić* posredstvom »Bunjevačkog divojačkog društva«, na čelu s *Justikom Skenderović*.

6. KOLOVOZA 1995.

Poslije tri dana duhovnih priprema, u Đurđinu je održana svetkovina u povodu završetka žetvenih radova »Dužijanca«, te akademija – 100. obljetnica od rođenja dvoje zaslužnih Đurđinčana, spisatelja i javnog djelatnika *Ivana Malagurskog Tanara* i slamarke *Kate Ivanković*.

6. KOLOVOZA 1998.

Književni klub »Miroljub«, pri Katoličkom institutu za kulturu, povijest i duhovnost, priredio je večer posvećenu duhovničkoj djelatnosti književnom stvaralaštvu *Blaška Rajića*.

Dužijance u Đurđinu i Ljutovu

ĐURĐIN/LJUTOVO – U okviru programa Dužijance 2010. u nedjelju, 1. kolovoza, bit će održane žetvene svečanosti u mjestima Đurđin i Ljutovo. Sveta misa zahvalnica u Đurđinu bit će slušana u 10 sati, a u 19 sati u crkvi sv. Josipa Radnika bit će priređena svečana akademija. U Ljutovu je početak proslave dužijance zakazan za 17 sati.

Navečer se u oba mjesta, u okviru svečanosti, organizira bandašicino kolo.

Natječaj za aranžere izloga

SUBOTICA – Organizacijski odbor Dužijance 2010. obavještava sve zainteresirane za sudjelovanje u natjecanju »Najljepše uređeni izlog – Dužijanca 2010.« da izloge trebaju urediti do sutra, subote 31. srpnja. Stručno povjerenstvo će izloge ocjenjivati 3. kolovoza. Organizatori natjecanja napominju kako ukrašeni izlog mora imati jasnu poruku vezanu uz Dužijancu i ukazivati na tematiku i simboliku ove žetvene svečanosti. Sve dodatne informacije mogu se dobiti na telefon: 064/9738-601.

Trijumf Grličevog filma u Puli

PULA – Film *Rajka Grlića* »Neka ostane među nama« trijumfirao je na ovogodišnjem Festivalu igranog filma u Puli, osvojivši čak sedam Zlatnih arena – za najbolji film i režiju, glazbu, scenografiju, kameru, montažu tona i najbolju sporednu ulogu *Ksenije Marinković*.

Žiri u sastavu *Bogdan Žižić*, *Špiro Guberina*, *Suzana Nikolić*, *Krešimir Mikić* i *Dado Valentić* dodijelio je i po tri Zlatne arene filmovima »Show Must Go On« *Nevija Marasovića* i »72 dana« *Danila Šerbedžije*.

Marasović je osvojio nagrade za najboljeg scenarista i debitanta, a *Tomislav Vujanović* i *Aleksander Faraguna* za specijalne efekte.

Šerbedžijin film slavio je u kategorijama najboljeg glavnog glumca (*Rade Šerbedžija*), sporednog glumca (*Bogdan Diklić*) i maske (*Snježana Gorup*), dok je *Marija Škaričić* osvojila nagradu za najbolju žensku glavnu ulogu. Isti je film osvojio i nagradu publike.

U Nacionalnom natjecateljskom programu 57. festivala igranog filma u Puli prikazano je deset filmova, od čega sedam u glavnoj sekciji, a tri u novoj sekciji manjinskih koprodukcija.

Glumica Mia Oremović umrla u 92. godini

ZAGREB – *Mia Oremović*, istaknuta hrvatska kazališna, televizijska i filmska glumica, umrla je 24. srpnja u Križevcima, u 92. godini, izvijestila je 26. srpnja njezina obitelj, piše Hina.

Jedna od najprepoznatljivijih domaćih glumica, rođena 31. srpnja 1918. u Slavonskoj Požegi, završila je 1942. glumačku školu u Zagrebu.

Od 1945. je bila članica zagrebačkog HNK, od 1953. Drame kazališta (danas Gavella), a od 1967. je djelovala kao slobodna umjetnica.

Širok raspon složenih dramskih uloga ostvarila je u kazalištu u Zadru te ponovno u zagrebačkom HNK-u kao Tanja u »Novom domu Bulgakova«, Bianca u Shakespeareovom »Othellu« i Olivija u »Na tri kralja«.

Visoke dosege kazališnog stvaralaštva postigla je u Drame kazalištu, surađujući s najvećim hrvatskim glumcima i redateljima na začetku traženja nove estetike i modernog teatra (Trnoražica u »Ljubavi četvorice putnika«, Zaručnica u »Krvavoj svadbi« Lorke, Diana u »Vrtlarovu psu« Lope de Vege, Blanche u »Tramvaju zvanom čežnja« Williamsa), a glumila je i u »Stilskim vježbama«.

I na filmu se potvrdila kao glumica koja može glumiti najrazličitije likove. Ostvarila je niz zapaženih uloga, među kojima je najveću popularnost stekla onom svojeglave tete Mine iz filma »Tko pjeva zlo ne misli«.

Na filmu se pojavila 1952. glavnom ulogom udovice Roze u filmu *Vatroslava Mimice* »U oluji«, a šest godina kasnije nagrađena je prvom nagradom na filmskom festivalu u Puli za film *Nikole Tanhofera* »H-8«, za ulogu Švicarčeve žene.

»Zlatnu Arenu« dobila je i 1968. za komičnu ulogu u filmu *Kreše Golika* »Imam dvije mame i dva tate«, u suradnji s kojim je kasnije ostvarila i ulogu tete Mine.

Glumila je u tridesetak filmova i TV serija, od »Dnevnika očenaške« i »Našeg malog mista« do »Kapeljskih kresova« i »Smogovaca«. Jedna od njezinih posljednjih uloga bila je 2006. u filmu *Matije Klukovića* »Ajde dan ... prodi...«.

Dobitnica je brojnih nagrada i priznanja, među kojima i nagrade »Vladimir Nazor« za životno djelo na području filma, nagrade za životno djelo »Fabijan Šovagović« Udruženja hrvatskih filmskih redatelja i nagradu Motovun film festivala »50 godina«.

Motovun film festival

MOTOVUN – Najznačajnija filmska manifestacija koja se održava u središnjoj Istri, 12. Motovun film festival svečano je otvoren u ponedjeljak na motovunskom trgu.

Do večeras, kada festival završava, bit će prikazana rekordna 94 filma, od čega 58 dugometražnih iz 34 zemlje sa šest kontinenata, od kojih se 17 natječe za glavnu festivalsku nagradu Propeler Motovuna. Već duga tradicija društvene angažiranosti Festivala prisutna je i u ovogodišnjem programu, u kojem će naglasak biti na kritici korupcije. Ovogodišnja zemlja partner Motovun film festivala je Slovenija te će se stoga svakodnevno u kinu Bauer prikazati jedno od ponajboljih ostvarenja slovenske kinematografije.

Istarski župan *Ivan Jakovčić* je na otvorenju rekao kako postoji stotinu načina na koje se može uživati u Istri, a najbolji je pred posjetiteljima ovog festivala – »pet dana prepunih filmova, pet dana na vjerojatno najzabavnijem malom festivalu na svijetu«.

Motovun, prema najavama, ove godine pohode i cijenjeni filmaši iz svijeta i regije, između ostalih, Pythonovac *Terry Jones*, britanski rock dokumentarist *Julien Temple* te rumunjski filmaš *Razvan Radulescu*.

Vrijedan prinos povijesti Srijema, Surčina i surčinskih Hrvata

Knjiga je i više nego vrijedno djelo za zavičajnu povijest srijemskih, to jest vojvođanskih Hrvata. Bilo bi dobro ukoliko bi ona bila potaknuće za nekog od župnika u Bačkoj, budući da ni jedna hrvatska župa u Subotičkoj biskupiji nema svoju monografiju

Neposredno pred blagdan Presvetog Trojstva, blagdana kojemu je posvećena crkva u Surčinu, u Vinkovcima je, u nakladi ugledne »Privlačice«, objavljena nova knjiga katoličkog svećenika Srijemske biskupije i publicista Marka Kljajića »Surčin kroz povijest«. Na više od 560 stranica autor je uspio cjelovito prikazati ne samo povijest ove katoličke župe, a time i dijela povijesti Hrvata u ovoga srijemskoga mjesta, nego je dao i opširne pri-

kaze iz povijesti Srijema, kršćanstva i Katoličke crkve na ovome zemljopisnome području. Na taj način najnovije Kljajićevo djelo postaje značajno kako za povijest Hrvata u cijelome Srijemu tako i za povijest samog prostora.

Sadržaj knjige je podijeljen na osam poglavlja. U prvome se donosi lapidarno napisana vrlo opširno – na više od stotinu stranica, povijest Srijema od pretpovijesti do danas. Slijedi zatim dio u kojem se prikazuje povijest kršćanstva i Katoličke crkve u Srijemu od ranokršćanskih vremena od danas. Uz ovaj dio autor donosi i životopise tridesetak srijemskih biskupa, koji su svojim djelovanjem utjecali i na prilike u Surčinu. Treće poglavlje posvećeno je »starijoj« zemunskoj župi Blažene Djevice Marije iz koje se odvojila župa u Surčinu, u kojemu se donose životopisi dvadesetak župnika, a u četvrtom se piše o surčinskoj pravoslavnoj parohiji svete Petke Prepodobne Paraskeve.

Središnji dio knjige – peto poglavlje – donosi povijest osnutka i samostalno djelovanja župe Presvetog Trojstva u Surčinu od 1938. godine, što je praćeno opisima života surčinskih Hrvata, te podacima iz matice umrlih i krštenih. I u ovome dijelu Kljajić je priredio životopise župnika i upravitelja župe. Šesto poglavlje obrađuje povijest Školskih sestara franjevki te njihovo djelovanje u Zemunu i Srijemu, a u sedmome se donosi prijelaz »Običajnika župne ispostave Surčin«. U njemu se opisuje katolički vjerski život i prateći običaji u ovome srijemskome mjestu, što je građa od velike etnografske vrijednosti. Na koncu su objavljeni bibliografija, pojmovnik, pogovor te biografija autora.

Knjigu prati i veliki broj različitih ilustracija – od zemljovida i kraljika, preko portreta spominjanih osoba i grupnih fotografija iz

života surčinskih Hrvata, do preslike dokumenta – što knjizi daje značajku monografije. Koncipirana i sadržajno strukturirana na ovakav način Kljajićeve knjige »Surčin kroz povijest« i više je nego vrijedno djelo za zavičajnu povijest srijemskih, to jest vojvođanskih Hrvata. Bilo bi dobro ukoliko bi ona bila potaknuće nekog od župnika u Bačkoj, budući da ni jedna hrvatska župa u Subotičkoj biskupiji nema svoju monografiju.

Tomislav Žigmanov

Marko Kljajić je rođen 1950. u Jakotini (Bosna i Hercegovina). Studij teologije završio je u Đakovu, a kao svećenik službovao je u desetak župa,

među ostalim i u Beočinu, Čereviću, Petrovaradinu, Zemunu i, na koncu, Surčinu. Objavio je više djela iz povijesti srijemskih naselja (»Golubinci kroz povijest«, »Slankamen kroz povijest«, »Sveti Juraj u Petrovaradinu«), zatim kroniku stradanja Hrvata u Srijemu tijekom devedesetih godina XX. stoljeća »Kako je umirao moj narod«, te pjesnička djela »U istini trećeg dana«, »Getsemanski plodovi duše« i »Jesenja snoviđenja«.

NOVA KNJIGA U NAKLADI NIU »HRVATSKA RIJEČ«

»Šaljive poeme« Ilije Okrugića Srijemca

Iz tiska je izašla nova knjiga objavljena u nakladi NIU »Hrvatska riječ« – »Šaljive poeme« Ilije Okrugića Srijemca, u kojoj se po prvi put objelodanjuje pet šaljivih poema Ilije Okrugića: »Bucanijada«, »Varošijada«, »Varadinijada«, »Pantina družina«, te »Na Ilijin rođendan«. Opus šaljivih poema objavljenih u ovoj knjizi – kako u propratnom radu

ističe prof. dr. sc. Jasna Melvinger, koja je priredila i predgovorila ovo izdanje – čini relevantan dio njegova opusa. »Što više, u odnosu na suvremeno čitateljstvo, te su šaljive poeme, nedvojbeno, znatno atraktivnije štivo, no što bi to danas bile brojne Okrugićeve povijesne epske pjesme, te njegove, nekada isto tako visoko cijenjene, duhom romantizma prožete,

balade i romance. Šaljive poeme Okrugićeve, u pojedinim svojim aspektima, čak veoma vitalno korespondiraju i sa suvremenim, žanrovski im bliskim književnim ostvarenjima, te ih ne treba zanemarivati kao dio korpusa hrvatske humoristične literature, kako se to nerijetko čini«, zapisala je Jasna Melvinger.

ILIJU OKRUGIĆ
SRJEMAC

ŠALJIVE
POEME

U SUBOTICI PREDSTAVLJENA KNJIGA PJESAMA MIRKA KOPUNOVIĆA »NAD RASPUKLINOM ČUTNJE«

Između crnice i čežnje

*Ako je Mirko prototip
bačkog Hrvata, onda
vidimo tog čovjeka
ukorijenjenog u ovdašnju
bogatu zemlju, samozataj-
nog i zatvorenog. A opet,
kao i svaki čovjek pod
nebeskim svodom on je
nemiran i želi biti
prepoznat i voljen kao
neponovljivo, jedinstveno
biće. U toj raspuklini
između crnice i čežnje,
nastaju njegove pjesme,
rekla je Snežana Ilić*

Čitati poeziju je važno jer se ona bavi ljudskom egzistencijom i veliča život bez obzira to o čemu govori, istaknuto je, među ostalim, na predstavljanju najnovije pjesničke zbirke *Mirka Kopunovića »Nad raspuklinom čutnje«*, održanom prošloga četvrtka, 16. srpnja, u Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata u Subotici.

Knjiga »Nad raspuklinom čutnje« objavljena je u svibnju u nakladi Hrvatskog akademskog društva iz Subotice. Sadrži 44 pjesme podijeljene u tri poetske cjeline: »Nemiri tišine«, »Zaspale ptice nebo sanjaju« i »Bačka zemlja rađa«, a naslovnici i likovne ilustracije uradio je akademski slikar *Ivan Balažević*.

SUSPREGNUTA EMOTIVNOST

Budući da je pjesme započeo objavljivati u zrelih 50-im godinama, Mirku Kopunoviću je to, po riječima recenzentice knjige *Snežane Ilić*, osiguralo mudrost da dublje ponire u suštinu stvari – vlastiti unutarnji, ali i svijet oko sebe. »Uz to, ostala je sačuvana nevinost i čistota. Dobar pjesnik mora biti nevin – biti čist. Iz te nevinosti i čistote proistječe čuđenje nad svime onime oko nas i u nama, a poznato je da se kaže kako su 'pjesnici čuđenje u svijetu'«, dodala je Ilićeva.

Najfrekventnije riječi u ovoj Kopunovićevoj zbirci su – »zemlja«, »nebo«, »noć«, »svjetlost« – čime je autor u svojim stihovima oslikao »arhetipski mizanscen«.

Po riječima Snežane Ilić, emotivnost u pjesmama Mirka Kopunovića je složena i krajnje suspregnuta. »U pjesmama se rijetko sreću izljev snajnijeg osjećanja, emocije su krajnje prigušene. Ako je Mirko prototip bačkog Hrvata, onda vidimo tog čovjeka ukorijenjenog u ovdašnju bogatu zemlju, samozatajnog i zatvorenog. A opet, kao i svaki čovjek pod nebeskim svodom on je nemiran i želi biti prepoznat i voljen kao neponovljivo jedinstveno biće.

U toj raspuklini između crnice i čežnje, nastaju Mirkove pjesme«, rekla je Snežana Ilić ocijenivši kako se Mirko Kopunović ovom zbirkom ostvaruje kao zrelo i profiliran pjesnik.

BLISKOST OVDAŠNJEM ČITATELJU

Recenzent knjige i ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov* je ocijenio kako zbirka »Nad raspuklinom čutnje«, ukazuje na evidentan rast Mirka Kopunovića kao pjesnika. Žigmanov je također podsjetio kako se Kopunovićevo pjesničko stvaralaštvo oslanja na bogatu tra-

diciju egzistencijalističke poezije hrvatskih autora tzv. subotičkog književnog kruga. »Takvo pjesništvo nije razbarušeno, u njemu nema dugog stiha, nema velikih naracija, nema previše slika, jakih boja. Ono je prije svega posljedica opreza, odsustva navalencije, stidljivosti«, rekao je Žigmanov.

Jedna od suštinskih značajki umjetnosti je i da ona mora komunicirati s ljudima, što Mirku Kopunoviću, čiji je iskaz blizak svjetonazoru ovdašnjeg panonskog čovjeka, polazi za rukom, smatra Žigmanov.

»U Mirkovu pjesništvu imamo

jednu vrstu iskaza šireg osjećanja ne samo prostora u kojem živimo nego i osjećanja života. Zato je Mirkovo pjesništvo čitateljima blisko, ono je komunikativno, barem kada se radi o čitateljima našega podneblja«, dodao je Tomislav Žigmanov.

Na koncu večeri, publika je imala prigodu čuti i nekoliko pjesama iz zbirke u kazivanju njezina autora Mirka Kopunovića, te prevoditelja Kopunovićeve knjige *Matije Molcera* koji je stihove govorio u prepjevu na njemački i mađarski jezik.

D. B. P.

Mirko Kopunović rođen je 1952. godine u Subotici. Objavio je tri zbirke pjesama: »U iskrama nade«, »U slapovima sna« i »Nad raspuklinom čutnje«. Pjesme je objavljivao u časopisima »Žig«, »Klasje naših ravni«, »Rukovet«, »Subotička Danica«, »Vienac«, »Zov Srijema«. Svojim djelima je ušao u antologiju poezije nacionalnih manjina u Srbiji Trajnik prireditelja Riste Vasilevskog, objavljenu 2009. godine. Neka djela su mu prevedena na mađarski i njemački jezik (prevoditelj Matija Molcer). Urednik je rubrike dopisništva tjednika »Hrvatska riječ«.

ZAVRŠEN 17. FESTIVAL EUROPSKOG FILMA NA PALIĆU

»Zlatni toranj« ruskom filmu »Kako se završilo ljetno«

»Palički toranj« za najbolju režiju žiri je dodijelio Benjaminu Heisenbergeru za njemačko-austrijski film »Pljačkaš«, a u natjecateljskoj selekciji »Paralele i sudari« najboljim proglašen gruzijski film »Ulični dani« redatelja Levana Koguashvilija

Nagrada »Zlatni toranj« za najbolji film Natjecateljskog programa 17. festivala europskog filma na Paliću pripala je ruskom ostvarenju »Kako se završilo ljetno« redatelja Alekseja Popogrebskog.

»Proširujući koncept psihotrilera, maksimum efekata s minimalnim sredstvima postignut je superiorom upotrebom dizajna zvuka, naturalističkim kao i simbolističkim slikama i vođenjem glumaca. Ovo čini poruku koja ističe neophodnost komunikacije u otuđenom društvu, među ljudima, među generacijama, između stare i nove škole mišljenja«, navodi se u obrazloženju međunarodnog žirija kojega su ove godine činili: filmski kritičar iz Austrije Hans Christian Leitch –

u krizna vremena. Komični filmovi su važni, a lako se previđaju – zato nam je bilo drago dati 'Specijalno priznanje' živopisnom djelu na tragičnomu temu tjelesne težine.«

OSTALE NAGRADE

Međunarodni žiri kritike, u sastavu Eugenia Zvonkina – predsjednica, Stefan Dobroiu i Vladan Petković dodijelio je »Tolerance Award« gruzijskom filmu »Ulični dani« redatelja Levana Koguashvilija, kao najboljem u natjecateljskoj selekciji »Paralele i sudari«.

Žiri kritike dodijelio je ovu nagradu »za autentično stvaranje moralne napetosti u životno realističnoj priči, za izuzetnu izvedbu glumaca, od kojih većina nisu pro-

»Specijalna nagrada« Umjetničkog vijeća festivala dodijeljena je francuskom filmu »Osam puta ustani« Xabija Molie. »U pitanju je film koji vidi krizu kao šansu i promatra uzdrmano društvo s osmijehom. Za sposobnost redatelja da uvijek gleda na tragičnu situaciju kroz humor, i za nsvakidašnju glumu, dodjeljujemo 'Specijalnu nagradu' filmu 'Osam puta ustani' – filmu koji vjeruje u ljepotu života, iznad svega!

Omnibus »Neke druge« priče nastao je u koprodukciji Slovenije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Makedonije i Srbije. Pet filmskih priča koje su režirale Ana Marija Rosi (Srbija), Ivona Juka (Hrvatska), Ines Tanović (Bosna i Hercegovina), Marija Džidževa (Makedonija) i Hana Slak (Slovenija) bave se temom trudnoće i rađanja kroz pojedinačne ženske sudbine.

Odluke o nagradama ovogodišnjeg festivala priopćene su prošloga petka, 23. srpnja, na svečanosti zatvaranja festivala održanoj na Ljetnoj pozornici na Paliću.

OSAMDESET FILMOVA U DEVET SELEKCIJA

Na ovogodišnjem, 17. po redu, Festivalu europskog filma Palić koji je trajao od 17. do 23. srpnja, prikazano je preko 60 igranih i oko 15 dokumentarnih filmova iz 30 nacionalnih kinematografija, u okviru devet filmskih selekcija: Natjecateljski program, Paralele i sudari, Mladi duh Europe, Novi belgijski film, Novi mađarski film, Eco Dox, Dječji program, Omaž program za dobitnike nagrade »Aleksandar Lifka« i ERSTE Underground Spirit.

Kao što je poznato od ranije, festival je ove godine dodijelio nagradu »Aleksandar Lifka«, koja se dodjeljuje za izuzetan doprinos europskoj kinematografiji, redateljima Constantinu Costi Gavrasu i Goranu Markoviću.

Na otvaranju festivala, također je dodijeljena i nagrada »ERSTE Underground Spirit« Željimiru Žilniku, za izuzetno umjetničko stvaralaštvo na polju nezavisnog filma.

Organizator Festivala europskog filma na Paliću je Otvoreno sveučilište iz Subotice.

D. B. P.

Dobitnici nagrada i članovi žirija

predsjednik, producentica iz Finske Jaana Puskala, izraelski redatelj Eran Kolirin, slovenska glumica Iva Krajnc i srbijanski redatelj Vladimir Paskaljević.

»Palički toranj« za najbolju režiju žiri je dodijelio Benjaminu Heisenbergeru za njemačko-austrijski film »Pljačkaš«. Film je nagrađen »za iznošenje predivnog stava o prinudi kao sredstvu spasenja i vječnoj borbi za slobodu – prerusenog u žanrovski film«. »Iznoseći raznovrsne narativne ritmove, film se uspijeva kretati između naturalizma i svakodnevice i životnog ritma glavnog junaka«, kaže se u obrazloženju žirija.

»Specijalno priznanje«, međunarodni žiri Festivala dodijelio je španjolskom filmu »Gordos« u režiji Danie Sánche Arévalo, »za proslavljanje žudnje za životom čineći nas gladnima i požudnima

fesionalci, te afirmiranje vrijednosti bez osuđivanja i moraliziranja, na vrhunski i prefinjen način.«

»Specijalno priznanje«, prema odluci Međunarodnog žirija kritike, pripalo je estonsko-finsko-švedskoj koprodukciji, filmu »Iskušenje svetog Tonija« redatelja Veika Ōunpua, »za dekonstruiranje priče na spektakularan, filmski način, zarazan smisao za humor apsurdna i neodoljive prizore.«

Živjeli, naiskap!«, glasi obrazloženje Umjetničkog vijeća festivala.

Umjetničko vijeće paličkog festivala dodijelio je također i Specijalnu plaketu i to omnibus filmu »Neke druge priče«. U obrazloženju stoji kako je film dobio specijalnu plaketu za autorsku jačinu i autentičnost hrabrih balkanski redateljica, koje očekuje uspješna budućnost u europskom filmu.

Snažnije pozicioniranje u budućnosti

Direktor Festivala Radoslav Zelenović smatra kako je uspjeh ovogodišnjeg festivalskog izdanja prije svega u tome što su uspjeli, usprokos smanjem proračunu, održati razinu ove manifestacije u smislu kvalitete prikazanih filmova i broja gostiju iz europskog svijeta filma. Iduća godina, prema riječima izvršnog producenta Festivala Blaže Perovića, trebala bi snažnije pozicionirati festival u Europi, kao najznačajniju smotru europskog filma. Početak idućeg 18. festivala europskog filma na Paliću najavljen je za 16. srpnja 2011. godine.

JEZIČNI SAVJETNIK

Koštovnik ili cjenik?

Piše: Miranda Glavaš-Kul

Poprilično sam se iznenadila kada sam ovoga ljeta u jednome splitskom kafiću na stolu vidjela *koštovnik*. Riječ *koštovnik* devedesetih se godina naglo širila preplavljujući mnoge prodavaonice, kafiće, gostionice i restorane. Bilo je to vrijeme kada se hrvatski jezik čistio od nepotrebnih srbizma pa su sve riječi koje su zvučale hrvatski bile jako »popularne«. Tako je, potpuno neutemeljeno, svoje mjesto pronasla i ova riječ koja je, nije li to ironično, upravo srbizam od kojega se toliko nastojalo »pobjeći«.

U hrvatskome je jeziku *cjenik* (ne cjenovnik), a u srpskome se jeziku kaže cenovnik i koštovnik. Pogledamo li u naše poznatije rječnike, vidjet ćemo kako riječ *koštovnik* u njima nije zabilježena. Glagol koštovati bilježi veliki »Akademijin rječnik« (Zagreb, 1898.-1903.), ali samo u srpskih pisaca. Isti rječnik ne bilježi riječ *koštovnik*. Od 18. je stoljeća u nas

zabilježen glagol koštati u značenju »stajati«. K nama je vjerojatno došao iz germanskih i romanskih jezika; njemački »kosten« znači »stajati, imati cijenu«. Hrvati u svome književnom jeziku kao zamjenu imaju više riječi. Umjesto: Koliko košta? možemo pitati: Koliko stoji? Kolika je cijena? Koliko vrijedi?

U suvremenome se hrvatskom književnom jeziku rabe, kao što smo u primjerima vidjeli, drugi izrazi, najčešće riječ *stajati*. Izraz koštati ostao je samo u nekim izričajima, pa ćemo tako reći: Koštati kao svetog Petra kajgana, koštati koga glave i slično. No i takve izričaje *Josip Matešić* u svome »Frazološkom rječniku hrvatskoga ili srpskoga jezika« iz 1982. godine zamjenjuje i upućuje na one s riječju *stajati*: vrlo skupo *stajati*, *stajati* koga glave.

Vratimo se mi *koštovniku* s početka priče. Kako je to u stvari popis u kojemu su istaknute cijene

onoga što se nudi, a sve što se nudi ima svoju cijenu, trebalo je i treba pisati *cjenik*. Potvrdu možemo pronaći i u *Anićevu* »Velikome rječniku hrvatskoga jezika« gdje on navodi: Cjenik (G cjenika, N

mn cjenici) popis trgovačke robe i usluga s naznačenim cijenama. Dakle koštovnik, koštati, koštanje i slične izvedenice nemaju mjesta u književnome jeziku i valja ih zamijeniti hrvatskim izrazima.

DELIMIR REŠICKI, »DEMONI U TRANZICIJSKOJ ŠPILJI: OGLEDI, POLEMIKE I KRITIKE«, FRAKTURA, 2010., 240 STR.

Vrisak protiv licemjerja

»**D**emoni u tranzicijskoj špilji« žestok su, nemilosrdan obračun s demonima tranzicije. *Delimir Rešicki* pokazuje kako je tranzicija, pojam koji govori o prelasku iz socijalizma u kapitalizam, u našem društvu trajala dulje negoli u drugim postkomunističkim zemljama, često i s pogubnijim posljedicama. Oboružen jakom teorijskom podlogom postmodernističkih i dekonstrukcijskih filozofa i teoretičara, poput najvještijeg patologa, bez straha, prenemaganja, potpuno beskompromisno i prema sebi i prema drugima, *Delimir Rešicki* rastvara našu kulturnu stvarnost te pokazuje silinu nagomilanih metastaziranih pojava koje treba detektirati i ukloniti.

Stilski briljantna sa svojih pedesetak eseja i kritika, »*Demoni u tranzicijskoj špilji*« jedna je od onih knjiga koje odjekuju, koja vrišti protiv licemjerja oko nas; ona će postati događaj ne zbog svoje navodne

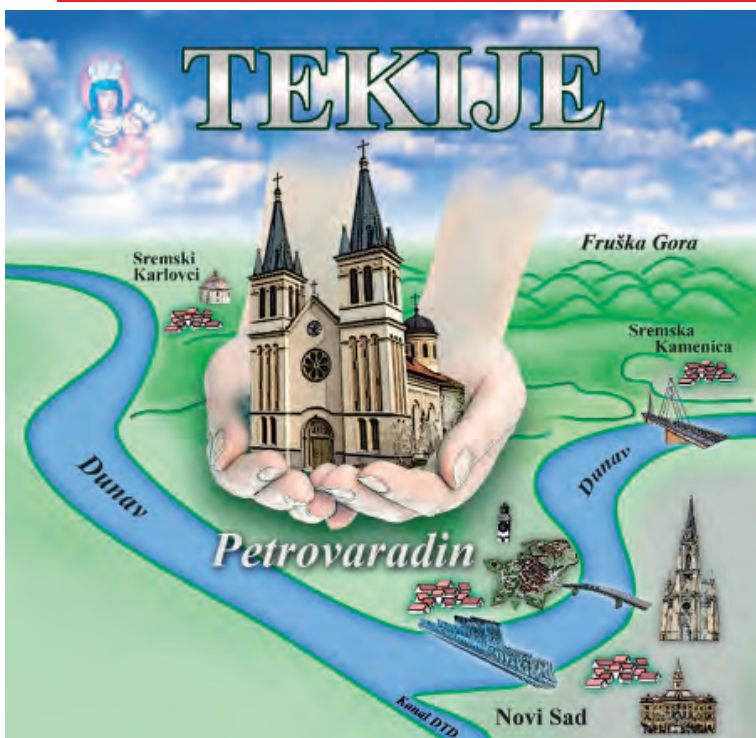
skandaloznosti, već zbog istine koju iznosi.

Delimir Rešicki rođen je 1960. u Osijeku. Studij kroatistike završio je na tada Pedagoškome, danas Filozofskome fakultetu u istome gradu. Poeziju, prozu, književnu kritiku i medijsku publicistiku i esejistiku započeo je objavljivati početkom osamdesetih godina u svim važnijim hrvatskim časopisnim i inim glasilima. Prevoden je na brojne jezike – njemački, engleski, talijanski, francuski, švedski, španjolski, mađarski, poljski, slovački, ruski, bugarski, makedonski i slovenski, između inih i u časopisima »Manuskripte« i »Akzente« koji o njemu donosi uvodni prilog broja (2/ 2008.).

Pjesničkim, proznim i esejističkim tekstovima zastupljen je u brojnim antologijama, pregledima i panoramama suvremene hrvatske poezije, proze i esejistike, kao i ponekim internacionalnim antologijama i pregledima. Uposlen kao urednik kulture u dnevnim novinama »Glas Slavonije«. Živi u Osijeku.

(Moderna vremena Info)

BLAGDAN GOSPE SNJEŽNE U SRIJEMSKOM BISKUPIJSKOM SVETIŠTU NA TEKIJAMA

Očitovanje Božje Milosti

Cijeli kršćanski puk osjeća potrebu da se u svojim mislima i molitvama okupi oko onih svetih mjesta na kojima se Božja Milost nesumnjivo očitovala i očituje. Među takvim mjestima je i srijemsko biskupijsko svetište Gospe Snježne na Tekijama u Petrovaradinu.

Pobožnosti na ovom svetištu započinju dan prije, 4. kolovoza, te se nastavljaju na sam blagdan Snježne Gospe, 5. kolovoza.

4. kolovoza

- 15 sati prilika za sv. ispovijed
- 16 sati misa na staroslavenskom jeziku

- 17,30 misa na mađarskom jeziku
- 19 sati pontifikalna sv. misa na hrvatskom jeziku s procesijom
- 20,30 prigodni program

5. kolovoza

- 6,30 pobožnost križnoga puta
- 7,30 misa na staroslavenskom jeziku
- 8,15 misa na njemačkom jeziku
- 9 sati pontifikalna misa na mađarskom jeziku
- 11 sati pontifikalna misa na hrvatskom jeziku
- 19 sati misa na mađarskom jeziku

IN MEMORIAM

Matija Đanić (1929.-2010.)

Na otoku Čiovu u 82. godini iznenada je preminuo profesor *Matija Đanić*, dugogodišnji urednik »Miroljuba«, lista HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora. Matija Đanić je radni vijek proveo u prosvjeti kao profesor geografije. Bio je vrijedan suradnik Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca, kao i Hrvatske riječi. Napisao je brojne publikacije i priručnike, te je bio suradnik drugog izdanja Enciklopedije Jugoslavije u kojoj je pisao o mjestima u Bačkoj: Apatinu, Bačkom Monoštoru, Bezdanu i Čonoplji. Dobitnik je plakete Društva geografa Vojvodine za izniman rad i postignute rezultate u znanosti, Novembarske nagrade za kulturu grada Sombora, spomen plakete narodne tehnike Jugoslavije i mnogih drugih priznanja.

Od profesora Đanića oprostili su se supruga, djeca, unuci, rodbina i prijatelji na Velikom katoličkom groblju u Somboru, u subotu 24. srpnja. U ime HKUD »Vladimir Nazor« od profesora Matije Đanića oprostio se predsjednik ovog društva *Mata Matarić*, koji je između ostalog rekao:

»Poštovani profesore, za samopregoran rad i veliki doprinos u afirmaciji Hrvatskog doma i naroda kojem pripada, od nas 'Nazorovaca' ste već dobili mjesto u legendi. Tako će se i vrijeme izlaženja 'Miroljuba' računati prije, za vrijeme i poslije profesora Matije Đanića. Imali smo i prije vas glavnih urednika glasila našeg Hrvatskog doma, a vi ste osigurali i nasljednika u najtežem vremenu po društvo i članstvo. Kao dugogodišnji član, vi ste tu dužnost s ponosom obavljali desetak godina. Svaki broj zračio je vašu ljubav i samozatajnost prema događajima i osobama koje ste korektno opisivali. Vaši članci ostaju kao pisani tragovi jednog razdoblja rada Hrvatskog doma u trajnoj arhivi društva. Nezaboravna su vaša predstavljanja svakog novoizšlog broja koja su bila poseban teatar za nazočne. Hvala vam.«

Z. G.

IN MEMORIAM

Mata Andrašić (1930.-2010.)

Na Svetu Anu ljeta gospodnjeg 2010. godine Svevišnji je odlučio sebi pozvati posljednjeg živućeg majstora kovača i potkivača u Zapadnoblaškom okrugu, *Matu Andrašića* iz Sonte. Bio je milostiv pričekati da dida Mata napuni 80 godina ovozemaljskoga života i da se posljednji put, polusvjesno, blaženo nasmiješi, obasut pažnjom i brigom obitelji koju je volio više od sebe.

Rođen 1930. godine, izučio je zanat kovača i potkivača kod svojega majstora Sose u Sonti, početkom pedesetih položio majstorske ispite, a u drugoj polovici XX. stoljeća potkovao je mnoge konje i okovao mnoga kola. U mladim je danima bio pravi, »zadrta« Šokac. Prvi u kolu, ali i prvi na poslu, nije bježao »ni kad se pije, ni kad se bije«. Bio je otac čvrste ruke, ali je bio i najnježniji djed kojega možete zamisliti, bio je čovjek tvrda dlana, a srca mekana. Na posljednji put ispratio ga je neutješni plač njegovih mezimica, pomiješan sa zvucima zvona, koji su toliko podsjećali na prohujaću glazbu susreta njegovoga čekića s ljutim čelikom nakovnja. A tamo gdje ga je Svevišnji pozvao, za majstora Matu će zauvijek biti posla. Trebat će okovati još puno nebeskih kočija.

sin mu Ivan

NAIZGLED POBOŽNE OVCE, A ZAPRAVO VELIKI RAZARATELJI

Lažni proroci

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Trajno nas opominje Isusova poruka: »Čuvajte se lažnih proroka koji dolaze k vama u ovčjem odijelu, a iznutra su vuci grabežljivi. Po njihovim ćete ih plodovima prepoznati. Bere li se s trnja grožđe ili s bodljike smokve? Tako svako dobro stablo rađa dobrim plodovima, a nevaljalo stablo rađa plodovima zlim.«

Razmišljajući o tom tekstu ima jedna bilješka kardinala *Ratzingera*, sadašnjega pape Benedikta XVI. te s njim dijelim ovo razmišljanje i vama dragi čitatelji. Što to znači? To je ponajprije jedno jednostavno pravilo. Bilo je to upravo vrijeme mnogih putujućih filozofa, nadriječnika, spasitelja. Svi su oni obećavali izbavljenje i pravi put, htjeli su laskati ljudima prividno im donoseći dobro i pravo, a ipak im je bilo stalo samo do vlastita dobitka. To su vuci krvoločni. Isus upozorava na te »tobožnje spasitelje«. On kaže da je mjerilo sljedeće: Kako živi on sam? Tko je on zapravo? Kakve plodove donosi i kakav plod rodi u njegovim krugovima? Proveri to pa ćeš vidjeti kakve su mu namjere. Tj. praktična mjera izrečena u tom trenutku seže u veliku perspektivu povijesti. Sjetimo se propovjednika spasa iz prošloga stoljeća, bio to *Hitler* ili bili to marksistički propovjednici, koji dolaze govoreći kako nam donose ono pravo. Oni na neki način nastupaju kao pobožne ovce, a na kraju se pokazuju kao veliki razaratelji.

SAČUVATI BUDNOST RAZUMA

Ali ima toga i u daljoj prošlosti. Bilo je mnogo malih propovjednika, lažnih proroka koji su ljudima govorili kako baš oni imaju ključ i kako ljudi trebaju učiniti to i to pa će vrlo brzo postati sretni, bogati i uspješni. Isus nas poziva da uvidimo razliku, da budemo oprezni dok nam takvi obećavaju spasenje. Ne smijemo pasti pod njihov utjecaj, nego moramo sačuvati budnost razuma, prisebnost. Ne smijemo dopustiti da nas zavedu bilo kakvi pokreti, koji lijepo izgledaju, a na kraju završavaju u praznini ili u razaranju. Prije svega, on želi da se uvijek pitamo o nepromjenjivim vrijednostima Božje riječi, o plodovima. Za sva vremena vrijedi da su plodovi mjerilo.

U Crkvi se prije svega mora pogledati promiče li netko samo sebe i želi li se nametnuti svojim osobnim mišljenjima. Ili, je li ponizan da se stavi u službu vjere Crkve i postane slugom zajedničke i jedine riječi. U Govoru na gori ima mnogo takvih stvari koje pomažu u životu. Htio bih dodati još samo jednu rečenicu. Isus izgovara nešto što je teško shvatiti, a još teže slijediti: »Ljubite neprijatelje, molite za one koji vas progone.« I dalje kaže kako Bog »daje da sunce njegovo izlazi nad zlima i dobrima i da kiša pada pravednicima i nepravednicima«.

LJUBAV PREMA NEPRIJATELJU

Ljubav prema neprijatelju uistinu je velik, nov korak. Njime nam se oduzima duh osvete. U neprijatelju trebamo prepoznati čovjeka, Božje stvorenje. To ne znači da se ne smijemo braniti od zla. No, dobro je da u svome vladanju zadržimo to dublje poštovanje prema njemu. Da pokušamo činiti dobro i neprijatelju, okrenuti ga prema dobru, na kraju krajeva, usmjeriti prema Kristu. U tom je smislu molitva za njega temeljna sastavnica kojom mu činimo dobro. Ako se pred Bogom zauzimamo za njega i nastojimo učiniti sve da on više ne bude neprijatelj, nego da napusti neprijateljsko držanje, onda već samim tim mijenjamo svoj unutrašnji odnos prema njemu. Ukazivanje na jednoga Boga, koji i neprijateljima velikodušno udjeljuje darove prirode, postoji i u antičkom svijetu. Taj Bog koristi se kao primjer za Božju ravnodušnost prema dobru i zlu. Isus ga uzdiže na drugu razinu pokazujući time dalekosežnu dobrotu Boga koji bi svakoga htio privesti k dobru, svakome dati priliku i svakoga opskrbiti dobrim. I onda kad nas takoreći kažnjava, on to čini zato da počnemo slušati. Kao stvoritelj on ne može drukčije nego voljeti nas i željeti da pronađemo put. Za njega je potpuno nezamislivo bilo kakav oblik osvete. Dok je čovjek sjedio na Gori i slušao Isusa razmišljajući o svemu i dok je pomalo iscrpljen, ali i sretan zbog spoznaje da ne potječemo s ovoga svijeta i da nećemo ni ostati na njemu, nitko od nas neće ostati ovdje, Učitelj svojim slušateljima daje da tako kažem pismo i pečat kao potvrdu onoga što je rekao. To nisu uobičajeni, neobvezni savjeti, kaže, za to može jamčiti: »Tko god sluša ove moje riječi i izvršava ih bit će kao mudar čovjek koji sagradi kuću na stijeni.« A drugi je grade na pijesku pa je odnese oluja. Solidna, dobro utemeljena kuća nalazi se na kamenitu tlu. To odgovara onome što smo čuli kod Ivana: Onaj tko živi po evanđelju, tko ima hrabrosti za pokus, tko uistinu gradi na ovoj riječi, taj zna da je izabrao dobar razlog.

Ovdje nastaje još jedna druga asocijacija. Riječi o kući na kamenitu tlu pojavljuju se ponovno u razgovoru s Petrom, gdje Isus kaže kako gradi kuću – svoju Crkvu – na stijeni. Te nas riječi trebaju podsjetiti kako ne bismo smjeli graditi sami. Onaj tko svoj život želi izgraditi kao privatni dom za stanovanje, već se udaljio od kamenita tla. Graditi život zapravo uvijek znači graditi s nekim. Graditi zajedno Božju kuću koja stoji na temeljima njegovih riječi i koja nam stoga daje sigurno sklonište. Dakle, trajna je opasnost poslušati lažne proroke i učiniti sebi život ugodnim. Ponavlja se tko zna po koji puta slogan upućen današnjem vremenu: Smijemo li baš ono što možemo i možemo li slijediti svoju savjest kad su u pitanju »Dom za vječnost« i pobjeda istine, pravde, ljubavi i mira? Odgovor je jasan: Isus je temelj i prorok svih vremena. Rekla je Marija: Njega slušajte!

Onaj tko svoj život

želi izgraditi kao pri-

vatni dom za stano-

vanje, već se uda-

ljio od kamenita tla.

Graditi život zapravo

uvijek znači graditi s

nekim. Graditi zajedno

Božju kuću koja stoji

na temeljima njegovih

riječi i koja nam stoga

daje sigurno skloni-

šte.

Kulnarski kutak

U vrijeme ljetnih vrućina kuhati na štednjaku ne da se niti onima koji vole ovaj posao. Ništa čudno, jer nam na plus 30 u hladu svakako više gode osvježavajuća jela koja zahtijevaju što manje vremena za pripremu. Ukoliko niste previše izbirljivi bit ćete siti i zadovoljni. Manje kalorična, mirisna, privlačna i jednostavna hrana može biti i na vašem tanjuru.

HLADNO PREDJELO - HLADNI RAŽNJIĆI

Potrebno za 4 osobe: 1 dinja (oko 1 kg), 100 g pršuta, 200 g mozzarelle, 2 žlice maslinova ulja, papar.

Priprema: Na mozzarellu nakapajte maslinovo ulje i pospite paprom. Dinju ogulite, očistite od sjemenki i narežite na kockice. Pršut tanko narežite. Na drvene štapiće nanižite sir, ploške pršuta i dinju.

Savjet: Ovo jelo možete poslužiti i kao samostalni obrok, a idealno je za razna slavlja i zakuske.

GLAVNO JELO - PUNJENE LIGNJE NA ŽARU

Potrebno: 8-12 krupnijih lignji, 3 rajčice, 2 češnja češnjaka, kriška starog kruha, veza bosiljka, 3 žlice maslinova ulja, žlica octa, sol, papar i sok od pola limuna.

Priprema: Očistite i operite lignje, krake izrežite, kao i rajčicu, češnjak, kruh i bosiljak, pa uz dodatak ostalih sastojaka

napravite smjesu za punjenje. Napunite lignje i zatvorite ih čačalicama. Pecite ih kratko na jakoj vatri, a potom, kad poprime smeđu boju, dopecite na tihoj vatri još 10-15 minuta.

DESERT - SLADOLED OD BANANA

Potrebno: 400 ml slatkog vrhnja za šlag, 100 g šećera u prahu, ½ kg banana, 2 žlice limunova soka, 200 g lješnjaka ili 100 g ribiza.

Priprema: Slatko vrhnje umiješajte mikserom dok ne dobijete čvrsti snijeg, a na kraju dodajte šećer. Banane oljuštite i nakapajte limunovim sokom, te ih vilicom dobro usitnite. Dodajte pripremljeni šlag, pa ga dobro izmiješajte s bananama. Miješajte ručno, po želji dodajte mljevene lješnjake ili bobice ribiza. Dobivenu smjesu zamrznite.

Savjet

Na ovaj način možete pripremiti i sladoled s drugim vrstama voća.

... i još po nešto...

Zdravo i ukusno

DINJA

Ako tražite zdravu i ukusnu hranu, nutricionisti velikodušno preporučuju dinje. Dinja (*Cucumis melo*) se ubraja u porodicu Cucurbitaceae te bi se stoga trebala smatrati povrćem. Međutim, općenito se smatra voćem. Spada u red krastavaca, a s lubenicom je tek u dalekom srodstvu. Zrele dinje su tamno žute do svijetlo zelene boje, vrlo slatkog okusa, izrazito su hranjive i niskokalorične. Dinja sadrži dosta kalija, kao i vitamina A i C. Ako ste na dijeti, dinja je odlično rješenje. Možete je jesti koliko želite, bez razmišljanja o broju kalorija. Tajna dinje je u velikoj količini vode. Ona vam neće samo ugasiti žeđ, već vas može i zaštititi od sunčevih opeklin. Sok od dinje će vam pomoći da se zaštitite od štetnog zračenja sunca. Dinje su bogate antioksidantima koji organizmu pomažu u zaštiti od štetnih radikala koji oštećuju stanice kože.

Osim ploda, koji je dobar i za uklanjanje viška vode iz organizma, mogu se jesti i suhe koštice dinje, koje se osobito preporučuju ljudima koji boluju od bolesti bubrega. Dinja sadrži

veliki postotak vode, oko 90 posto, a vrlo malo šećera, oko 10 posto. Također, sadrži dosta minerala i vitamina. Dinja ima 29 kalorija na 100 grama, te se ubraja u niskokalorično voće.

KAKO ODABRATI NAJSLAĐU DINJU

Dinja, kao i tikvice i lubenice buče, spada u vrstu povrća koje ima koru ispod koje se nalazi jestivi, mesnati dio i šupljina u kojoj se nalaze koštice. Kada u trgovini ili na tržnici birate koju će te dinju kupiti, imajte na umu da su najbolje one veće i teže, jer imaju najjaču aromu i najsladše su.

U našim krajevima najpoznatija i najtraženija je muškatna dinja koja ima jaku aromu, a prepoznatljiva je po izraženoj rebrastoj strukturi i gustoj mrežolikoj kori. No, u trgovinama se ponekad nude i druge sorte, kao što su casaba, perziana i honeydew (dozrijeva nešto kasnije, najslada je od svih dinja, obično sasvim svijetle do zelenkasto-narančaste boje, glatke kore).

Dinje su idealne kao lagani obrok ili međuobrok, a ujedno ih možete kombinirati s drugim voćem, povrćem, kao i sirevima i mesnim prerađevinama.

LUBENICA

Lubenica (*Citrullus lanatus*) je povrće u porodici Cucurbitaceae. Lubenica je izuzetno zdravo povrće, a posebno je dobra za bubrege.

Jedno je od onih rijetkih povrća koje se često smatra voćem, veoma je slatka i ljudi je najčešće koriste kao slasticu. Od svih vrsta povrća, odno-

sno voća, lubenica ima najveći postotak vode – 93 posto i nisku energetska vrijednost – samo 20 kalorija na 100 grama. Za mnoge je lubenica idealno ljetno osvježanje. Nedavna istraživanja ukazuju na to da bi ovaj ukusan plod također mogao biti važno sredstvo za snižavanje povišenog krvnog tlaka. Lubenice su odličan diuretik, masnoće gotovo da niti nemaju, ali obiluju karotenoidima i likopenom.

Likopen je odgovoran za primamljivu crvenu boju te je jedan od jačih antioksidansa koji smanjuje rizik od kardiovaskularnih bolesti.

KUPOVANJE I ČUVANJE

Pri kupnji cijele lubenice odaberite onu čija težina odgovara njenoj veličini, a kora je glatka i ne previše sjajna. Udarite li po njoj prstima, zvuk ne bi smio biti šupalj. Strana na kojoj je lubenica ležala na zemlji prilikom sazrijevanja mora biti žućkaste boje, a nikako bijele ili zelene, jer nam je to pokazatelj da je ubrana pre-

rano, što će se negativno odraziti na teksturu, okus i sočnost lubenice. Ukoliko kupujete rezanu lubenicu obratite pozornost na boju i svježinu voća. Lubenicu čuvajte u hladnjaku cijelu ili narezanu do tjedan dana. Narezanu lubenicu omotajte plastičnom folijom kako bi spriječili njeno isušivanje i upijanje mirisa druge hrane.

PRIPREMA JELA S LUBENICOM

Prije rezanja lubenicu operite pod tekućom vodom, a ukoliko je velika dobro je obrišite vlažnom kuhinjskom krpom ili papirom. Prema namjeni možete je rezati na ploške, na kocke ili pomoću posebnog nožića vaditi u obliku kuglica. Prvenstveno se jede samostalno, ali može biti i dio voćnih salata, gdje vam izdubljena kora polovice lubenice može poslužiti i kao zdjela za serviranje.

Lubenicu možete kombinirati i s drugim povrćem u obliku raznih salata, kao predjelo ili mali obrok. Od lubenice se mogu pripremiti i vrlo osvježavajući ledeni deserti poput sorbeta i granite. Po želji sorbetu možete dodati maline, a graniti jagode. Zgodna je ideja da zaslađeni pire od lubenice stavite u posudice za led, a na vrh stavite listić metvice. Zamrznite ga, najmanje 4 sata, i poslužite u dekorativnim zdjelicama.

Iako je nama najpoznatija upotreba sočnog središnjeg dijela lubenice, a kora i sjemenke se najčešće odbacuju, svi dijelovi lubenice su jestivi. Stoga se u nekim južnoameričkim kuhinjama kora lubenice marinira, kiseli ili kandira. Popečene sjemenke (bez vanjske ovojnice) mogu se konzumirati kao grickalice, a mogu se i mljeti te koristiti kao sastojak u pripremi kruha.

OČNA KUĆA
optika i ordinacija
na jednom mjestu

 551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

RADIO MARIA

NOVI SAD 90,0 MHz - SUBOTICA 90,7 MHz
SOMBOR 95,7 MHz - PLANDIŠTE 89,7 MHz
LESKOVAC 107,4 MHz

Kontakt:
NOVI SAD
Koste Abraševića 16
Redakcija: 021/4790529
Program: 021/4790464
SMS: 063/598441
radiomarija.srbija@gmail.com
www.radiomarija.rs

Kontakt:
SUBOTICA
Starine Novaka 58
Redakcija: 024/692255
Program: 024/692259
SMS: 063/445523
mariaradio@tipnet.rs
www.mariaradio.rs

POMOZITE RADIO MARIJI!

Broj računa: 160-324873-16
Banca Intesa a.d., Prima: Udruženje Marija,
21000 Novi Sad, Koste Abraševića 16

Dragi mali i veliki čitatelji, do početka škole ostalo je još samo mjesec dana. Vjerujem da se tijekom ljetnog odmora dobro zabavljate i odmarate, a ukoliko vam je dosadno, u ovom vam broju Hrvatske riječi, u Hrckovom kutku donosimo malo zanimacije. Riješite zadatke i sudoku, te dok budete bojili, uživajte u zdravim i ukusnim ljetnim slasticama.

Zadatak br. 1 - Mozgalice

Škola prirode

Ivana, Ana i Marija idu u školu prirode, ali je svaka od njih odabrala drugu aktivnost. Jedna od njih će istraživati rijeku, druga životinje, a treća će proučavati šumu. Koju je aktivnost izabrala svaka od njih, ako znamo da Marija ne voli životinje, Ana se boji vode, a Ivana voli šumu?

Ime Aktivnost

Marija	
Ana	
Ivana	

ZABAVI SE I UŽIVAJ

Zadatak 2. - Riješi sudoku za početnike

		3	
2			1
4			3
	2		

3			4
		3	
	2		
1			2

4			2
	2		
		3	
3			1

4					6
		2	3		
		5	1		
		6	2		
		3	4		
5					2

4					1
	5			6	
		5	4		
		6	1		
	2			4	
6					5

		5	4		
	3			5	
3					5
2					1
	4			6	
		2	1		

Obiteljski izlet

Obitelji Novak, Horvat i Kovačić su susjedi i žive na istom katu iste zgrade u središtu grada. Odlučili su otići na obiteljski izlet, ali su odabrali različita odredišta: piknik na rijeci, toplice i vikend na moru. Otkrij koja je obitelj kuda otišla i koliko ima članova (3, 4, 5).

1. Obitelj s najmanje članova nije na moru.
2. Obitelj Novak nema pet članova i nije u toplicama.
3. Obitelj Horvat ima tri člana i nije u toplicama.
4. Obitelj Kovačić nije na pikniku.

Obitelj	Izlet	Broj članova
Horvat		
Novak		
Kovačić		

Zadatak 3 - Oboji likove iz crtanih filmova

Ljetne slastice

Voćni sladoled

Za vrijeme ljetnih dana ništa nije slađe od sladoleda. Ovako možeš napraviti ukusan i lagan voćni sladoled. Pažljivo ga jedi kako te ne bi boljelo grlo.

Trebat će ti: razni voćni sokovi, ili još bolje da sam iscijediš voće, da to bude prirodan sok, kalupi za sladolede ili male šalice od jogurta i štapići za sladoled i med ili šećer. Ukoliko nemaš prave kalupe za sladoled na štapiću, možeš svoju slasticu staviti i u plastičnu čašicu, te joj dodati štapić od sladoleda ili običnu slamčicu.

Ovako ćeš pripemiti: pomiješaj razne sokove ili voće tako da dobiješ ukusnu kombinaciju. Po želji soku možeš dodati šećer ili još bolje malo meda. Zatim ga rasporedi u kalupe ili čaše. Nakon što 4 sata odstoji u dubokom zamrzavanju, možeš se osvježiti voćnim sladoledom!

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Na prelu se prelo i veselilo

Piše Ivan Andrašić

Moba je prastari običaj međusobnog pomaganja na selu. Na mobu su kuće pravljenе, na mobu se žito kosilo, na mobu su i vino-gradi brani. Na mobu su rađeni i mnogi ženski poslovi. Jedan od najraširenijih oblika ženskih moba oduvijek su bila prela. Domaćini su mobe sazivali u različito doba godine, ovisno o poslu kojega bi planirali uraditi. Prela bi sazivale žene, domaćice, ili njihove kćeri, najčešće u kasnim jesenskim ili u zimskim danima. Tada su dani kraći, a noći duge, posla u polju skoro da ni nema.

Prela bi se sazivala ne samo radi obavljanja ženskih poslova, poput češljanja vune, pređenja, pletenja, heklanja i veza, nego i radi pjesme i veselja. Djevojke bi, obično na prijedlog domaćice, odlučile u koliko će satizapočeti prelo. Prela su rijetko sazivali najsiriromašniji, obično su održavana u malo imućnijim kućama, zbog većeg prostora i »bogatije« gozbe. Tako je na prelo moglo doći više djevojaka i momaka pa bi i ozračje bilo puno veselije.

Djevojke, osobito udavače, najviše su se veselile prelima. Kako su tadašnji očevi bili vrlo konzervativni i strogi, teško bi im bilo izmaknuti njihovoj pozornosti i udovoljiti srcu i mladosti kad »stomak zatreperi«. Zato su tu bile

majke, tetke, strine, ujne i ostali ženski dio bliže i dalje rodbine, kako bi se »sve udesilo«. Kad bi se došlo na prelo, prvo bi se malo posjedilo, podivaniло, a domaćice bi sve počastile u sezoni napravljenim sokom, kolačićima, kiflama, jabukama, orasima, a ponegdje i lješnjacima. Za starije bi se našla i poneka kapljica za, dabome poskrivečki, malo pročistiti grlo. To »poskrivečki« je mnogima bilo i oku dostupno, pa bi se mladarija krišom i podsmijavala ponekoj od starijih žena koja bi znala i pretjerati. Poslije bi se polako prelazilo na posao. Starije žene bi obično prele vunu ili kudjelju, udavače bi u većini heklale ili u manjem broju vezle. Mlađe cure, koje još nisu stasale za udaju, ove bi poslove učile od starijih.

Nešto kasnije na prelo bi dolazili i momci. Dolazili bi u skupini, većinom iz drugih dijelova sela. Sjedali bi pored djevojaka koje im se dopadaju, zadirkiivali ih, uzimali im klupka konca ili vune, gađali se njima, pa bi tu dolazilo i do ovlašnih dodira i vreljih pogleda, a svakako i do djevojačkoga crvenila na ponekom obrazu. Svakoj bi djevojci bilo jako drago ukoliko bi je zadirkiivao momak koji joj se dopada, a od ostalih bi bježala na drugo mjesto. Dakako, matere ništa ne bi vidjele, tetke, strine i ujne bi se već pobrinule da sve

ostane tajna. Tijekom rada djevojke bi pjevale, a momci bi lupali orahe i lješnjake i davali ih djevojkama. U početku bi se pjevali pučki crkveni napjevi, kasnije se prelazilo na bećarce, a nerijetko bi se oglasile i gajde ili tamburica. Tada bi se odigralo i pokoje kolo i to bi bila nova prilika da se ruke i srodne duše spoje i srca jače zatrepere.

Na prelima su se pričale i razne priče, neke već poznate, a bilo je i majstora u »izmišljanju« novih. Nažalost, te priče nisu zapisivane, prenosile su se s prela na prelo, s koljena na koljeno, tako da su stalno mijenjane, a neke od njih jednostavno su nestale u zaboravu. Među mladarijom je bilo popular-

no i zagonetanje i tako su nastale i novim generacijama ostale mnoge pučke mudrosti. Naizmjenice bi se radilo, mudrovalo i veselilo do kasno u noć, a onda bi se prelo privodilo kraju. Momci bi odlazili prvi. Poneki kuražniji sačekivali bi, dakako sakriveni negdje u obližnjem mraku, svoje odabranice i pratili ih kućama. Usput bi, svakako uz veliko protivljenje djevojaka, znali pomalo pustiti srcu i mladosti na volju, a svakako i dogovoriti novi susret. Nekim tajnim kanalima tetke, strine i ujne bi sve to »namirisale«, uporabile sve svoje znanje i mudrost i tako bi mnoga veselja s prela iduće godine bila nastavljena svatovskim veseljima.

www.supijace.co.rs

OD NJIVE DO TRPEZE.

JKP СубОТІЧКЕ ПІЯЦЕ
Szabadkai Piacok KK
JKP Subotičke pijace

Pavlovac

Foto: Marija Matković

30. srpnja 2010.

U NEKOLIKO REDAKA

Pusti savjeti

Svi mogući mediji tijekom ljeta prepuni su savjeta liječnika, nutricionista i svih inih koji skrbe za ljudsko zdravlje. Svi su prepuni savjeta koji započinju riječima: trebalo bi... uzimati puno tekućine, svježeg voća i povrća i sl. Samo, nigdje nema praktičnih savjeta kako doći do financijskih potencijala uz pomoć kojih bi se mogli realizirati svi navedeni »treba« savjeti. A bez novca sve ostaje samo na pustim riječima...

FOTO KUTAK

Vidjeti, kao što ptice vide

KVIZ

Vatroslav Lisinski

Koje je godine i gdje rođen hrvatski skladatelj Vatroslav Lisinski?
Kako glasi ime pod kojim je rođen i koje ga godine mijenja?
Kod koga je učio glazbu?
Kako se zove njegovo prvo djelo?
Kako se zove prva hrvatska opera koju je skladao Lisinski?
Kada je upriličena praizvedba ove opere?
Koje je godine umro Vatroslav Lisinski?

Roden je 8. srpnja 1819. godine u Zagrebu.
Ignac Fuchs, a mijenja ga u Vatroslav Lisinski 1841. godine.
Kod J. K. Wisneea Morgensterna.
Solo pjesma »Prosto zrakom ptica leti«.
»Ljubav i zloba«.
28. ožujka 1846. godine.
31. svibnja 1854. godine u Zagrebu.

VICEVI

- Pametni ljudi su uvijek prepuni raznih sumnji - pojašnjava profesor filozofije. - Samo su budale uvijek savršeno uvjerenе.
- Jeste li sigurni, profesore? - upita Perica.
- Apsolutno! - odgovori profesor.

- Neka mi netko navede jednu slučajnost, kaže učiteljica svojim učenicima.
Javlja se Perica iz zadnje klupe:
- Moji mama i tata su se vjenčali istoga dana.

Pošao mali Perica u školu plivanja i poslije dva sata kaže instruktoru:
- Oдох ja doma.
- U čemu je problem? - upita instruktor.
- Nisam više žedan!!!

TENIS

Jelena Rajić uspješno operirana

BUDIMPEŠTA – Mlada subotička tenisačica *Jelena Rajić* uspješno je operirana prošloga petka, 23. srpnja, u klinici Szent István u Budimpešti. Operaciju je obavio prof. dr. *István Nyári*, a Jelena je svima koji su joj pružali podršku iz bolničke postelje uputila nekoliko riječi zahvale: 23. srpnja 2010. ponovno rođena.

Hvala svima koji su mi pružali podršku i vjerovali da će biti sve u redu... volim vas. Uspjela je operacija... samo još da izdržim bolove i što prije da se oporavim. Volim i ljubim sve vas koji ste uz mene i koji mi pružate moralnu podršku... bez vas bi bilo mnogo teže... Iz Budimpešte dolazim kao pobjednica, jača nego ikad, i s najvećim osmijehom na licu do sada.

PLIVANJE

Državno prvenstvo za kadete i juniore

BEČEJ, VRBAS – Proteklog su vikenda plivači Spartaka sudjelovali na državnom prvenstvu za kadete i juniore u Bečeju i na međunarodnom mitingu u Vrbasu.

U Bečeju je 24. i 25. srpnja održano prvenstvo Srbije u plivanju za kadete i juniore. Plivački klub Spartak su predstavljala dva plivača: *Silvester Lukač* (u kategoriji juniora) i *Marko Žužić* (u kategoriji kadeta). Treće

mjesto i brončanu medalju je osvojio *Silvester Lukač* u disciplini 200 m leđno.

Na međunarodnom plivačkom mitingu »Bjelica kup« održanom u Vrbasu 24. srpnja na kojem je sudjelovalo 27 klubova s 327 plivača iz: Bugarske, Crne Gore, Hrvatske, Kenije i Srbije, plivači Spartaka su osvojili 9 medalja (2 zlatne, 3 srebrne i 4 brončane). Za najuspješniju natjecateljicu u kategoriji uzrasta 9 godina proglašena je plivačica Spartaka *Iva Kujundžić*. Ostali rezultati:

Kategorija 9 godina:

Iva Kujundžić (1. mjesto 50 delfin, 2. mjesto 50 prsno, 2. mjesto 50 slobodno)

Novak Savić (2. mjesto 50 slobodno, 3. mjesto 50 leđno)

Kategorija 10 godina:

Uroš Spasenić (3. mjesto 50 leđno, 3. mjesto 50 prsno)

Kategorija 11 godina:

Jovana Mavrak (1. mjesto 50 prsno)

Muška štafeta 4x50 m mješovito u kategoriji 9 godina i mladi (*Petković, Pejčić, Savić, Hajagoš*) osvojila je 3. mjesto.

NOGOMET

Spartak ZV u 3. kolu Europske lige

SUBOTICA – Pobjedom u uzvratnom susretu protiv luksemburške momčadi Differdange (2:0) prošlog četvrtka u Novom Sadu, nogometaši Spartak Zlatibor vode izborili su plasman u 3. kolo kvalifikacija za Ligu Europe. U sljedećoj rundi natjecanja (igranoj jučer, u četvrtak 29. srpnja), Subotičani se sastaju s predstavnikom Ukrajine, momčadi NK Dnjepar iz Dnjepropetrovska.

**JÖVŐ
VODA POWER
ENERGIJA
WATER
BUDUĆNOST
VÍZ FUTURE
ENERGIJA**

**JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica**

ŽENSKI PROFESIONALNI TENIS TURNIR PALIĆ OPEN 2010

Borba za prve poene i proboj na ljestvici

Na terenima najstarijeg kluba u državi igra se turnir nagradnog fonda od 10.000 dolara

Piše: Dražen Prčić

Još od prošle subote, 24. srpnja, pa sve do nedjelje, 1. kolovoza, Teniski klub Palić 1878 na svojim terenima ugošćuje profesionalne tenisačice koje se sudjelovanjem na sedmom po redu izdanju Palić Opena bore za svjetske bodove i novčane nagrade. Na turniru koji se igra pod okriljem svjetske teniske federacije (ITF), igraju mahom tenisačice iz nekoliko zemalja istočnoeuropskog okruženja, uz nekoliko domaćih tenisačica koje će pokušati iskoristiti prigodu i zabilježiti što bolji rezultat. Hrvatski tenis na Palić Openu predstavlja Tea Faber (21), igračica koja trenutno zauzima 917. mjesto svjetske WTA ljestvice.

SEDMOGODIŠNJI KONTINUITET

Unatoč aktualnoj financijskoj krizi, čelnstvo TK Palić 1878 i ove je godine odlučilo organizirati profesionalni ženski teniski turnir i nastaviti lijepu sedmogodišnju tradiciju tijekom koje su 2008. godine imali i turnir s nagradnim fondom od 50.000 USD. Ovogodišnje izdanje Palić Opena 2010 donosi novu priliku Palićanima i Subotičanima da uživaju u igri mladih profesionalki koje se bore za prve poene u probou prema višim pozicijama svjetske ranking ljestvice, osobito u danima predstojećeg vikenda kada

su na programu susreti četvrtfinala. Tijekom svih proteklih godina mnoge domaće i strane igračice upravo su pozornost javnosti skretale nastupima na Paliću, osvajajući bodove koji su poslije činili temelj njihova današnjeg rankinga.

PROGRAM

Danas, u petak 30. srpnja, tijekom dana igraju se susreti četvrtfinala u pojedinačnoj konkurenciji, polufinalni dueli su na programu sutra od 15 sati, dok je finalni susret zakazan za nedjelju, 1. kolovoza, s početkom od 11 sati.

PRVACI DRUGE LIGE

TK Spartak ponovno prvoligaš

Uvjerljivim pobjedama protiv TK Žak, TK Agrimes i TK Kikinda, u prvenstvenim susretima Druge lige tenisači TK Spartak u sastavu: Ilija Aradski, Atila Kulhanek, Laslo Đere, Bojan Temunović, Andor Vaš, Danijel Iršai i Danijel Juhas plasirali su se u prvoligaški rang. Za odlične partije mladih Subotičana zaslužan je kvalitetan trenerski rad glavnog trenera momčadi Ladislava Demetera, te dobra organizacija klupskog čelnstva na čelu s predsjednikom kluba Ladislavom Iršaijem. Rezultati: TK Spartak – TK Kikinda 5:0, TK Spartak – TK Agrimes (Beograd) 4:1, TK Spartak – TK ŽAK (Sombor) 5:0.

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

**POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA
U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.**

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Tel.: 024/555-566

POGLED S TRIBINA

Gužva u šesnaesteru

Novo nogometno prvenstvo Hrvatske tek je započelo susretima prvoga kola, a već se podigla neviđena prašina. Ali ne zbog aktualnog šampionata, u kojemu su Dinamo i Hajduk ponovno započeli tradicionalnu utrku za prvaka, već zbog finala kupa iz 2009. godine koje se sada našlo pod povećalom javnosti i njemačkih istražnih tijela. Ponovno se sve dovodi u vezu s mogućim namještanjem susreta i afera »ofside« dobiva nova poglavlja. Braća Mamić se žestoko prozivaju, stariji brat Zdravko još žešće odgovara, a svi mogući mediji imaju materijala za naslovnice i dobar dio unutarnjih strana. Što će od svega na koncu ispasti vidjet ćemo, najvažnije je da akteri ove nove afere ne ispadnu iz Lige prvaka, odnosno Europske lige u kojoj ih čekaju dueli protiv Moldavaca (Šerif) i Rumunja (Dinamo).

Nakon blamaže Dinama u uzvratu protiv Luke Koper (3:0) i knap prolaska u sljedeću rundu, opreza nikad dosta, jer već smo se tisuću puta uvjerali kako danas više nema nogometnih »ljevak« i da svi već znaju odlično igrati. Cibalia je ispala od sjevernoirске momčadi Cliftonville, ne uspijevši postići niti jedan pogodak, dok su Šibenčani ispali od Ciprana (Anorthosis).

S duge, vrednije strane nogometa, mlada Hrvatska reprezentacija do 19 godina, koja je nedavno u sklopu priprema gostovala u Subotici i odigrala prijateljski susret protiv domaće selekcije Srbije, uspjela je napraviti veliki rezultat na Europskom prvenstvu izborivši plasman u polufinale. Uz borbu za jedno od prva tri mjesta osigurana je i viza za nastup na Svjetskom prvenstvu što će predstavljati dodatnu priliku za afirmaciju generacije koju predvodi izbornik Ivica Grnja. Na mladosti svijet ostaje...

D. P.

NOGOMET

Novo prvenstvo 1. HNL-a

Susretima prvog kola započela je sezona 2010./11. Prve Hrvatske nogometne lige u kojoj će se posljednji puta natjecati 16 prvoligaških momčadi. Očekivane startne pobjede zabilježili su Dinamo (4:1) protiv Hrvatskog dragovoljca, povratnika u društvo najboljih, te Hajduk (6:1) protiv Istre.

Ostali rezultati: Slaven – Šibenik 1:0, Cibalia – Osijek 3:0, Rijeka – Split 1:0, Varaždin – Zadar 2:1, Karlovac – Inter 3:0, Zagreb – Lokomotiva 3:1.

Hrvatski nogometaš u Hajduku iz Kule

Gavro Bagić, napadač hrvatskog četveroligaša Metalca iz Osijeka, prešao je u redove Hajduka iz Kule i potpisao četverogodišnji profesionalni ugovor s članom nogometne Superlige Srbije.

Bagić je nekoliko godina bio najefikasniji strijelac nižerazredne osječke momčadi, ali nije uspio zadovoljiti kriterije slavonskog prvoligaša NK Osijeka.

KOŠARKA

Dvije pobjede protiv Italije

Hrvatska muška košarkaška reprezentacija pobijedila je Italiju u dva prijateljska susreta igrana u Poreču (89:72) i Puli (80:71) u sklopu pri-

prema za predstojeće Svjetsko prvenstvo u Turskoj. Na ovim susretima debitirao je novi hrvatski izbornik Josip Vranković koji je imao priliku isprobati igrače na koje bi mogao računati na summitu najboljih svjetskih reprezentacija.

TENIS

Croatia Open u Umagu

Tekući tjedan donosi 21. izdanje umaškog teniskog ATP turnira Croatia Open koji se do nedjelje, 1. kolovoza, igra na terenima stadiona u Stella Marisu. Hrvatski tenis predvodi Ivan Ljubičić, a mladu gardu talentiranih tenisača koji su u glavni ždrijeb ušli putem pozivnice organizatora čine Antonio Veić, Ivan Dodig i Franko Škugor. Od poznatijih teniskih imena koja su došla igrati na sjever hrvatskog primorja jamačno su najpoznatiji Nikolaj Davidenko, šesti igrač svijeta, te Jurgen Melzer svjetski broj 15 i povratnik na veliku scenu Juan Carlos Ferrero.

ATLETIKA

EP u Barceloni

Na EP-u koje se održava ovog tjedna u Barceloni i na kojem sudjeluje rekordnih 1370 natjecatelja, hrvatske boje brani 11 reprezentativaca koje predvodi najbolja svjetska skakačica u vis Blanka Vlašić. Hrvatska atletika ima još predstavnike u bacanju kugle, diska i kladiva, te u utrci na 110 m prepone i 400 m prepone.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Mogućnost odloženog plaćanja.
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

VANJA BOŽIČKOVIĆ, NOVI DIREKTOR ATP CROATIA OPENA

Razmišljam samo o budućnosti

Osım unapređivanja jedinog hrvatskog ATP turnira na otvorenom, zadaća novog vodstva turnira bit će i promidžba mladih hrvatskih tenisača

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Jedini hrvatski ATP turnir koji se igra na otvorenom, »Croatia Open« u Umagu, u svom 21. izdanju bit će predvođen novim direktorom, *Vanjom Božičkovićem*. Nakon dva desetljeća, umjesto *Slavka Rasbergera*, čovjeka koji je svih proteklih godina na terenima u Stella Marisu stvarao brand vrhunskog tenisa, novu epohu turnira, nagrađenog s čak pet ATP nagrada za kvalitetu (award of excellence), započinje mladi marketinški stručnjak iz Zagreba.

»Već sedam godina vodim agenciju za sportski marketing 'Sportmarkt', a u studenom prošle godine smo potpisali ugovor s 'Istraturistom', vlasnikom licencije ATP turnira u Umagu, i dobili organizaciju turnira. U minulom razdoblju radili smo i druga velika sportska natjecanja u Hrvatskoj, poput 1. HNL-a, odbojke i ostalih sportova, a što se tiče samoga tenisa u njemu smo aktivni još od osvajanja Davisova kupa«, kaže Božičković.

TROJICA IZ TOP 20

Teniski turnir koji se već 20 godina igra u istarskom gradiću na samoj granici sjevernog hrvatskog primorja, u prijašnjim je izdanjima uvijek nudio kvalitetne igrače koji su tijekom svojih karijera zauzimali i najviša mjesta na svjetskoj ranking ljestvici. Ne zaboravimo, u Umagu su igrali, pobjeđivali ili gubili, svjetski No1 poput *Carlosa Moye*, *Rafaela Nadala*, *Gustava Kuretena*, *Marcela Riosa*, *Juana Carlosa Ferrera* i *Thomasa Muster*a, kao i osvajači grand slamova poput *Gorana Ivaniševića* ili *Juana Martina Del Potra*, te još mnogo dobrih igrača koji su obilježili vrhunski profesionalni tenis.

Svjetska promocija Hrvatske

Slika teniskih susreta iz Umaga ove godine ide na četiri kontinenta, što je velika stvar i za promociju istarskog i hrvatskog turizma.

»Po stupanju na dužnost direktora turnira plan mi je bio osigurati barem dvojicu igrača iz TOP 20, a uspjeli smo ih osigurati trojicu (*Nikolay Davydenko* 6, *Jurgen Melzer* 15, i *Ivan Ljubičić* 16), plus *Juana Carlosa Ferrera* koji je 22. na ljestvici, te nastup što više hrvatskih tenisača u glavnom ždijebu. Ovoga puta imamo pored *Ljubičića* i tri mlada igrača kojima smo dali pozivnice (*Antonio Veić*, *Ivan Dodig* i *Franko Škugor*), pa će i domaći gledatelji moći navijati za svoje igrače. Planirani su bili nastupi i *Ive Karlovića* i *Marija Ančića*, koji je trebao po prvi put nastupiti u Umagu, ali su ova dvojica poznatih hrvatskih igrača morala otkazati nastup zbog ozljeda. Također, s pozivnicama će u glavnom turniru parova nastupiti još nekoliko mladih hrvatskih tenisača poput *Marina Draganje*, *Dina*

Marcana, *Ivana Zovka*. Upravo to bi bio još jedan od glavnih ciljeva ovoga turnira, da promovira mlade hrvatske tenisače, i to ćemo zasigurno činiti i sljedećih godina«, dodaje Božičković.

Turnir

Pobjedniku Croatia Opena u Umagu pripast će ček na 72.150 eura i 250 ATP poena, dok će finalist inkasirati utješnih 37.900 eura i 150 poena. Poraz u prvom kolu glavnog ždrijeba donosi 4100 eura.

BOGAT »AFTER TENIS«

Vanja Božičković je na mjestu prvog čovjeka turnira »naslijedio« *Slavka Rasbergera*, čovjeka koji je godinama bio sinonim ATP tenisa na sjeveru Istre, pa je logično bilo upitati ga kako se nosi s »bremenom prošlosti« svoga prethodnika. »Razmišljam samo o budućnosti i kako se ovaj turnir u odrede-

nim segmentima može poboljšati i unaprijediti neke elemente u igračkom i organizacijskom smislu, što naravno javnost često niti ne vidi. Mnogo toga je urađeno i na uređenju cijeloga prostora na kojemu se odigrava turnir, »village« je dobio ATP licenciju i sada se naziva ATP stadion pa smo učinili i puno toga na informatičkom unapređenju mogućnosti da našim posjetiteljima osiguramo što bolju informiranost o svim događanjima na terenima i oko njega. Osiguran je i bogat »after tennis« program s bogatom gastronomskom ponudom jela i pića u nekoliko zona koje su postavljene oko središnjeg stadiona. Interes za kupovinu ulaznica je odličan i ostalo je još nešto malo mjesta za polufinalne i finalne susrete.

»Mi smo ovdje zbog naših posjetitelja i glavna nam je želja da se oni dobro osjećaju i vraćaju ponovno na naš turnir, te da privuku i svoje prijatelja da i oni dođu. Jer u Umagu se uvijek može gledati izvrstan tenis, uživati u dobrom odmoru i delicijama istarske kužine«, završava Vanja Božičković.

PETAK
30.7.2010.

05.55 - Najava programa
 06.00 - Mar de Amor, telenovela
 06.45 - TV kalendar
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 08.35 - Vijesti
 08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 - ZABA - 90 sekundi
 09.10 - Pet zvjezdica 1, serija
 10.00 - Vijesti
 10.09 - Vrijeme danas
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Arhitektonske pustolovine Dana Cruickshanka: Užitek, serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Mar de Amor
 13.15 - Ljetna slagalica
 14.10 - Vijesti s prijevodom za gluhe
 14.19 - Vrijeme sutra
 14.20 - McLeodove kćeri 8, serija
 15.05 - Hrvatsko podmorje 2: Vis 1.
 15.35 - A sad u Europu!
 16.20 - Luda kuća 1, humoristična serija
 17.00 - Vijesti
 18.30 - Čarolija 10, serija
 19.15 - Vrijeme
 19.56 - Sport
 20.01 - Vrijeme
 20.04 - ZABA - 90 sekundi
 20.10 - Goonies, američki film
 22.05 - Dnevnik 3
 22.45 - Dr. House 2, serija (12)
 23.35 - Unknown, film
 01.00 - Bakina maza, film
 02.30 - repriza večernje serije s 2. programa
 04.15 - A sad u Europu!
 05.05 - Ljetna slagalica

07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
 07.55 - Najava programa
 08.00 - TV vrtić: Važni brojevi
 08.15 - Na kraju ulice: Tijesna vesta
 08.30 - 101 dalmatinac, crtana serija
 08.55 - Dječak i vjeverica, crtana serija
 09.15 - Garfield i prijatelji 1, crtana serija
 09.40 - Glazbeceda
 09.50 - Mali putopis
 10.05 - Heidi, serija za djecu
 10.30 - Regina, film
 12.10 - Ružna Betty 2, serija

12.55 - Beverly Hills 1, serija
 13.40 - Simpsoni 18, serija
 14.05 - Crveni patuljak 5, serija
 14.35 - Zvezdane staze: Enterprise 3, serija
 15.20 - Braća i sestre 2, serija
 16.05 - Vrhunska putovanja: Norveška, serija
 16.55 - Winchester 73, američki film
 18.25 - Večeras...
 18.30 - Barcelona: Europsko prvenstvo u atletici, prijenos
 20.00 - ATP Umag, prijenos
 22.05 - Vijesti na Drugom
 22.15 - Mankelov inspektor Wallander, serija
 23.50 - Siska 8, serija (12)
 00.50 - Mučke 2b, humoristična serija
 01.20 - Mučke 2b, humoristična serija
 01.50 - Kraj programa
 --:-- - 23.30 Barcelona: Europsko prvenstvo u atletici, snimka

06:30 Naši najbolji dani, serija
 07:30 Yu-gi-oh GX, crtana serija
 07:55 Jackie Chan, crtana serija
 08:20 Bumba, crtana serija
 08:40 Peppa, crtana serija
 09:00 Dona Barbara, serija
 10:50 U ime ljubavi, serija
 12:45 IN magazin
 13:25 Baywatch, serija
 14:20 Dona Barbara, serija
 16:10 U ime ljubavi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:20 U ime ljubavi, serija
 18:25 IN magazin
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Vlak pun love, film
 22:05 Ubojiti virus, film
 23:40 Umorstvo u bazi Presidio igrani film
 01:15 Ezo TV, tarot show
 02:45 Carandiru, igrani film
 05:00 IN magazin
 05:30 Baywatch, serija
 06:20 Kraj programa

07.40 Miffy, animirana serija
 07.55 YooHoo i prijatelji, serija
 08.10 RTL ritam zona - Urban, glazbena emisija
 10.20 Nestala, telenovela
 11.30 K.T.2, serija
 11.55 Ekkluziv, magazin
 12.15 Punom parom, kulinarski izazov
 12.40 Bibin svijet, serija
 13.15 Los Victorinos

14.05 Najljepši urok
 15.45 Nestala, telenovela
 16.35 Pod istim krovom, humoristična serija
 17.00 Kralj Queensa, humoristična serija
 17.25 Raymond, serija
 17.55 Bibin svijet, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Ne daj se, Nina, drama
 20.00 Kako dobiti nogu, film
 21.35 Mojave Moon, film
 23.25 Vijesti
 23.40 Tamna materija, film
 01.05 Astro show, emisija uživo

SUBOTA
31.7.2010.

06.40 - Najava programa
 06.45 - Glas domovine
 07.10 - TV kalendar
 07.22 - PP
 07.25 - Vijesti
 07.40 - Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Umrli su u čizmama, američki film
 10.00 - Vijesti
 10.20 - Kućni ljubimci
 10.55 - Normalan život, emisija o obitelji
 11.55 - Pastel, emisija pod pokroviteljstvom
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - More ljubavi
 13.20 - Prizma, multinacionalni magazin
 14.05 - Ekumena: Berlinski zid srušen, totalitarne ideologije preživjele? religijski program
 15.05 - Reporteri - izbor: Stuart - the day my life change
 16.05 - Znanstvene vijesti
 16.15 - Euromagazin: Grenland - blagoslov i prokletstvo
 16.50 - Vijesti
 16.59 - Vrijeme sutra
 17.05 - Kulturna baština: Benkovačkim krajem
 17.25 - Prirodni svijet 3: Kitopsina, serija
 18.20 - Lijepom našom: Velika
 19.15 - Vrijeme
 19.16 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Dan nezavisnosti, američki film
 22.35 - Vijesti
 23.00 - Filmski vikend s Vinom Dieselom: Riddickove kronike
 01.00 - Filmske noći: Pakleni poslovi 3, hongkonško-kineski film
 02.55 - Filmske noći:

Samaritanka, film
 05.05 - More ljubavi, telenovela

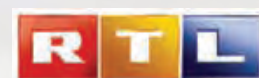
07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
 07.55 - Najava programa
 08.00 - Žutokljunac: U cara Trajana
 08.30 - Vrijeme je za Disneyja: 101 dalmatinac
 --:-- - Vrijeme je za Disneyja: Moji prijatelji Tigar i Po oh
 09.15 - Pseća ophodnja, serija za djecu
 09.40 - Pseća ophodnja, serija za djecu
 10.05 - Slučaj za ekipu BARZ, serija za djecu
 10.30 - Slučaj za ekipu BARZ, serija za djecu
 10.55 - Sportske igre mladih
 11.10 - Briljanteen
 12.00 - Hrvatski pisci na TV ekranu - Vjekoslav Majer: Znanstveno dopisivanje
 12.45 - 4 zida
 13.20 - KS automagazin
 13.55 - Budimpešta: F1 - kvalifikacijska utrka
 15.15 - Strani igrani film
 17.00 - ATP Umag, prijenos 1. polufinalnog meča
 19.00 - Barcelona: Europsko prvenstvo u atletici
 20.50 - Večeras...
 20.55 - HNL: Dinamo - Rijeka, prijenos
 22.55 - Foyleov rat 6, serija
 00.35 - Mini HNL
 00.55 - Barcelona: Europsko prvenstvo u atletici, snimka
 01.40 - ATP Umag, snimka 2. polufinalnog meča
 03.40 - Kraj programa

07.20 Dogodilo se Jane, igrani film
 08.55 Dora istražuje, crtana serija
 09.20 Timmy Time, crtana serija
 09.35 Ben 10: Alien Force, crtana serija
 10.00 Dodir s neba, serija
 11.00 Frikovi, serija
 12.00 Smallville, serija
 13.00 Micki i Maude, film
 15.05 Ne kao svi drugi, film
 16.40 Nad lipom 35, humoristično-glazbeni show
 17.00 Vijesti Nove TV
 17.10 Nad lipom 35, humoristično-glazbeni show
 18.05 Lud, zbunjen, normalan,

PRVI PROGRAM
SUBOTA, 31.7.2010. 17.05
KULTURNA BAŠTINA
BENKOVAČKIM KRAJEM

serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Ubojstvo u bijeloj kući, igrani film
 22:00 Najbrži i najžešći, igrani film
 23:30 Snajper 3, igrani film
 01:10 Ezo TV, tarot show
 02:40 Umorstvo u bazi Presidio igrani film
 04:10 Ubojiti virus, igrani film
 05:40 Kraj programa

07.25 Miffy, animirana serija
 08.05 2 glupa psa, crtana serija (dvije epizode)
 08.50 Ne daj se, Nina, humorna drama (dvije epizode)
 11.00 Jedna od dečiju, humoristična serija
 11.25 3 ninje uzvraćaju udarac, igrani film, obiteljski
 13.05 Glazba iz druge sobe, igrani film, romantična komedija
 15.00 Kako dobiti nogu, igrani film, komedija
 16.40 Loša medicina, igrani film, komedija
 18.30 Vijesti, informativna emisija
 19.05 Zvezde Ekstra: 20 nasljednica milijaderki, zabavna emisija
 20.00 Prognostičar, igrani film, komična drama
 21.50 Ne tako običan život, igrani film, komedija
 23.45 Drakula, igrani film, horor
 02.00 Astro show, emisija uživo

Jedno od središta srednjo-vjekovne hrvatske države su Ravni kotari i benkovački kraj. U prapovijesti su tu živjeli Liburni, zatim Rimljani, a nakon provale Avara i Slavena, u 7. stoljeću dolaze Hrvati koji se kao vazali franačkog cara naseljavaju, prihvaćaju kršćanstvo i organiziraju pravnu državu.

Redatelj: Luka Marotti
Scenaristica i urednica: Edda Dubravec

NEDJELJA 1.8.2010.

05.20 - Najava programa
05.25 - Lijepom našom
06.15 - TV kalendar
06.27 - PP
06.30 - Euromagazin
07.00 - Ekumena
08.00 - Vijesti
08.10 - Opera pod zvijezdama
09.25 - Rijeke Hrvatske: Ravničarske rijeke, serija
10.00 - Vijesti
10.09 - Vrijeme danas
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Umorstva u Midsomeru 12, serija
11.55 - Ep reportaža
12.00 - Dnevnik
12.11 - Sport
12.13 - Vrijeme
12.15 - TV kalendar
12.30 - Plodovi zemlje
13.25 - Split: More
14.00 - Obale, serija
14.55 - Mir i dobro
15.30 - Vijesti
15.35 - Vrijeme sutra
15.40 - The Librarian: The Curse of the Juadas Chalice, američki film
17.15 - Sjecanje na Ivicu Žerfezija, snimka koncerta
18.35 - Ne daj se, Floki! - serija za djecu
19.05 - Baltazar, crtana serija
19.15 - Vrijeme
19.16 - LOTO 6/45
19.30 - Dnevnik
20.10 - Stipe u gostima, TV serija
20.55 - Alamo, američki film
23.35 - Vijesti
00.00 - Filmski vikend s

Vinom Dieslom: cvrsti momci, film
01.30 - Posrnuli andeo, mini-serija
03.05 - Noćni reprizni dokumentarci
04.05 - Plodovi zemlje
04.55 - Split: More

07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
07.55 - Najava programa
08.00 - Prijatelji: Crveni
09.00 - Trolovi, crtana serija
09.25 - Banda iz Sugar Creeka: Velika kanu-riba, američki film za djecu
10.40 - Biblija
10.50 - Portret mjesta i Crkve
11.00 - Oštarija: Misa, prijenos
12.05 - Putovanja željeznicom: Vlakom kroz Weserland, serija
13.25 - Studio F1
13.50 - Budimpešta: F1 za Veliku nagradu Mađarske, prijenos
15.40 - Studio F1
16.10 - Maria Montessori: Život za djecu, serija
19.23 - Večeras...
19.25 - Barcelona: Europsko prvenstvo u atletici, prijenos (do 21.00) + snimka 30'
21.00 - ATP Umag, prijenos
23.05 - Zakon!, serija
23.40 - Video na(d)zor
00.10 - Prikračeni 3, serija
00.35 - Ritam tjedna, glazbeni magazin
01.15 - Koncert ozbiljne glazbe
-- -- - Barcelona: Europsko prvenstvo u atletici, snimka 30'

06:00 Micki i Maude, igrani film
07:55 Dodir s neba, serija
08:55 Dora istražuje, crtani film
09:20 Timmy Time, crtana serija
09:35 Ben 10: Alien Force, crtana serija
10:00 U slučaju frke, serija
10:30 Žene američkih vojnika, serija
11:30 Automotiv, auto-moto magazin
12:00 Dogodilo se Jane, film
13:40 Ne kao svi drugi, film
15:10 Frajeri s plaže, film
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Lov u mutnom, pilot
18:00 Lud, zbunjen, normalan,

serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Nad lipom 35, humoristično-glazbeni show
21:00 Jesse Stone: Umorstvo u raju, igrani film
22:30 Red Carpet, showbiz magazin
23:30 Tko je Samantha?, serija
00:00 Jesse Stone: Umorstvo u raju, igrani film
01:25 More ljubavi, film
03:20 Red Carpet, showbiz magazin
04:20 Automotiv, auto-moto magazin
04:45 Kraj programa

07.35 Miffy, animirana serija
08.10 2 glupa psa, crtana serija (dvije epizode)
09.00 Ne daj se Nina, humor na drama (tri epizoda)
11.50 Jedna od dečikiju, humoristična serija
12.20 3 ninje uzvraćaju udarac, film, obiteljski
14.00 Loša medicina, igrani film, komedija
15.45 Prognostičar, igrani film, komična drama
17.35 Discovery: Preživjeti divljinu - Brodolom, dokumentarni film
18.30 Vijesti, informativna emisija
19.05 Ekkluziv, magazin
20.00 Čelični dečki, igrani film, humorna drama
21.40 CSI: Miami, kriminalistička serija
22.35 CMC festival Vodic 2010., koncert
00.15 Druga prilika, igrani film, obiteljska drama

PONEDJELJAK 2.8.2010.

05.40 - Najava programa
05.45 - Mir i dobro
06.15 - Drugo mišljenje
06.45 - TV kalendar
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.05 - ZABA - 90 sekundi
09.10 - Pet zvijezdica 1, serija
10.00 - Vijesti
10.09 - Vrijeme danas
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Velika rasprodaja, dokumentarni film
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.30 - More ljubavi
13.15 - Ljetna slagalica
14.10 - Vijesti s prijevodom

za gluhe
14.19 - Vrijeme sutra
14.20 - McLeodove kćeri 8, serija
15.05 - Hrvatsko podmorje 2: Vis 2
15.35 - A sad u Europu!
16.20 - Luda kuća 1, humoristična serija
17.00 - Vijesti
18.30 - Čarolija 10, serija
19.15 - Vrijeme
19.30 - Dnevnik
20.04 - ZABA - 90 sekundi, emisija pod pokroviteljstvom
20.10 - Potrošački kod
20.45 - TV Bingo Show
21.30 - Povijesne serije dramskoga programa: Konjanik
22.25 - Dnevnik 3
23.05 - Dr. House 2, serija (12)
23.55 - Filmske noći strave: Silent Hill, kanadsko-francuski film
01.55 - repriza dnevne serije s 2. programa u 14,25
02.40 - Zvezdane staze: Enterprise 3, serija
03.40 - A sad u Europu!
04.25 - Ljetna slagalica
05.15 - More ljubavi

07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
08.00 - Najava programa
08.05 - TV vrtić: 1.travnja
08.15 - Na kraju ulice: Tko pod drugim zlobno kopa...
08.30 - 101 dalmatinac, crtana serija
08.55 - Dječak i vjeverica, crtana serija
09.15 - Silvestrove i cicijeve tajne, crtana serija
09.40 - Na glasu: Lovac u žitu
09.50 - Brlog
10.05 - Heidi, serija za djecu
10.30 - Leteci Bud, kanadsko-američki film
12.00 - Ružna Betty 2, serija
12.45 - Beverly Hills 1, serija
13.30 - Simpsoni 18, humoristična serija
13.55 - Crveni patuljak 5, humoristična serija
14.30 - Zvezdane staze: Enterprise 3, serija
15.20 - Braca i sestre 2, serija
16.05 - Četiri prijatelja, američki film
17.40 - Vrhunska putovanja: Filipini, serija
18.30 - Mučke 2a, humoristična serija
19.00 - Mučke 2a, humoristična serija
19.30 - Garaža
20.00 - Večeras...

20.05 - Večernja škola
20.40 - Vijesti na Drugom
20.45 - Vrijeme
20.50 - Bitange i princeze 1, humoristična serija
21.30 - Edmond, američki film
22.55 - Prljavi seksi novac, serija
23.45 - Deadwood 3, serija
00.35 - Ljetni retrovizor: Zovem se Earl 3, serija
00.55 - Ljetni retrovizor: Zločinački umovi 3
01.40 - Ljetni retrovizor: Kineska plaža 2, serija
02.25 - Kraj programa

06:30 Naši najbolji dani, serija
07:30 Yu-gi-oh GX, serija
07:55 Jackie Chan, serija
08:20 Bumba, crtana serija
08:35 Peppa, crtana serija
08:50 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
09:00 Dona Barbara, serija
10:50 U ime ljubavi, serija
12:50 IN magazin
13:35 Baywatch, serija
14:30 Dona Barbara, serija
16:25 U ime ljubavi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:20 U ime ljubavi, serija
18:30 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Lud, zbunjen, normalan, serija
21:20 Smrtonosni poljubac, igrani film
23:00 Večernje vijesti
23:15 Nestali, serija
00:05 Bračne vode, serija
00:30 Seks i grad, serija
01:00 Ezo TV, tarot show
02:00 Začarani, serija
02:45 Kako ubiti susjedova psa, igrani film
04:30 Seks i grad, serija
04:55 Bračne vode, serija
05:20 IN magazin
06:00 Kraj programa

07.20 Miffy, animirana serija
07.35 YooHoo i prijatelji, animirana serija
07.50 RTL ritam zona - Pop hitovi, glazbena emisija
10.00 Nestala, telenovela
11.10 K.T. 2, serija
11.45 Ekkluziv, magazin
12.25 Punom parom, kulinarski izazov
12.55 Bibin svijet, serija
13.20 Los Victorinos
14.10 Najljepši urok
15.45 Nestala, telenovela
16.35 Pod istim krovom, humoristična serija
17.05 Kralj Queensa, serija

17.30 Raymond, humoristična serija
 17.55 Bibin svijet, humoristična serija
 18.30 Vijesti, informativna emisija
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Ne daj se, Nina, humorna drama
 20.00 Cobra 11, kriminalistička serija
 21.40 Na teži način, igrani film, akcijska komedija
 23.45 Vijesti, informativna emisija
 23.55 CMC Festival Vodice 2010., koncert
 01.35 Astro show, emisija uživo

**UTORAK
3.8.2010.**

05.40 - Najava programa
 05.45 - Normalan život
 06.45 - TV kalendar
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 - ZABA - 90 sekundi
 09.10 - Pet zvjezdica 1, serija
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Velika rasprodaja, dokumentarni film
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.15 - TV kalendar
 12.30 - More ljubavi, telenovela
 13.15 - Ljetna slagalica
 14.10 - Vijesti s prijevodom za gluhe
 14.19 - Vrijeme sutra
 14.20 - Sutra je novi dan 1, serija
 15.05 - Hrvatsko podmorje 3: Dubrovnik
 15.35 - A sad u Europu!
 16.20 - Luda kuća 1, humoristična serija
 17.00 - Vijesti
 17.10 - Hrvatska uživo
 18.30 - Čarolija 10, serija (R)
 19.15 - Vrijeme
 19.30 - Dnevnik
 20.04 - ZABA - 90 sekundi
 20.10 - Boje turizma
 21.00 - Neograničena moć, američki film
 23.00 - Dnevnik 3
 23.30 - Vijesti iz kulture
 23.40 - Dr. House 2, serija
 00.30 - Filmske noći strave: The Funhouse, američki film
 02.05 - repriza dnevne serije s 2. programa u 14,25
 02.50 - Zvezdane staze: Enterprise 3, serija

03.40 - A sad u Europu!
 04.25 - Ljetna slagalica
 05.15 - More ljubavi

07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
 07.55 - Najava programa
 08.00 - TV vrtić: čarape
 08.15 - Na kraju ulice: Tko se boji mraka još
 08.30 - 101 dalmatinac, serija
 8.55 - Dječak i vjeverica, crtana serija
 09.15 - Silvestrove i cicijeve tajne, crtana serija
 09.40 - Navrh jezika: Ništa
 09.50 - Boli glava (2/6): Voda, voda...
 10.05 - Heidi, serija za djecu
 10.30 - Virtualna mama, kanadski film
 12.00 - Ružna Betty 2, serija
 12.45 - Beverly Hills 1, serija
 13.30 - Simpsoni 18, humoristična serija
 13.55 - Crveni patuljak 5, humoristična serija
 14.30 - Zvezdane staze: Enterprise 3, serija
 15.20 - Braća i sestre 2, serija
 16.05 - Conquest of the Planet of the Apes, film
 17.35 - Vrhunska putovanja: Šangaj, serija
 18.30 - Mucke 2b, humoristična serija
 19.00 - Mucke 3a, humoristična serija
 19.30 - Glazbeni specijal
 20.00 - Večeras...
 20.05 - Večernja škola
 20.40 - Vijesti na Drugom
 20.45 - Vrijeme
 20.50 - Bitange i princeze 1, humoristična serija
 21.30 - Bez traga 6, serija
 22.20 - Zakon i red: Zločinačke nakane 3, serija
 23.10 - Deadwood 3, serija
 00.00 - Ljetni retrovizor: Zovem se Earl 3, serija
 00.20 - Ljetni retrovizor: Zločinački umovi 3, serija
 01.05 - Ljetni retrovizor: Kineska plaža 2, serija
 --- - Nogomet, LP - 3. pretkolo

06.30 Naši najbolji dani, serija
 07.30 Yu-gi-oh GX, serija
 07.55 Jackie Chan, serija
 08.20 Bumba, crtana serija
 08.35 Peppa, crtana serija
 08.50 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
 09.00 Dona Barbara, serija
 10.50 U ime ljubavi, serija
 12.50 IN magazin

13.35 Baywatch, serija
 14.30 Dona Barbara, serija
 16.25 U ime ljubavi, serija
 17.00 Vijesti Nove TV
 17.20 U ime ljubavi, serija
 18.30 IN magazin
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.05 Lud, zbunjen, normalan, serija
 21.25 Karate Kid, igrani film
 23.40 Večernje vijesti
 23.55 Nestali, serija
 00.45 Bračne vode, serija
 01.10 Seks i grad, serija
 01.40 Ezo TV, tarot show
 02.40 Začarani, serija
 03.25 Prorokova igra, film
 05:00 Seks i grad, serija
 05:25 Bračne vode, serija
 05:50 IN magazin
 06:25 Kraj programa

07.50 Miffy, animirana serija
 08.05 YooHoo i prijatelji, animirana serija
 08.20 RTL ritam zona - Priča o..., glazbena emisija
 09.15 RTL ritam zona - Top 40 domaći
 10.30 Nestala, telenovela
 11.40 K.T.2, serija
 12.10 Ekkluziv, magazin
 12.25 Punom parom, kulinarski izazov
 12.50 Bibin svijet, serija
 13.20 Los Victorinos
 14.10 Najljepši urok, telenovela
 15.50 Nestala, telenovela
 16.35 Pod istim krovom, humoristična serija
 17.05 Kralj Queensa, humoristična serija
 17.30 Raymond, humoristična serija
 17.55 Bibin svijet, humoristična serija
 18.30 Vijesti, informativna emisija
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Ne daj se, Nina, humorna drama
 20.00 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 20.55 Teorija velikog praska, humoristična serija
 21.50 Glave u vrpce, igrani film, komedija
 23.30 Vijesti, informativna emisija
 23.40 CSI: NY, kriminalistička serija
 00.35 Cobra 11, serija
 02.10 Astro show, uživo

**SRIJEDA
4.8.2010.**

05.50 - Najava programa
 05.55 - Među nama
 06.45 - TV kalendar
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 08.35 - Vijesti
 08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 - ZABA - 90 sekundi
 09.10 - Pet zvjezdica 1, serija
 10.00 - Vijesti
 10.09 - Vrijeme danas
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Vizije budućnosti: Revolucija inteligencije, dokumentarna serija
 11.15 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - More ljubavi, telenovela
 13.15 - Ljetna slagalica
 14.10 - Vijesti s prijevodom za gluhe
 14.19 - Vrijeme sutra
 14.20 - Sutra je novi dan 1, serija
 15.05 - Hrvatsko podmorje 3: Korcula
 15.35 - A sad u Europu!
 16.20 - Luda kuća 1, humoristična serija
 17.00 - Vijesti
 17.10 - Hrvatska uživo
 18.30 - Čarolija 10, serija
 19.15 - Vrijeme
 19.16 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.04 - ZABA - 90 sekundi
 20.10 - Partnerica, američki film
 22.05 - Prvi, dokumentarni film
 22.50 - Dnevnik 3
 23.30 - Dr. House 2, serija
 00.20 - Filmske noći strave: Vražji otpadnici, film
 02.10 - repriza dnevne serije s 2. programa u 14,25
 02.55 - Zvezdane staze: Enterprise 3, serija
 04.10 - Ljetna slagalica
 05.00 - More ljubavi, telenovela

07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
 07.55 - Najava programa
 08.00 - TV vrtić: Ptice selice
 08.15 - Na kraju ulice: Tinka nosi naočale
 08.30 - 101 dalmatinac, serija
 08.55 - Dječak i vjeverica, crtana serija
 09.15 - Silvestrove i cicijeve tajne, crtana serija
 09.40 - Ta politikā
 09.50 - U zdravom tijelu zdrav duh
 10.05 - Heidi, serija za djecu
 10.30 - Nestašna Katy, film
 12.00 - Ružna Betty 2, serija

12.45 - Beverly Hills 1, serija
 13.30 - Simpsoni 18, serija
 13.55 - Crveni patuljak 5, humoristična serija
 14.30 - Zvezdane staze: Enterprise 3, serija
 15.20 - Braća i sestre 2, serija
 16.05 - Blanche, film
 17.40 - Vrhunska putovanja: Bocvana, serija
 18.30 - Mucke 3a, humoristična serija
 19.00 - Mucke 3a, humoristična serija
 19.30 - Garaža
 20.00 - Veceras...
 20.05 - Večernja škola
 20.40 - Vijesti na Drugom
 20.45 - Vrijeme
 20.50 - Bitange i princeze 1, humoristična serija
 21.30 - Prije sumraka, film
 22.55 - Deadwood 3, serija
 23.45 - Ljetni retrovizor: Zovem se Earl 3, humoristična serija
 00.05 - Ljetni retrovizor: Zločinački umovi 3, serija
 00.50 - Ljetni retrovizor: Kineska plaža 2, serija
 01.35 - Kraj programa

06.30 Naši najbolji dani, serija
 07.30 Yu-gi-oh GX, crtana serija
 07.55 Jackie Chan, crtana serija
 08.20 Bumba, crtana serija
 08.35 Peppa, crtana serija
 08.50 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
 09.00 Dona Barbara, serija
 10.50 U ime ljubavi, serija
 12.50 IN magazin
 13.35 Baywatch, serija
 14.30 Dona Barbara, serija
 16.25 U ime ljubavi, serija
 17.00 Vijesti Nove TV
 17.20 U ime ljubavi, serija - nastavak
 18.30 IN magazin
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.05 Naša mala klinika, serija
 21.00 Pritajena vatra, igrani film
 22.50 Večernje vijesti
 23.05 Nestali, serija
 23.55 Bračne vode, serija
 00.20 Seks i grad, serija
 00.50 Ezo TV, tarot show
 01.50 Začarani, serija
 02.35 Nalijeve terora, film
 04.15 Seks i grad, serija
 04.40 Bračne vode, serija
 05.05 IN magazin
 05.40 Kraj programa

07.50 Miffy, animirana serija
 08.05 YooHoo i prijatelji, animirana serija
 08.20 RTL ritam zona - Retro, glazbena emisija
 10.30 Nestala, telenovela
 11.35 K.T.2, serija
 12.05 Ekkluziv, magazin
 12.20 Punom parom, kulinarski izazov
 12.50 Bibin svijet, humoristična serija
 13.20 Los Victorinos, telenovela
 14.05 Najljepši urok, telenovela (dvije epizode)
 15.45 Nestala, telenovela
 16.35 Pod istim krovom, humoristična serija
 17.00 Kralj Queensa, serija
 17.25 Raymond, humoristična serija
 17.55 Bibin svijet, humoristična serija
 18.30 Vijesti, informativna emisija
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Ne daj se, Nina, humorna drama
 20.00 L.A. Dragnet, kriminalistička serija
 20.55 11. sat, znanstveno-fantastična serija
 22.40 CSI:NY, kriminalistička serija
 23.35 Vijesti, informativna emisija
 23.45 Glave u vrpce, igrani film, komedija
 01.20 Astro show, emisija uživo

**ČETVRTAK
5.8.2010.**

05.40 - Najava programa
 05.45 - Riječ i život
 06.45 - TV kalendar
 06.57 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 - ZABA - 90 sekundi
 09.10 - Pet zvjezdica 1, serija
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Vizije budućnosti: Biotehnoška revolucija, serija
 11.00 - Prijenos obilježavanja Dana pobjede i domovinske zahvalnosti
 12.00 - Dnevnik
 12.15 - Knin - Misa za Domovinu
 13.30 - Vojno hodočašće Lourdes
 14.10 - Vijesti
 14.20 - Sutra je novi dan 1, serija
 15.05 - Hrvatsko podmorje 3: Hvar
 15.35 - A sad u Europu!
 16.20 - Luda kuća 1, serija
 17.00 - Vijesti
 18.30 - Čarolija 10, serija
 19.15 - Vrijeme
 19.30 - Dnevnik
 20.04 - ZABA - 90 sekundi
 20.10 - Oluja nad olujama, dokumentarni film
 21.05 - Dan pobjede i domovinske zahvalnosti i hrvatskih branitelja Knin 2010, prijenos
 22.55 - Dnevnik 3
 23.35 - Dr. House 2, serija

00.25 - Filmske noći strave: Autostopist, film
 01.45 - Serija
 02.30 - Zvezdane staze: Enterprise 3, serija
 03.15 - repriza večernje serije s 2. programa
 04.00 - Fotografija u Hrvatskoj
 04.25 - Vojno hodočašće Lourdes
 05.00 - More ljubavi

07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
 07.55 - Najava programa
 08.00 - TV vrtić: Konjic
 08.15 - Na kraju ulice: Vrtini patuljak
 08.30 - 101 dalmatinac, serija
 08.55 - Obitelj Addams, serija
 09.15 - Silvestrove i cicijeve tajne, crtana serija
 09.40 - Abeceda EU: Slovo C
 09.50 - Iznad crte: Hana, drugi put
 10.05 - Heidi, serija za djecu
 10.30 - Luda partija golfa 2, američki film
 12.05 - Ružna Betty 2, serija
 12.45 - Beverly Hills 1, serija
 13.30 - Simpsoni 18, serija
 13.55 - Crveni patuljak 6, humoristična serija
 14.30 - Zvezdane staze: Enterprise 3, serija
 15.20 - Braca i sestre 2, serija
 16.05 - Neočekivana gospoda Pollifax, film
 17.30 - Vrhunska putovanja: Bali, serija
 18.30 - Mučke 3a, serija

19.00 - Mučke 3a, serija
 19.30 - Garaža
 20.00 - Večeras...
 20.05 - Večernja škola
 20.40 - Vijesti na Drugom
 20.50 - Bitange i princeze 1, humoristična serija
 21.30 - Cobb, američki film
 23.40 - Deadwood 3, serija
 00.30 - Ljetni retrovizor: Kalifornikacija, serija
 01.00 - Ljetni retrovizor: Zločinački umovi 3, serija
 01.45 - Ljetni retrovizor: Kineska plaža 2, serija
 02.30 - Kraj programa

06.30 Naši najbolji dani, serija
 07.30 Yu-gi-oh GX, serija
 07.55 Jackie Chan, serija
 08.20 Bumba, crtana serija
 08.35 Peppa, crtana serija
 08.50 Fifi i cvjetno društvo
 09.00 Dona Barbara, serija
 10.50 U ime ljubavi, serija
 12.50 IN magazin
 13.35 Baywatch, serija
 14.30 Dona Barbara, serija
 16.25 U ime ljubavi, serija
 17.00 Vijesti Nove TV
 17.20 U ime ljubavi, serija
 18.30 IN magazin
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.05 Naša mala klinika, serija
 21.00 Navy CIS, serija
 22.55 Večernje vijesti
 23.10 Nestali, serija
 00.00 Bračne vode, serija
 00.25 Seks i grad, serija
 00.55 Ezo TV, tarot show
 01.55 Začarani, serija

02.40 Motivi, igrani film
 04.05 Seks i grad, serija
 04.30 Bračne vode, serija
 04.55 IN magazin, serija
 05.35 Baywatch, serija
 06.20 Kraj programa

07.40 Miffy, animirana serija
 07.55 YooHoo i prijatelji
 08.10 RTL ritam zona - Dalmatinski libar
 09.05 RTL ritam zona - Top 40 strani, glazbena emisija
 10.20 Nestala, telenovela
 11.30 K.T.2, serija
 12.00 Ekkluziv, magazin
 12.15 Punom parom, kulinarski izazov
 12.40 Bibin svijet, serija
 13.15 Los Victorinos
 14.00 Najljepši urok
 15.40 Nestala, telenovela
 16.30 Pod istim krovom, humoristična serija
 16.55 Kralj Queensa, serija
 17.20 Raymond, serija
 17.50 Bibin svijet, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Ne daj se, Nina, humorna drama
 20.00 Chuck, film
 20.55 CSI, serija
 22.40 CSI: NY, serija
 23.35 Vijesti
 23.50 L.A. Dragnet, serija
 00.35 11. sat, serija
 01.25 Astro show
 02.25 11. sat, znanstveno-fantastična serija

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radiotelevizije Vojvodine. Osim novosti iz života hrvatske manjinske zajednice, emisija donosi i informacije o događajima u zemlji i okruženju.

Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 petkom od 14,35 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Populame melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kultuma povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »Razgovor s povodom« (ponedjeljkom) • 'Stazama agrara' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
 • 18,15 'Vojvodanski tjedan'
 • 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
 • 20,00 'Omladinska emisija', narodna glazba
 • 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
 • 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
 • 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
 • 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
 20,55 Odjava programa

104, 4 Mhz

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.hr

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	VEZA KOPČA	BILKA ELODEJA	ZBIRKA PIESAMA NIKOLE SOPH	BUCISTOSI SVEČANIK	BALONNA PUČANIC	OLASNO PLAKATI ZA POKOJ NIKOM	PRVI VORAL	REDA ROJKA	"LONGITU DINAL TIME INDEX"	OSWALDO JARDLES	ANACI IJI JAPON	EMIGRA TUJELA U OSWALDU	SEH KOLI ZAVRŠAVA POTPUNOM SVOJOM
ROMAN FRANCOSSE SAGAN													
BRODSKA MORNAČA							KOSO PRIMO KURIOV HIGELINE						
POLJAK NO MESTA JATI, GU BITI SE										POK. SE DOVAČNA KANTINAR U KANTINI SAMUJI			
NEJMA POSE PROESKOG									SPEDESPO ZA POKRA CANJE SŠKO MENČEĆE				
AMERIČKA PTICA KURVICA				KAS LAMAC MARINA KASA LUC PA TV NOVINARNA				CLUSTAR NA VPLED- NOSTI ZNAČCI U ANGLISTICI					
50 SREBRO	LEVIK NESTRA LJENJA PRUGNO USTUPALJE				TURKIZ BALANTORE MITSRU KRALJ SILJILACA						IVAN LJENJI MARLA- VOOT		
ALFALFO U RANJELU									UČAO NA LADU BIVOŽI UBAC. LU				
NAGLO SE RAZVIJATI RASPOJA NADOLAZI TISO VOOS							"OLAVNE" BULJKA LUTKA U BLOGLU			"KAKOD- SRI KO BARNAR KURU"			
ŽENSKO PSE JAGASHO						SUPROTH VEDNIK SLOVEN- SKA MARIKA AULTA				ORUŽAN BLIKOB NAPRODA ERBLI			
NASTAVNI SE											ELIENE JOMESCO PREME- TALINA		
KUDARONA		JANA NOVOTNA BULOGO- RINO DINO			MIKINA HIANA ATONČAN OVALIK ATONČAN				RAMČKROV POSED REDATELI BERGMAN				
SLUPOTINO DO OLAK- SIVRI											SELIH DO OČVILE LAVJE UNICIO JA...ON		
DEVEYE- BOLJAN ANSABEL						SACHAR PINTERE SLEVERPA JELEN ONE SOBS							
"PRINEDILA REDAKCIJA ENKIMATSKOG TJEDNIHA "KVISKOTEKE"	NATPS NA TRANSPAR- ENTU OLJAK TRUČNE							VELIKI KO GOMETAS RYAN NEPAPA BROU					
RESDO ODAK			ČEŠKI DA TYRONE POWER				THOMAS MUSTER PALE BROOM				MOCHWANO ILO KO- PACON...T C. S		
ŽENSKI REDAČNI OLAK				GRADICA LJE IMMOZ LIPAN									
ISORA U SLAVOPAN						SEIT COVER							

RIJEŠENJE KRIŽALJKE